

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
2020-YL-014

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNİN
UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLMESİ KONUSUNDA
ÖĞRENCİLER VE ÖĞRETİM ELEMANLARI NE
DÜŞÜNÜYOR?: TEK DURUMLU BİR ÖRNEK OLAY
ÇALIŞMASI

Hazırlayan

Sezen SİĞİN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK

AYDIN- 2020

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Sezen SİĞİN** tarafından hazırlanan **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler ve Öğretim Elemanları Ne Düşünüyor?: Tek Durumlu Bir Örnek Olay Çalışması** başlıklı tez, **(savunma tarihi)** tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan	Dr. Öğr. Üyesi A. Adnan ÖZTÜRK	ADİİ Eğitimi Fakültesi	
Üye	Doç. Dr. Başak OCAK	DEÜ. ATATÜRK, İLK. İNK. TARİHİ ENSTİTÜSÜ	
Üye	Doç. Dr. Ruker AKAR UURTA	ADİİ Eğitim Fakültesi	
Üye			
Üye			

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu **Yüksek Lisans** tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet Can Bakkalcı

Enstitü Müdürü

İmzası

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

30 / 01 / 2020

İmza

Sezen SİĞİN

ÖZET

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNİN UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLMESİ KONUSUNDA ÖĞRENCİLER VE ÖĞRETİM ELEMANLARI NE DÜŞÜNÜYOR? TEK DURUMLU BİR ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI

Sezen SİĞİN

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Adnan ÖZTÜRK

2020, XX+114 sayfa

I. Dünya Savaşı sonrasında ülkesi parçalanan Osmanlı Devleti'nin yerine kurulan Genç Türkiye Cumhuriyeti'ni kuranlar, çağdaş, demokratik ve milli bir devlet kurmayı amaçlamışlardır. Bu amaçla daha devletin kuruluş aşamasında siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda büyük yenilikler yapmışlardır. Cumhuriyeti kuran kadro Mustafa Kemal önderliğinde Cumhuriyet rejiminin gerektirdiği insan tipini yetiştirmek amacıyla başta öğretim birliğini sağlamış, harf devrimini gerçekleştirmiş ve kara cahilliği yok etmek amacıyla millet mekteplerini yürürlüğe koymuştur.

Yine bu kadro cumhuriyetin modernleşme ideolojisini halka yaymak amacıyla 1932'de halk evlerini kurarak taşraya kadar halkı bilinçlendirmek ve cumhuriyet rejiminin gerektirdiği bilinçli, çağdaş bireyler yetiştirmeye çalışmışlardır. Bir yandan bu tür çalışmalar yapılırken diğer yandan da Türk devriminin hangi aşamalardan geçerek gerçekleştiğini, diğer ülkelerde gerçekleşen devrimler ile karşılaştırmalı olarak ortaya koymak ve Atatürkçü düşünce sistemini yeni yetişen gençlere ve halka yaymak amacıyla İnkılap Tarihi dersleri devreye sokulmuştur.

İnkılap Tarihi dersleri klasik tarih dersi niteliğinden çok öte bir ders olarak düşünülmüştür. Günümüzde ortaöğretim ve üniversitelerde okutulan İnkılap Tarihi derslerinin temeli 1925'e kadar gitmektedir. Nitekim üniversite reformu sonucu Darülfünun yerine oluşturulan İstanbul Üniversitesinde açılan İnkılap Tarihi Enstitüsünde ilk ders dönemin Milli Eğitim Bakanı (Maarif Vekili) Yusuf Hikmet Bayur tarafından verilmiştir. Dersin sistemli olarak verilmesi, 1934-1935 Eğitim-Öğretim yılından itibaren başlamıştır. Dersin sorumluluğu 1942'den itibaren Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine bağlı olarak kurulan Türk İnkılap Tarihi Enstitüsüne verilmiştir.

Diğer yandan 14 Mayıs 1950 seçimleriyle iktidara gelen Demokrat Parti 27 Mayıs 1960 askeri darbesiyle iktidardan uzaklaştırılmıştır. 1960 darbesinden sonra ders “Türk İnkılap Tarihi” ve “Türkiye Cumhuriyeti Rejimi” ismini almıştır. Sonraki yıllarda dünyadaki konjonktüre bağlı olarak 1968 hareketinden etkilenecek dersin adı “Türk Devrim Tarihi”, Kenan Evren önderliğinde yapılan 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında da dersin ismi bir kez daha değiştirilerek “Türk İnkılap Tarihi”, 1981’de “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” olmuştur.

Günümüzde ön lisans ve lisans programlarına kayıt olan tüm yükseköğretim öğrencileri bu dersi almak zorundadır. Ders, dersi veren öğretim elemanları ve dersi alan öğrenciler tarafından başlangıç aşamasındaki aynı heyecanı ve hevesi taşımasa da ders varlığını devam ettirmektedir. Günümüzde üniversite rektörleri ve dersin bağlı olduğu kurumlar (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölüm Başkanlığı gibi) kişiler dersin uzaktan ya da yüz yüze verilmesinde doğrudan etkili olmaktadır. Nitekim başta bazı devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri olmak üzere dersleri sanal ortamda ve uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir. Diğer yandan derse daha sahip çıkan üniversitelerde ise, ders yüz yüze yapılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Ege Bölgesinde 1992’de kurulmuş olan bir kamu üniversitesinde sanal ortamda uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri temelinde değerlendirilmesidir. Bu çalışmanın amacı, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin bu üniversitede dersi yürüten 8 öğretim elemanı ile derse katılan 105 öğrencinin görüşlerini alarak dersin uzaktan yürütülmesinin 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılını temel alarak değerlendirilmesidir.

Betimsel desende tasarlanan bu nitel çalışmada, veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Çalışma grubu amaçlı örneklem türlerinden maksimum çeşitlilik tekniği ile belirlenen 105 öğrenci ve 8 öğretim elemanı olmak üzere 113 katılımcıdan oluşmaktadır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan çıkardığımız sonuçlardan bazıları şu şekildedir;

Öğrencilerin yarıdan fazlasının (F:65) ders materyalleri ile konu özet ve videoları izlemedikleri saptanmıştır. Görüşmeye katılan öğrencilerin (F:16)’sı dersi izlediğini ve ders materyallerini yeterli bulduğunu dile getirirken, 24 öğrencinin izlediği ancak yeterli

bulmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı (F:99) Öğretim elemanına hiçbir soru sormadığı belirlenmiştir. Geriye kalan öğrencilerin büyük bir kısmı ise dersle ilgili değil özlük hakları ile ilgili sorular sordukları belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının (F:77) dersi yüz yüze işlemenin daha iyi olacağı düşüncesinde olduğu belirlenmiştir. Yüz yüze eğitime taraftar olmayan öğrenciler ise bunun gerekçesi olarak maddi anlamda tasarruf sağladığı nedeniyle yüz yüze yapılmasının uygun olmadığını saptamıştır. Görüşmeye katılan 105 öğrenciden elde edilen verilere göre öğrencilerin %65'nin dersten verim almadığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılan 8 öğretim elemanının görüşlerinden elde edilen bulgulardan hareketle, şu sonuçlar saptanmıştır. Buna göre; görüşmeye katılan 3 öğretim elemanı uzaktan eğitim uygulamasının üniversite yönetimi tarafından uygun görüldüğünü belirtmiştir. Bu bulgulardan hareketle üniversite yönetimi özellikle yakın çevrede bulunan üniversitelerdeki yönetimin siyasi gelişmelerden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan 2 öğretim elemanın elde edilen bulgulara göre üniversitede öğrenci sayısının artması buna paralel olarak yeterli sınıfın olmaması uzaktan eğitim uygulamasına geçilmesindeki faktörlerden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanlarından elde ettiğimiz verilere göre, AİİT dersi uzaktan eğitim yoluyla değil, yüz yüze sınıf ortamında görsel ve yazılı materyallerin daha da geliştirilerek verilmesi belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Sanal Sınıf, Uzaktan Eğitim, Etkileşimli Sınıf, Nitel Araştırma, Yükseköğretim.

ABSTRACT

WHAT DO TEACHERS AND LEARNERS THINK ABOUT DISTANCE EDUCATION OF THE COURSE OF PRINCIPLES OF ATATÜRK AND HISTORY OF TURKISH REVOLUTION: A SINGLE CASE STUDY

Sezen SİĞİN

Master Thesis, Department of Turkish and Social Sciences Education
Supervisor: Asst. Prof. Adil Adnan ÖZTÜRK

2020, XX+114 pages

Founders of new Turkish Republic aimed at founding a modern, democratic and national state in the place of Ottoman Empire partited after World War I. They introduced broad range of reforms in the fields of politics, social, economy and culture in line with this aim in the foundation phase. For the purpose of raising generations as required by republican regime, firstly the law on unification of education was adopted by the parliament then Turkish Alphabet was introduced and consequently National Schools were opened for teaching of the new Turkish letters to these generations.

These founders of Turkish Republic attempted to heighten the awareness of public from the cities to the countries and to raise modern and conscious generations as required by republican regime by founding Public Education Centers in 1932 for the purpose of spreading the modernisation ideology of Turkish Republic to the public. While such actions were being performed, in the meantime Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution lesson was introduced for spreading Ataturk's system of thought to the young generations and public, presenting Turkish Revolution's actualisation passing through which phases and comparing Turkish revolution with the revolutions of the other countries

Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution courses have been thought as it has been far beyond than the standart history course. basics of Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution course taught in secondary education and universities have come from the year 1925. In fact the first course was given by Yusuf Hikmet Bayur, that period's minister of education in History of Turkish Revolution Institute opened in Istanbul University established instead of Darulfunun with the result of the university reform. The condition of course's being given more systematically started from the academic year of 1934-1935. The sole responsibility of this course has been given to the History of Turkish

Revolution Institute affiliated to Ankara University Faculty of Language, History and Geography since 1942.

On the other hand democrat party came into power with the elections of 14th May 1950 was eased out from the power as a result of the military coup of 27th May 1960. The course was named as "History of Turkish Revolution" and " Regime of Turkish Republic" after the military coup of the 1960. The course's name was changed into " History of Turkish Revolution" affected by 1968 protests depending upon the conjuncture in the world in later years and after the military coup under the leadership of Kenan Evren on 12th September 1980 the course was again named as "History of Turkish Revolution". The course became "Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution" in 1981.

Nowadays, the whole students of higher education registered in associate degree and undergraduate program must take this course. Although the course have not had the same excitement and enthusiasm as before, it has been continuing its' existence. University rectors and the institutions like Head of Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution Department have been taking active role in determining the course's teaching method (distance education method or face to face training) in these days. In fact, this course has been given through distance education application in virtual environments in some public and private universities. On the contrary, the course has been given by face to face training method in some universities owning the value of this course.

The purpose of this study is to evaluate Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution course, carried out by distance education application in the public university established in 1992 in Aegean Region, at the heart of students' and academicians' thought. Especially, 8 academicians' giving this course and 105 students' taking this course opinions have been taken and this course has been evaluated basing on 2017-2018 Academic Year.

The data has been collected by semi-structured interview method in this research designed in descriptive pattern. The study group has been consisted of 113 participants formed by 105 students and 8 academicians specified by maximum variation sampling method. the data obtained from the interviews has been evaluated through descriptive and content analysis.

Some of the results deduced from the facts of the research are as in the below;

More than half of the students' (F:65) not watching the videos of the course materials and topic summaries has been determined. While (F:16) students participated in this interview have stated that they have listened to the lesson carefully and found the course materials sufficient; it has been determined that 24 students have listened to the lesson but they have found it insufficient. The great part of the students' (F:99) asking no question to the academician has been determined. It has been detected that the great part of the students remained have been asking the questions about their personal rights instead of the lesson. Whereas it has been emphasized that the great number of the students (F:77) have the thought of face to face training is much better than the other methods; the students disagree with the others have supported the opposite due to the financial matters. According to the data obtained from the 105 students participated in this interview, %65 percentage of the students' not getting efficiency from the course has been determined. According to the 8 academicians' thoughts participated in this research, we can state these results. Hereunder, 3 academicians participated in this interview have stated that the distance education application has been approved by the university administration. starting from this point of view university administration. Therefore, university and the other universities' around of this university administrations have been affected by the political progresses. According to the findings, 2 academicians participated in this research have stated that the major factors of passing on the distance education application have been the increasing of the number of students and inadequate number of class. Regarding the data obtained from the students and the academicians, it has been determined that Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution Course should be taught by face to face in classroom environment and with advanced written materials.

ÖNSÖZ

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin amacı, Türk gençliğine Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl ve hangi şartlar altında kurulduğunu, Türk Devriminin diğer devrimlerden farkını karşılaştırmalı olarak anlatmak, Atatürk'ü, Atatürkçü düşünce sistemini ve Atatürk'ün ilkelerini ve inkılaplarını öğrencilere benimsetmektir. Bu amaçla çağdaş ve yenilikçi Cumhuriyet yönetiminin kazanımlarını gençlere aktarmak gerekiyordu.

Bu nedenle ilk olarak Ankara'da açılan Adliye Hukuk Mektebi'nde Mahmut Esat Bey (Bozkurt) ve Cemil Beylerin (Bilsel) çalışmaları doğrultusunda, 1925'te "İhtilaller Tarihi" adlı dersin okutulması ile başlanmıştır. Mahmut Esat Bey, verdiği derste Türk inkılabını bir ihtilal olarak tanımlamış ve diğer ülkelerde gerçekleşen ihtilallerle karşılaştırmalı olarak vermiştir. Daha çok Türk ihtilalini siyasi ve hukuki açıdan değerlendirmiştir. Mahmut Esat Bey'in verdiği dersler radyoda yayınlanmış ve dönemin Cumhuriyet Gazetesinde bir dizi tefrika olarak basılmıştır. Daha sonraki dersleri Recep Bey (Peker) Yusuf Kemal Bey (Tengirşek) vermiştir. İstanbul Üniversitesinde dersler dönemin Milli Eğitim Bakanı Yusuf Hikmet Bey(Bayur) tarafından 4 Mart 1934'te konferans halinde verilmiştir. Ankara'da "İnkılâp Tarihi" dersi, 20 Mart 1934'te de Başbakan İsmet İnönü tarafından verilmiştir.

İstanbul Üniversitesi bünyesinde verilmeye başlanan bu dersin sorumluluğu 15 Nisan 1942'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne bağlı olarak kurulan "Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü"ne verilmiştir. Dersin adı "İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti"ne dönüştürülerek, fakülte ve yüksekokullarda baraj dersi niteliği kazanmıştır. Bu dönemde dersi verenler, Milli Mücadeleye ve Cumhuriyetin çağdaşlaşma hamlesine ya doğrudan katkı verenler ya da dönemi yaşayanlardır. Bu nedenle Cumhuriyetin İlkelerine ve kazanımlarına sıkı sıkıya bağlı kaldıkları gibi sahip çıkmışlardır. Bu durum onlarda âdete bir ülkü haline gelmiştir. Bu da derslere doğrudan olumlu şekilde yansımıştır.

27 Mayıs 1960'tan sonra dersin ismi "Türk İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti" , 20 Mart 1968'de "Türk Devrim Tarihi" olarak değiştirilmiştir. 12 Eylül 1980'den sonra Devrim sözcüğü İnkılâp olarak değiştirilmiş, süreç içinde dersin adı "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" olarak belirlenmiştir. 6.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri uyarınca "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersi tüm üniversitelerde zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi, günümüzde bazı üniversitelerde sınıf ortamında yüz yüze, bazılarında sanal ortamda ve uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir. Araştırmanın konusu olan AİİT dersi Aydın Adnan Menderes Üniversitesinin kuruluş tarihi olan 1992'den 2013-2014 öğretim yılına kadar yüz yüze sınıf ortamında verilmiştir. 2014'ten 2017-2018 öğretim yılı başına kadar yüz yüze eğitim yapılmamış, öğrenciler için hazırlanan ve bilgisayar ortamında kendilerine sunulan notları okuyarak öğrenciler sınavlara katılmışlardır. 2017-2018 Akademik Yılından itibaren ise uzaktan eğitim yoluyla uygulanmaya başlanmıştır. Ancak bazı programlarda yüz yüze de yapılmaktadır.

Bu tez çalışması, 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılında Adnan Menderes Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler ile dersi yürüten öğretim elemanlarının Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda ne düşündüğünü ortaya koymaktır.

Araştırmanın bütün aşamalarında her türlü desteği veren ve yol gösteren değerli tez danışmanım, saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK'e, tez çalışma konumu bulmama yardımcı olan ve çalışma süresince yol gösteren değerli hocam Prof. Dr. Ruken AKAR VURAL'a, yüksek lisans yaptığım sürede ders aldığım ve mesleki gelişimime katkıda bulunan bölüm hocam Prof. Dr. Sultan BAYSAN ve desteğini her zaman hissettiğim ve her konuda yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Lütfi BUDAK'a, tezimin İngilizce çevirilerini yapan ve çalışmam boyunca pozitif desteğini esirgemeyen dostum Ebru ÇENELİ'ye teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	ii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ	x
TABLolar DİZİNİ.....	xviii
KISALTMALAR DİZİNİ	xx
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	10
1. TEMEL KAVRAMLAR VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	10
1.1.Kavramlar	10
1.1.1. İnkılâp.....	10
1.1.2. İhtilal.....	11
1.1.3. İslahat.....	11
1.1.4. İsyân.....	11
1.1.5. Hükümet Darbesi	11
1.1.6. Evrim (Tekâmül)	11
1.1.7. Rönesans	11
1.1.8. Reform	12
1.1.9. Devlet.....	12

1.1.10. Basit Yapılı Devlet (Üniter Devlet).....	12
1.1.11. Birleşik Yapılı Devlet.....	12
1.1.12. Federasyon	12
1.1.13. Konfederasyon.....	12
1.1.14. Monarşi.....	13
1.1.15. Aristokrasi.....	13
1.1.16. Oligarşi	13
1.1.17. Teokrazi	13
1.1.18. Feodalite (Derebeylik).....	13
1.1.19. Ulus-Devlet.....	14
1.1.20. Hukuk-Devleti	14
1.1.21. Demokrasi.....	14
1.1.22. Cumhuriyet	15
1.1.23. Sosyalizm.....	15
1.1.24. Komünizm	15
1.1.25. Faşizm.....	15
1.1.26. Nasyonal Sosyalizm	15
1.1.27. İdeoloji.....	15
1.1.28. Liberalizm.....	16
1.1.29. Kapitalizm	16
1.1.30. Emperyalizm.....	16

1.1.31. Anarşizm.....	16
1.1.32. İttifak Antlaşması	16
1.1.33. Dostluk Antlaşması	17
1.1.34. Ateşkes (Mütareke) Antlaşması	17
1.1.35. Barış Antlaşması.....	17
1.2. Kavramsal Çerçeve.....	17
1.2.1. Geleneksel Osmanlı Eğitim Politikası	17
1.2.2. Milli Eğitimindeki Gelişmeler (1920-1938).....	21
1.2.2.1. Milli Mücadele Döneminde Türk Milli Eğitim Teşkilatını Kurma Çabaları	21
1.2.2.2. Milli Mücadele Döneminde Milli Eğitim Politikasının Genel Amaçları ...	22
1.2.2.3. Cumhuriyet Dönemi Eğitim Alanında Gelişmeler (1923-1938)	24
1.2.2.4. Cumhuriyet'in İlk yıllarında Türk Milli Eğitim Politikasının Amaçları ve İlkeleri	24
1.2.2.5. Öğretim Birliği (Tevhid-i Tedrisat) Kanununun Kabul edilmesi	26
1.2.2.6. Kültür Alanında Yapılan Yenilikler	29
1.2.2.6.1. Harf Devrimi.....	29
1.2.2.6.2. Millet Mektepleri	30
1.2.2.6.3. Halkevleri	31
1.2.2.6.3.1. Halkevlerinin Kuruluş Amacı	31
1.2.2.6.3.2. Halkevlerinin Çalışmaları.....	32
1.2.2.6.3.3. Halkevleri ve Halkodalarında Odaklaşan Etkinlikler	32

1.2.3. Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Örgün Ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Gelişmeler	36
1.2.3.1. Okul Öncesi Eğitim	36
1.2.3.2. İlköğretim	37
1.2.3.3. Ortaöğretim.....	39
1.2.3.4. Yükseköğretim.....	41
2. BÖLÜM	44
2. UZAKTAN EĞİTİM	44
2.1. Uzaktan Eğitim Nedir?	45
2.2. Uzaktan Eğitimin Dünya’da Tarihsel Gelişimi	46
2.3. Uzaktan Eğitimin Türkiye’de Tarihsel Gelişimi	47
2.4. Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde Uzaktan Eğitim Uygulaması ve Atatürk İlkeleri İnkılap Tarihi Dersi	48
2.4.1. Ders Saati ve İçeriği.....	50
2.4.2. Ölçme Değerlendirme.....	53
2.5. İlgili Araştırmalar	56
3. BÖLÜM	59
3. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	59
3.1. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Algısına Yönelik Bulgular	59
3.1.1. Tema 1: Üniversite 1’inci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algısı nedir?	59
3.1.2. Tema 2: Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Derslerinin İşlenişi İle İlgili Düşünceleri ve Beklentiler Nelerdir?	63

3.2. Öğrenciler Dersin Hedef Kazanımlara Ulaşıp Ulaşmadığı Konusunda Ne Düşündüklerine Dair Bulgular.....	65
3.3. Öğrencilerin, AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Avantaj ve Dezavantajları Konusunda Ne Düşündüklerine Dair Bulgular	66
3.4. Öğretim Elemanlarının AİİT Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesine Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular	71
3.4.1. Tema 3: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Öğretimine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri Nelerdir?	71
3.5. Öğretim elemanları, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Hedef ve Kazanımlarına Ulaşıp Ulaşmadığı Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular	77
3.6. Öğretim Elemanlarının Öğretimsel Materyallerin Tasarlanması ve Seçimi Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular	83
3.6.1. Tema 4 Öğretim Elemanlarının Öğretimsel Materyallerin Tasarlanması ve Seçimi Konusunda Ne Düşünüyorlar?.....	83
3.7. Öğretim Elemanları Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci-Öğrenci ve Öğretim Elemanı Etkileşimi Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular	85
3.7.1. Tema 5: Öğretim Elemanları Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci-Öğrenci ve Öğretim Elemanı Etkileşimi Konusunda Ne Düşünmektedir?.....	85
3.8. Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkında Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular	89
3.8.1. Tema 6:Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkında Ne Düşünüyorlar?	89
3.9. Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesinin Avantaj ve Dezavantajlarını Nasıl Algıladıklarına Yönelik Bulgular	93
3.9.1. Tema 7: Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesinin Avantaj ve Dezavantajlarını Nasıl Algılamaktadır?.....	93

3.10. Öğretim Elemanlarının AİT Dersinin Uzaktan Eğitim yoluyla yürütülmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular	100
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	102
KAYNAKLAR.....	107
ÖZGEÇMİŞ	114

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Konu Özetleri, Videolar ve Materyallerini Takibi	59
Tablo 2. Özet Seslendirmelerinin Kalitesine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	60
Tablo 3. Ders Kapsamında Dersi Yürüten Öğretim Elemanına Soru Sorma Davranışları Hakkında Görüşleri	62
Tablo 4. Derslerin Yüz Yüze veya Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesine Yönelik Görüşler ve Nedenleri.....	63
Tablo 5. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesinin Dersin Hedefine Ulaşıp Ulaşmadığına Dair Görüşler	65
Tablo 6. AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Avantajları Hakkında Öğrenci Görüşleri.....	66
Tablo 7. AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Dezavantajları Hakkında Öğrenci Görüşleri.....	69
Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Hakkında Görüşleri	71
Tablo 9. Öğretim Elemanlarının Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Planlanıp Yürütülmesine Dair Görüşleri	73
Tablo 10. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Hedef ve Amaçlarına Ne Ölçüde Ulaşabildiğine Dair Görüşler ve Nedenleri?	77
Tablo 11. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Mesleki Doyum Noktasında Uzaktan mı? Yoksa Yüz Yüze mi? İşlenmesine Dair Görüş ve Önerileri	80
Tablo 12. Derste Kullanılan Eğitim-Öğretim Materyallerinin Hazırlanmasına ve Kullanılan Kaynakların Seçimine Yönelik Öğretim Elemanlarının Görüşleri.....	83
Tablo 13. Derste Kullanılan Kaynakların Yeterli Olup Olmadığına Yönelik Öğretim Elemanlarının Görüşleri	84
Tablo 14. Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Öğretiminde Öğrencilerle Etkileşim Kurulmasına Yönelik Görüşler	85

Tablo 15. Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Öğretiminde Öğrencilerin Birbirleriyle Etkileşim Kurulmasına Yönelik Görüşler	87
Tablo 16. Konuların Derinlemesine Tartışılmasının Gerçekleşip Gerçekleşmediğine Dair Görüşler	88
Tablo 17. Uzaktan Eğitimle Öğrencilere Proje ve Ödev Verilmesine Yönelik Görüşler.....	89
Tablo 18. Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Ölçme ve Değerlendirilmesine Yönelik Görüşler	91
Tablo 19: AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Avantajları Hakkında Görüşler	93
Tablo 20. AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Dezavantajları Hakkında Görüşler	95
Tablo 21. Derse Devam Zorunluluğunun Olmaması Konusunda Dersi Yürüten Öğretim Elemanlarının Görüşleri	98
Tablo 22. Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?	100

KISALTMALAR DİZİNİ

ADÜ: Adnan Menderes Üniversitesi

Adüzem: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Merkezi

AIİT: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

bk.: Bakanız

C. : Cilt

ET: Erişim Tarihi

F: Frekans

İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi

K: Katılımcı

LMS: Learning Management System

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ODTÜ: Ortadoğu Teknik Üniversitesi

S: Sayfa

S: Sayı

T.C: Türkiye Cumhuriyeti

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDK: Türk Dil Kurumu

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

TÜRTEP: Ahmet Yesevi Üniversitesi Yazılım Geliştirme ve Kontrol Hizmetleri Birimi

UE: Uzaktan Eğitim

Yaykur: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Fransız İhtilalinin bir sonucu olarak özellikle başta Avrupa olmak üzere Dünya’da yeni değerler ortaya çıkmaya başlamıştır. Avrupa’da başlayan ve giderek yükselmeye başlayan Milli Devlet/ Ulus Devlet kurma fikri başta Alman İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorluğunu etkilemiştir.

Adı geçen imparatorluklar, Fransız İhtilali sonucu oluşan Milli ve Bağımsız devletlerin kurulması girişimlerini engellemek istemelerine rağmen başarılı olamamışlardır. Nitekim bu durum XIX. Yüzyıldan itibaren Avrupalı devletlerin askeri, ekonomik ve siyasi bir dizi çekişmelerine sebep olmuştur. Bu çekişmeler ilk önce bloklaşmaya daha sonra ise milyonlarca insanın öldüğü Birinci Dünya Savaşı’na yol açmıştır. Bu savaşta İttifak Bloğunun yanında savaşa giren Osmanlı İmparatorluğu bu savaştan mağlup ayrılmıştır. Bunun sonucu olarak Emperyalist devletler, Osmanlı İmparatorluğu’nu daha önce kendi aralarında yaptıkları bir dizi gizli antlaşma ile paylaşmışlar ve bunu da Birinci Dünya Savaşı sonrası uygulamaya koymuşlardır. Nitekim Osmanlı Devleti üç kıtaya yayılmış olan topraklarının büyük bir kısmını 30 Ekim 1918’de imzalanan Mondros Antlaşması ile kaybetmiştir. Türk milleti kendisine zorla dayatılan esareti kabul etmeyerek, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde tam bağımsız Türkiye Cumhuriyeti Devletini kurmuştur.

Genç Cumhuriyeti kuranlar, Türkiye’de yeni bir toplum inşa etmeyi düşünmüşler ve bunun için eğitime büyük önem vermişlerdir. Diğer alanlarda olduğu gibi eğitimi de millileştirme ve çağdaştırmaya çalışmışlardır(Aybars, 1985: 163-175.) Bu amaçla Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Kaplan, 1999: 159.). Harf İnkılabı (Şimşir, 1992:12-18; Koloğlu, 1995: 173.), Millet Mektepleri (Okan, 1971: 5), 19 Şubat 1932’de Halkevlerinin açılması ile (Çeçen; 1990: 106-107;Halkevleri Faaliyet Raporları 1935), Türk Tarih ve Türk Dil Kurumunun kurulması sağlanmıştır.

Yeni kurulan devletin ideolojisi ve felsefesini halka anlatmak ve yaymak amacıyla İnkılap Tarihi dersleri devreye sokulmuştur. Bu ders sadece bir tarih dersi olarak düşünülmemiştir. Yükseköğretim gençliğinin yeni kurulan devletin ideolojisinin öğretimi ve eğitimi konusunda yetiştirmek etkili olmuş ve yükseköğretimde bir ders konulması gündeme gelmiştir. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin temelleri 1925’e dayanır. 1925’te Ankara Hukuk Mektebi açılmıştır. Bu okulun ders programını hazırlayan dönemin

Adliye Vekili Kuşadalı Mahmut Esat (Bozkurt) Bey ile Cemil (Bilsel) Bey, “İhtilaller Tarihi” dersi adıyla dersin Hukuk Mektebi ders programında yer almasını sağlamışlardır. Dersin amacı, Türk Devriminin amacını ve özelliklerini, diğer inkılaplarla karşılaştırmalı bir şekilde incelemektir. Ders, I. ve II. s0mestrde haftada iki saat olarak konferanslar şeklinde Mahmut Esat (Bozkurt) tarafından vermesi kararlaştırılmıştır. Derste ihtilallerin felsefelerine değinilerek T0rk inkılabı ile karşılaştırılacaktı. Dersler halkın okumasını sağlamak için d0nemin gazetelerinde yayınlanmıştır.(Erdaş, 2006)

Ders 13 Ocak 1926’da Bakanlar Kurulu kararıyla Dar0lf0nunun Edebiyat Fak0ltesi dersleri arasına “T0rk İnkılabı Tarihi” dersi adıyla konmuştur. Nitekim 0niversite Reformu sonucunda İstanb0l 0niversitesine bağlı olarak 4 Mart 1934’te açılan İnkılap Tarihi Enstit0s0nde ilk ders Maarif Vekili Yusuf Hikmet Bey (Bayur) tarafından verilmiştir. Dersin d0zenli olarak verilmesi 1934-1935 0ęretim yılından itibaren olmuştur. İstanb0l 0niversitesinde kurulan T0rk İnkılabı Tarihi k0rs0s0 aracılığı ile derslerin verilmesi d0zenlenmiştir. “Dersi kimlerin vereceği ve nasıl bir paylaşımla olacağı, derslerin programda yer alması ile birlikte başladığı g0r0l0r. Başlangıçta, inkılabın ağır topları olarak, Reşit Galip, Recep (Peker), Yusuf Hikmet (Bayur), Yusuf Akçura, Hamdullah Suphi (Tanrı0ver), M0krimin Halil (Yinanç), Enver Ziya (Karal) vd. adları geçer”(Metin, 2018)

9 Mart 1934’de Ankara Hukuk Mektebinde kurulan “T0rk İnkılabı Tarihi k0rs0s0nde” ilk konferans, 20 Mart 1934’te Başvekil İsmet (İn0n0) Bey tarafından verilirmiştir(Metin, 2018).

Dersin sorumluluğu, 1942’de 4204 sayılı yasa ile Ankara 0niversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fak0ltesi ne bağlı olarak kurulan “T0rk İnkılap Tarihi Enstit0s0”ne verilmiştir. 14 Mayıs 1950’den 27 Mayıs 1960’a kadar iktidarda olan DP, 27 Mayıs 1960’da yapılan askeri darbe ile iktidardan indirilmiştir. Nitekim 27 Mayıs 1960’dan sonra dersin içeriğinde değişiklik yapılmıştır.

Dersin adı “T0rk İnkılap Tarihi ve T0rkiye Cumhuriyeti Rejimi” adını almıştır. 1968’de d0nemin koşullarının da etkisiyle dersin adı “T0rk Devrim Tarihi”, 12 Eyl0l 1980 askeri darbesi sonrası dersin ismi bir kez daha değişikliğe uğrayarak “T0rk İnkılap Tarihi”, 1981’de “Atat0rk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” olmuştur (Doğaner, 2005).

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerini, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü ve Tarih bölümü mezunları ile 12 Eylül 1980 ihtilali sonrası pek çok üniversitede asker kökenli öğretim elemanları yürütmüştür. AİİT Dersi ilk verilmeye başlandığı günden günümüze kadar tartışma konusu olmuştur. 2012'ye kadar bu ders üzerinde yapılan tartışmalar genellikle dersin yürütülme yöntemi üzerinde odaklanmıştır. (Babaoğlu, 2013). 2012'den itibaren ders üzerindeki tartışmalar başka bir boyuta taşınmıştır. Bu tarihten sonra dersin kaldırılması gündeme gelmiş ve basında sık sık yer almıştır (Radikal, 31 Ağustos 2012; Hürriyet, 31 Ağustos 2012, Sabah, 31 Ağustos 2012).

Tartışmalara akademik camia da katılmıştır. Dersin kaldırılmasını isteyen öğretim elemanlarının başında Halil Berktaş (Sabah, 1 Eylül 2012), Bilal Sambur (Zaman, 8 Eylül 2012) gelirken dersin kaldırılmaması gerektiğini savunanların başında Ergün Aybars, Necmi Ülker (Cumhuriyet, 1 Eylül 2012), Adnan Sofuoğlu (Hürriyet, 31 Ağustos 2012) gibi öğretim elemanları gelmektedir. (Babaoğlu, 2013)

Bu ders Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumlarındaki ön lisans ve lisans programlarında "Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi" ismi altında zorunlu olarak verilmektedir.

Günümüzde bazı üniversitelerde sınıf ortamında yüz yüze, bazılarında sanal ortamda ve uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir. Araştırmanın konusu olan AİİT dersi Aydın Adnan Menderes Üniversitesinin kuruluş tarihi olan 1992'den 2013-2014 öğretim yılına kadar yüz yüze sınıf ortamında verilmiştir. 2014'ten 2017-2018 öğretim yılı başına kadar öğrenciler için hazırlanan ve bilgisayar ortamında kendilerine sunulan notları okuyarak sınavlara katılmışlardır. 2017-2018 Akademik Yılından itibaren ise uzaktan eğitim yoluyla yapılmaktadır.

Problem Durumu

Türkiye Cumhuriyeti'nin insan yetiştirme sistemi içerisinde milli kimliğin oluşmasında tarih ve Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri önemli bir işleve sahiptir. AİİT dersi ile yeni yetişen genç Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarında Türk devriminin felsefesine, Atatürk ilkeleri ve devrimlerine karşı olumlu tutum kazandırmak hedeflenmiştir (Safran, 2004 :26).

Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi dersi normal bir tarih dersi değildir. Bu ders, Türk milletinin yok olmadan Milli Mücadelenin kazanılmasıyla nasıl ortaya çıktığını, emperyalist

güçlere karşı ulusal bağımsızlık, hilafet ve saltanata karşı ulusal egemenliğin kazanılmasını anlatan bir derstir. Bu ders Türk ulusunun Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen Türk çağdaşlaşma aşamalarını diğer inkılap/devrim hareketleriyle karşılaştırmalı bir şekilde ortaya koyan bir derstir. Bu ders yeni kuşaklara geçmiş tarihini öğretmek, bugünü kavramasını sağlayan ve geleceği daha çok ilgilendiren bir derstir. Böylesine önemli bir sorumluluk yüklenen Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin ilk öğretmenleri, ders kitaplarını yazanlar, bu dönemde tarih yapan ve yazanlardır (Bozkurt, 2004: 69; Aybars,1998: 297).

1934-1942 yılları arasında uygulanan İnkılap Tarihi Öğretim Programı başarılı olmuştur. Bunun birkaç sebebi vardır. İlk dersleri veren Yusuf Hikmet Bayır, Mahmut Esat Bozkurt, Recep Peker, Yusuf Kemal Tengirşek hem Milli Mücadelede hem de devrimlerin yapılması ve uygulanma aşamasında önemli görevler yapan Türk devrimine yürekten inanan insanlar olmasındır. Bir başka önemli sebep ise çok partili sistemin kurulmasına kadar gelenler (1950) ya inkılabı yaşayanlar ya da onlarla birlikte diyalog halinde olmalarıdır (Kurat, 1985: 55; Akbaba, 2009: s.15).

1950 ve 1960'dan sonra AİİT dersi yükseköğretim kurumların çoğunda gayri ciddi bir durumda uygulanır hale gelmiştir. Bu durum sonraki yıllarda da devam etmiştir. Bu durumu önlemek amacıyla sonraki yıllarda Atatürk İlkeleri Komisyonu, Atatürk İlkeleri Akademisi gibi kurumlar kurulmuş, bu kurumlarda durumu düzeltmeye yetmemiştir. Nitekim 1950-1980 yılları arası yapılan yanlışları toplumu 12 Eylül 1980 askeri müdahaleyle karşı karşıya getirmiştir.

12 Eylül 1980'den sonra sözde "Atatürkçülüğe yeniden dönüş" çalışmaları yapıldıysa da gelişen olaylar bunun böyle olmadığını göstermiş ve Türk halkı bir 15 Temmuz askeri darbe girişimiyle karşı karşıya kalmıştır. 1980'den günümüze kadar Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin programlarını düzenlemek, daha işlevsel hale getirmek amacıyla pek çok akademik çalışma yapılmıştır. Bunlar arasında çoklu ortam kullanımı (Akbaba, 2005) ve uzaktan eğitim uygulamaları da yer almaktadır. Pek çok üniversitede Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi sunuş yoluyla anlatılmaktadır. Öğretim materyali ise ders kitabı olmaktadır. Bu durum dersten beklenen kazanımların düşük olmasına sebep olmaktadır. Diğer yandan son yıllarda üniversitelerde bu ders uzaktan eğitim yoluyla verilmeye başlanmış ve bu durum giderek artmaktadır. Elbette bu dersin hedefinin ve beklentilerinin gerçekleşmesi için teknolojik gelişmelerden yararlanılmalıdır. Bu

araştırmada Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin olumlu ve olumsuz yanlarını öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda ortaya koymak problem durumunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın temel amacı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretimini, öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algısı nedir?
2. Öğrenciler dersin hedef kazanımlara ulaşp ulaşmadığı konusunda ne düşünmektedir?
3. Öğrenciler, AİİT Dersinin uzaktan yürütülmesinin avantaj ve dezavantajları konusunda ne düşünmektedir?
4. Öğretim elemanları AİİT Dersinin uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesine ilişkin ne düşünmektedir?
5. Öğretim elemanları, AİİT Dersinin hedef ve kazanımlarına ulaşp ulaşmadığı konusunda ne düşünmektedir?
6. Öğretim elemanları öğretimsel materyallerin tasarlanması ve seçimi konusunda ne düşünmektedir?
7. Öğretim elemanları Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci- öğrenci ve öğretim elemanı etkileşimi konusunda ne düşünmektedir?
8. Öğretim elemanları AİİT Dersinin ölçme ve değerlendirme süreci hakkında ne düşünmektedir?
9. Öğretim elemanları AİİT Dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesinin avantaj ve dezavantajlarını nasıl algılamaktadır?
10. Öğretim elemanlarının AİİT Dersinin uzaktan eğitimine yönelik önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşumuna yol açan Milli Mücadelenin hangi şartlarda kazanıldığının bilinmesi ve unutulmaması açısından önemlidir. Bu ders Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Türk milletinin emperyalist uluslara karşı var olma savaşı verdiği Ulusal Bağımsızlık ve içte Ulusal Egemenlik savaşının nasıl aşama aşama gerçekleştiğinin bilinmesi açısından önemlidir. Atatürk önderliğinde gerçekleştirilen Türk aydınlanması ve çağdaşlaşmasının bilinmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması açısından önemlidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi Türkiye

Cumhuriyetini oluşturan değerler ve kazanımların topluma öğretilmesi, korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemlidir.

Bu ders ulusal kimliğin yaratılması ve kimlik bilincinin devamının sağlanması ve korunması açısından önemlidir. Nitekim Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi kendisine yüklenen önemli görev nedeniyle tüm yükseköğretim kurumlarında zorunlu okutulan derslerden birisidir. AİİT dersi kendisine yüklenen bu kadar çok misyona rağmen pek çok fakülte ve yüksekokullarda bölüm dersleri kadar önem verilmeyen bir ders konumundadır. Bunun böyle olmasında pek çok sebep bulunmaktadır. Bunlar içerisinde siyasal sebeplerin yanı sıra dersin içeriğinin işlenmesinde düz anlatım ve geleneksel öğretim metotlarının kullanılması ve ezber dersi haline getirilmesinde önemli bir etkisi vardır. Oysaki bu ders görsel materyaller, belgesel filmler, animasyonlar, simülasyonlar ile bilişim teknolojilerinin kullanılması ile daha aktif ve ekici hale getirilebilir (Akbaba, 2009:2).

AİİT dersini işlerken farklı öğrenme stilleri ve stratejileri uygulanmalıdır. Bu ders yükseköğretim kurumlarında yaptım oldu mantığı ile yapılmamalıdır. Uzaktan eğitim ile teknolojinin bütün olumlu yönleri kullanılarak tüm yükseköğretim kurumlarındaki bütün gençliğe ulaşılması ve dersin hedefleri, amaçları ve ilkelerinin kavratılması açısından önemlidir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümleleri; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler ve Öğretim Elemanlarının ne düşündüğünü belirlemek biçimindedir.

Yöntem

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanlarının ne düşündüğünü öğrenmeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma türünde ve betimsel desende modellendirilmiştir. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39).

Çalışma Grubu

Araştırmada iki ayrı çalışma grubu belirlenmiştir. Birinci Çalışma Grubu, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersini uzaktan eğitim yoluyla yürüten öğretim elemanlarından oluşmaktadır. İkinci grup ise, bu dersi uzaktan eğitim yoluyla alan öğrencilerden meydana gelmektedir.

Birinci çalışma grubu 8 öğretim elemanından oluşmaktadır. Üniversite bünyesinde uzaktan eğitim yoluyla AİİT dersi yürüten toplam 15 öğretim elemanından 8'i gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının dağılımı şu şekildedir;

Katılımcı Elemanı	Öğretim	Unvan	AİİT Dersini Yürütme Süresi
K1		Öğretim Üyesi	9
K2		Dr. Öğretim Üyesi	18
K3		Öğretim Üyesi	10
K4		Dr. Öğretim Üyesi	13
K5		Dr. Öğretim Üyesi	26
K6		Öğretim Üyesi	14
K7		Dr. Öğretim Üyesi	2
K8		Dr. Öğretim Üyesi	2

Araştırmanın ikinci çalışma grubunu Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 105 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler amaçlı örnekleme tekniklerinden “tipik durum örnekleme” yoluyla (Hatch, 2002) belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamı bölüm ve 1. Sınıfta öğrenim görmekte olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersini uzaktan eğitim yoluyla takip etmektedir. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımı, aşağıdaki çizelgede verilmiştir:

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Sınıf Öğretmenliği	(PDR)Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	Okul Öncesi Öğretmenliği	Müzik Öğretmenliği	Türkçe Öğretmenliği
34	25	21	15	9	1

Veri Toplama Araçları

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini uzaktan eğitim yoluyla alan öğrencilerin ve bu dersi veren öğretim elemanlarının ne düşündüğü detaylı bir şekilde ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Görüşme tekniği; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, ya da derinlemesine görüşme olarak da adlandırılır.

Bu görüşmeler:

- Yapılandırılmıştır, çünkü görüşme, araştırmacının liderliğinde, belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilir.
- Yarı yapılandırılmıştır, çünkü araştırmacı görüşmeye rehber sorularla gelir ve görüşme sırasındaki etkileşimde ortaya çıkabilecek yeni sorulara açıktır.
- Derinlemesinedir, çünkü katılımcıların anlayışlarının derinine inmek için tasarlanmıştır (Hatch, 2002),

Araştırmamız 2017-2018 bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubumuz 105 öğrenci ve 8 öğretim elemanı olmak üzere 113 kişiden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerle yapılan her bir görüşme 3-5 dakika, öğretim elemanlarıyla ise 20-25 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen veriler içerik analizi türlerinden “tümevarımsal analiz” yolu (Hatch, 2002) ile işlenmiştir. Word ortamına aktarılan ham veriler ilk aşamada satır satır okunmuş, anlamlı sözcük ve kelime öbekleri belirlenerek açık kodlama yapılmıştır. İkinci aşamada tipolojik kodlama yoluyla anlamlı tipolojiler belirlenmiş ve kodlardan kategorilere, kategorilerden temalara ulaşılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerle öğrenci ve öğretim elemanlarından elde edilen dokümanların analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemine göre elde edilen veriler araştırma sorularından elde edilen temalar oluşturulabileceği gibi, veri toplama sürecinde uygulanan sorular yada boyutlar dikkate alınarak sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2005 :158). Elde edilen veriler içerik analizi türlerinden “tümevarımsal analiz” yolu ile (Hatch, 2002) işlenmiştir. Word ortamına aktarılan ham veriler ilk aşamada satır satır okunmuş, anlamlı sözcük ve kelime öbekleri belirlenerek açık kodlama yapılmıştır. İkinci aşamada tipolojik kodlama yoluyla anlamlı tipolojiler belirlenmiş ve kodlardan kategorilere, kategorilerden temalara ulaşılmıştır.

Analiz sonucunda ulaşılan kavramlar betimsel bir biçimde sunulmuş, öğrenci görüşleri birebir alıntılarla yansıtılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim gören 34 Sosyal Bilgiler, 25 Sınıf, 21 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, 15 Okul Öncesi, 9 Müzik ve 1 Türkçe Öğretmenliği olmak üzere toplam 105 birinci sınıf öğrenciyle sınırlıdır. Ayrıca Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini yürüten 8 öğretim elemanını kapsamaktadır.

1. BÖLÜM

1. TEMEL KAVRAMLAR VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Problemi daha iyi açıklamak ve daha iyi anlaşılmasını sağlamak için, İnkılâp, İhtilal, Islahat, İsyân, Hükümet Darbesi, Rönesans, Reform, Devlet, Basit Yapılı Devlet (Üniter Devlet), Birleşik Yapılı Devlet, Federasyon, Konfederasyon, Monarşi, Aristokrasi, Oligarşi, Teokrasi, Feodalite (derebeylik), Ulus-Devlet, Hukuk-Devleti, Demokrasi, Cumhuriyet, Sosyalizm, Komünizm, Faşizm, Nasyonal Sosyalizm, İdeoloji, Liberalizm, Kapitalizm, Emperyalizm, Anarşizm, İttifak Antlaşması, Dostluk Antlaşması, Ateşkes (Mütareke) Antlaşması, Barış Antlaşması, kavramlarının tanımları ana hatları ile açıklanmıştır

1.1. Kavramlar

Öğretim ve öğrenmenin önemli aşamalarından birisi de kavram öğretimidir. Kavram öğretimi öğrenmenin nasıl gerçekleştiği, öğrenen kişinin bilgiyi nasıl oluşturduğu, bilgide gerçekleşen kavramların doğru ve yanlış yapılanmalarını içerisinde barındırır. (Candan ve Koçer, 2013:356).

1.1.1. İnkılâp

Arapça “Kalp” kelimesinden gelmektedir. Toplumun yapısını ve düzenini bulunduğu ortamdan daha iyi hale getirmek ve yenileşmek için yapılan değişikliklere denir. Bir halk hareketi olarak İnkılâp mevcut olan sistemi ortadan kaldırarak yerine yeni bir sistem kurmayı ifade eder. İnkılâp üç safhada gerçekleşir

Birinci aşama fikri cepheidir. Halk ve aydınlar arasında değişiklik ve yenileşme fikrinin oluşup geliştiği bir evredir. Bu dönemde İnkılap ilk önce akıl yoluyla yeni bir düzen oluşturma düşünce ve fikirleri olarak ortaya çıkar. Zamanla halk tarafından benimsenip sahip çıkılırsa güç kazanarak kuvvetli bir hale gelir.

İkinci aşama eylem safhasıdır. Buda ihtilali ifade eder. Mahmut Esat Bozkurt, Türk İnkılabını bir tür ihtilal olarak tanımlamıştır. Üçüncü aşama ise, bozulan sistemin yerine yenisini kurmak ve böylece inkılâpta başarıya ulaşmaktır.

1.1.2. İhtilal

İhtilal, Arapçada bulunan “hal” kökünden türeyerek bozma, yıkma, kaldırma anlamına gelmektedir. İhtilal bir ülkenin sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik sistemini kuvvet kullanarak değiştiren harekettir. İhtilalin ortaya çıkmasında önemli faktörlerden biriside halk arasında oluşan sosyal, siyasal ve ekonomik farklılıklardır.

1.1.3. İslahat

Batı dillerinde reform olarak geçen kelime, Arapça 'da sulh kelimesinden türetilmiştir. Herhangi bir devlette bozulan ya da eskiyen kurumların ve sistemin bozulan yerlerinin düzeltilmesine denir. Osmanlı Devlet'inde özellikle 17. Yüzyıldan itibaren devlet kurumlarında batı örnek alınarak yapılan hareketlere verilen isimdir.

1.1.4. İsyen

İsyen sözlük anlamı olarak emre boyun eğmeme, itaat etmeme, diğere bir anlamı ise ayaklanma olarak da tanımlanır. Devlet ya da toplum içinde belirli bir takımın veya herhangi bir örgütün amacını gerçekleştirmek üzere başkaldırma hareketidir.

1.1.5. Hükümet Darbesi

Bir ülkenin yönetimine yasa dışı yollarla el koyma, hükümeti devirme, istifa ettirme ve ülkede egemenlik kurma eylemidir.

1.1.6. Evrim (Tekâmül)

Arapçada olgunlaşma anlamına gelen “kâmil” olma kökünden türemiştir. Zaman içinde ve doğal biçimde, kendiliğinden ve sürekli olarak, aşama aşama gerçekleşen değişme sürecidir.

1.1.7. Rönesans

Kelime anlamı yeniden doğuş demektir. Sanatta ve bilimde yeniden doğuşu, yenilenmeyi ifade eder. Rönesans kullanım açısından yaygın bir terim değildir. Sadece tarihsel süreçteki önemiyle ortaya çıkmaktadır.

1.1.8. Reform

Toplum hayatında istenen amaca yönelik meydana gelen değişimlerdir. Islahata göre daha geniş kapsamlıdır. Topluma, kurumlara ve kuruluşlara toplumun gereksinimlerine göre yeni bir şekil ve biçim vermektir.

1.1.9. Devlet

Devlet, belirli bir toprak parçası üzerinde insanların toplum yaşamlarında başvurdukları bir örgütlenme biçimidir(Tanilli, 1985:9, Gözler, 2007.).Devlet üç unsurdan oluşur. Bunlar millet, ülke ve egemenliktir. Bunlardan ilkinde insan topluluğunu oluşturduğu yapıya millet denir.. Devletin diğer bir unsuru olan toprak, belli başlı insan gruplarının yaşamları sürdürebileceği ve üstünde söz sahibi olabileceği sınırları çizilmiş toprak parçası yani “ülke” olarak tanımlanmaktadır. Devletin üçüncü unsuru ise iktidar olmakla birlikte, bir topluluk üzerinde yönetme yetkisini elinde bulundurma işi de “egemenlik” olarak ifade edilmektedir. Devletler yapılarına göre basit yapılı devlet ve birleşik yapılı devlet olarak ikiye ayrılır.

1.1.10. Basit Yapılı Devlet (Üniter Devlet): Yasama yürütme ve yargı organlarının tek ulusun egemenliğinde olduğu ve içinde bulunan diğer uluslararasıda ayırım yapmadan bünyesinde toplayan devlet biçimidir

1.1.11. Birleşik Yapılı Devlet: Birleşik yapılı devletler ise federasyon ve konfederasyon olarak ikiye ayrılırlar.

1.1.12. Federasyon

İki ya da daha çok devletin savunma ve dış politikada dayanışmak için bir devlet durumuna gelmek için oluşturdukları birliktir. (<https://www.nedirnedemek.com/federasyon-ne-demek>) İç işlerinde belli başlı konularda özgür olan bu devletler dış işlerinde ise merkeze bağlıdır. Federal devletler eyalet de denilen federe devletlerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır.

1.1.13. Konfederasyon

Uluslararası anlaşmalarla iki ya da fazla bağımsız devletin çıkarlarını korumak ve ortak savunmalarını sağlamak amacıyla kurulan siyasal oluşumdur.

1.1.14. Monarşi

Yönetimin babadan oğula veya aynı soya geçtiği egemenliğin bir tek kişiye ait olduğu yönetim şekline denir. Hükümdar yasama, yürütme ve yargı yetkisini elinde bulundurur. Hükümdar, yasama, yürütme ve yargı yetkisini kurduğu çeşitli kurumlarla gerçekleştirebilir.

Hükümdar yetkilerini başka bir unsurla paylaşmıyor ve bu kuvvetin kaynağını tanrıya dayandırıyor bu tür yönetimlere *mutlakiyet* veya *mutlak monarşi* denir. Hükümdar yetkilerini seçilmişlerle, paylaşıyorsa, bu tür monarşilere meşrutiyet veya “meşruti monarşi” denir.

1.1.15. Aristokrasi

Kral, duk, baron gibi soyluların veya seçkinlerin yönetimi elinde bulundurduğu siyasi hükümet sistemidir.

1.1.16. Oligarşi

Yasama, yürütme ve yargı yetkisinin küçük bir azınlığa ya da mirasçılara ait olduğu yönetim biçimidir.

1.1.17. Teokrasi

Siyasi iktidarın egemenliği tanrı adına kullandığı dinsel yönetim şekline verilen isimdir.

1.1.18. Feodalite(Derebeylik)

“Feodalizm, tarihsel süreçte yaşanmış toplumsal, ekonomik ve siyasal bir yapılanmadır. Feodalizm aynı zamanda bu boyutlarla ilgili niteliklere dayanan bir yaşam tarzını ve dünya görüşünü ifade eder. Daha spesifik bir ifadeyle “feodalizm” sosyo-ekonomik olarak her derebeyinin başka bir derebeyine bağlı olduğu, toprak mülkiyetinin asil ya da derebeyine aktarıldığı, karşılığında belirli hizmetlerin beklendiği, Pazar ekonomisinde olduğu gibi özgür ve ücretli emek dolaşımının gerçekleşmediği, toprakta çalışan köylünün yer değiştirme özgürlüğünün bulunmadığı toplumsal, hiyerarşik bir düzendir.”(Aydemir ve Genç, 2011)

Eşitsiz bir toplumsal yapıya dayanan bu sistem, toplumda yeni sınıfların (soylular, rahipler, şehirliler, köylüler ve köleler-serfler) da oluşmasına neden olmuştur. Bu sistemde yönetici konumunda olan soylular ve ruhbanlardır.

1.1.19.Ulus-Devlet

Ulus devlet Avrupa'da 18 yüzyıldan itibaren sosyo- kültürel ve ekonomik olarak ortaya çıkan değişimlerin bir sonucu ortaya çıkmıştır. Ulus Devlet ilk olarak Batı Avrupa'da ortaya çıkmış, daha sonra bütün dünyaya yayılmıştır. Ulus devlet Egemenliğin ulus adına belirli bir coğrafi sınır içinde kullanıldığı bir devlet şeklidir. Bu anlayışta ulus kavramı egemendir.

1.1.20. Hukuk-Devleti

Hukuk devleti en genel anlamıyla yönetilenlere hukuk güveni sağlayan devlet düzenidir. Yani güçler birliği olan yasama, yürütme ve yargı organlarının hepsinin yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devletinde insanların temel hak ve özgürlükler anayasalarda belirtilir ve düzenlenir. Ve kanunlar herkese aynıdır, yasa önünde eşittir. Hukuk devletinde keyfilik söz konusu değildir. Aynı zamanda kanunları uygulayacak olan devlet idari mekanizma bakımından da hukuka bağlı kalmasıdır. Yani hukukun üstünlüğü temel esastır. (Tanilli, 1993:151-152).

1.1.21. Demokrasi

Demokrasi, Yunanca "Demos" halk, "Kratos" yönetim, "Demoskratos" ise halkın yönetiminden anlamına gelmektedir. Ve halkın yönetimde söz sahibi olmasıdır. Ateş'e göre (Ateş, 2000:31-32) "...demokrasi bir toplumda, insanların kendilerini ilgilendiren ya da ilgilendirecek olan her konudaki kararların oluşum sürecine katılımıdır." Demokrasi üçe ayrılır; doğrudan demokrasi, yarı doğrudan demokrasi, temsili demokrasi. Doğrudan demokrasi, egemenliğin halkta olduğu demokrasiye denir. Yarı doğrudan demokrasi, yasaların çıkmasında halkın rolünün olduğu demokrasidir. Temsili demokrasi ise yönetim yetkisini halkın seçtiği kişi ya da kişiler tarafından uygulanmasına denir.

1.1.22. Cumhuriyet

Latince’de halk “public”, ve Arapça “cumhur” kelimesinden (halk) gelmektedir. Halkın yönetimde söz sahibi olmasıdır. Yani her şeyin halka ait olmasıdır. Cumhuriyet, monarşik olmayan rejimlere verilen ortak isimdir (Ateş, 2000:29-30).

1.1.23. Sosyalizm

Üretim ve değişim araçlarının bireye değil devlete ait olduğu iktisadi ve sosyal sistemdir. İşçi sınıfının kapitalist sisteme ve liberal ekonomiye tepkisini dile getirir. Bu düşünceye göre kapitalizm işçi sınıfının burjuva tarafından sömürülmesine hizmet eder (Tanilli, 2006:30-31).

1.1.24. Komünizm

Bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı toplum düzenidir.

1.1.25. Faşizm

Faşizm kelimesi I. Dünya Savaşı’ndan sonra Mussolini tarafından kurulan ve onu iktidara taşıyan “FasciItaliani de Combattimento” adlı gruptan gelmektedir. Faşizm bu anlamdan bakıldığında, İtalya’da 1920’li yılların başında kurulan ve uzun yıllar sonra son durumunu alan siyasi rejim manasına gelmektedir. Bu ideolojinin temel özelliği ise bireyin tamamen reddedilip, sosyal hayatın bütün alanlarında devletin mutlak üstünlüğünü kabul etmektir.

1.1.26. Nasyonal Sosyalizm

Nasyonel Sosyalizm on dokuzuncu yüzyıl sonunda ve yirminci yüzyılın ilk yarısında Alman düşünce ve kültüründe ortaya çıkan ideolojidir.

1.1.27. İdeoloji

İdeoloji deyimini ilk kez Fransız İhtilali sırasında ortaya atılmış ve 1796’da Destuttde Tracy tarafından kullanılmıştır. İdeolojiler toplumların inanç gereksinimlerini karşılayan, o gereksinimi duyan kesimlerce benimsenmiş, kendi içinde tutarlı inanç sistemleridir. (Öztürk, 1999a: 4)

1.1.28. Liberalizm

Liberalizm siyasi, iktisadi, sanat gibi insan hayatının birçok alanında öne çıkan görüştür. Siyasi ve iktisadi liberalizm olmak üzere ikiye ayrılır. Siyasi alandaki liberalizm "cumhuriyetçilik" olarak tanımlanmaktadır. Yani bireyin özgür olması, toplumun etkin bir şekilde yönetime katılmasıdır. İktisadi liberalizm ise ticarete girişimci özgürlüğünü savunur

1.1.29. Kapitalizm

Bir üretim sistemi olarak kapitalizm, büyük ölçüde özel mülkiyete, bireysel/özgür girişimciliğe ve üretim araçlarının denetlenmesine dayanır. Bu sistemde önemli olan piyasa rekabeti yoluyla karı maksimize etmektir (Aytaç, 2005:6).

Kapitalizm fikrine göre devlet ekonomi ve pazar koşullarına bir müdahalede bulunmaz. Fiyatlar arz talebe göre belirlenir. Kapitalizm 'de liberaliz ilkeler benimsenmiştir.

1.1.30. Emperyalizm

Emperyalizm, uluslararası tekelleşmeyi savunan, piyasadaki para dolaşımına egemen olmak isteyen dolayısıyla uluslararası siyasette de söz sahibi olmaya çalışan, başlıca iktisadi, siyasi, kültürel alanlarda öne sürülen görüştür.

1.1.31. Anarşizm

Anarşizm temel düşünce olarak devlet olmadan da toplumun/insanların eşit ve uyumlu bir şekilde yaşayabileceğini, bireyler üzerinde devlet sisteminin bulunmasının özgürlükleri yok edeceğini savunan sosyal ve felsefi bir görüştür. Anarşizm, bireysel bir başkaldırı olarak değerlendirilmektedir. Yani yasaların, devletin veya bireyüstünde sınırlandırıcı etkisi bulunan bütün sistemlerin reddidir.

1.1.32. İttifak Antlaşması

Askeri güçlerin dayanışması için devletlerarasında yapılan ortaklık antlaşmasıdır. Daha çok savaşlardan önce yapılır. Ortak saldırı, ortak savunma ve birlikte hareket etme kararlılığını içerir.

1.1.33. Dostluk Antlaşması

İki devlet arasında var olan barış ve dostluğun devam ettirilmesine yönelik antlaşmadır. Taraflar arasındaki ilişkileri geliştirmeye yöneliktir.

1.1.34. Ateşkes (Mütareke) Antlaşması

Savaş durumunun sona erip, tarafların silah bırakmasının koşullarını belirleyen anlaşmadır. Genellikle ateşkes anlaşmalarının ardından barış antlaşmaları yapılır. Fakat bu anlaşma savaşın kesin olarak bittiğini ifade etmemektedir. Ateşkes antlaşmasında üstün olan tarafın dolaysız etkisi görülür. Savaş esnasında yapılan kısa süreli ateşkes antlaşmaları da vardır.

1.1.35. Barış Antlaşması

Savaş sonrasında barışın hangi koşullarda ve hangi hukuksal temel üzerinde süreceğini belirleyen antlaşmadır. Çoğunlukla bir ateşkes antlaşması sonrasında imzalanır.

1.2. Kavramsal Çerçeve

1.2.1. Geleneksel Osmanlı Eğitim Politikası

Selçuklu İmparatorluğu'nda olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu'nda da eğitim işi devlet hizmetlerinden ayrı vakıflara bağlı bir hizmet olarak yürütülmüştür. Enderun Mektebi hariç, diğer okullar vakıflara bağlı olarak kurulmuşlardır. Devlet eğitimin dışında, savunma, yönetim ve siyasal alanlardaki hizmetleri yüklenmiştir (Cicioğlu, 1982: 3). Osman Devleti'nde eğitim bir kamu hizmeti niteliğinde bir devlet görevi olmadığı için, okul eğitimi toplumun bütününe hiçbir zaman yayılamamıştır. Tanzimat Dönemine kadar devlet, vatandaşın eğitimi ile uğraşmamıştır. XIX. Yüzyılın ilkyarısından itibaren, ağır basan reform istekleri, yeni eğitim ve öğretim kurumlarının açılmasını zorlamış ve bunun sonucu olarak yeni okullar açılmıştır. Böylece eğitim-öğretim devlet politikası özelliği kazanmıştır (Cicioğlu, 1982: 4).

XIX. Yüzyılın ortalarına kadar Osmanlı Devleti'nde saray okulları dışında, eğitim veren iki çeşit okul vardı: *1-Sıbyan Mektepleri* *2-Medreseler* bu iki çeşit okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerini yetkili kuruluşlar denetleyip yönetiyordu. Devletin eğitim ve öğretim kurumlarındaki, ilk denetimi, 1826'da kurulan, "*Evkaf-ı Humayun Nezareti*" ile olmuştur.

Daha sonra ise: “*Meclis-i Maarif-i Umumiye (1846)*”lerin kurulmasıyla eğitim işleri sürekli olarak devletin denetimine girmiş, 1857’de “*Maarif-i Umumiye Nezareti*”nin kurulmasıyla bugünkü Milli Eğitim Bakanlığının görevlerini yürüten merkezi bir örgüt faaliyete geçmiştir. Daha sonra ise: “*Meclis-i Maarif-i Umumiye*”lerin (1846) kurulmasıyla eğitim işleri sürekli olarak devletin denetimine girmiştir.

Diğer yandan, XVIII. Yüzyıl boyunca Osmanlı Devleti’nde devleti ayakta tutan unsurların her alanda gerilediği sırada, Osmanlı aydınları; ilk zamanlar gerilemenin nedenlerini; kumanda hatası, asker itaatsizliği, idari hata, teşkilat hatası, Kanuni Dönemi’nde olduğu gibi, nizam ve intizamlara uyulmaması gibi nedenlere bulmuşlardır.

Avrupa’nın düşün ve teknik alanda gösterdiği gelişme, Osmanlı Devleti tarafından takip edilememiş ve bunun sonucu, Batı ile aradaki fark gün geçtikçe büyümüştür. Bu büyümede Osmanlı eğitim kurumlarının içinde buldukları, “*skolastik*” düşünceden bir türlü kurtulamaması ve çağın gerisinde kalması büyük rol oynamıştır. Daha sonraları bazı Osmanlı devlet adamları, Batıdaki gelişmeler; özellikle askeri gelişmeler, takip edilmedikçe devleti ayakta tutmanın olanaksız olduğunu anladılar. Bunların çabaları ve Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu durum, Batı ile ilişkiye girmeye zorladı. Böylece, Batı ile ilişkiler Lâle Devri’nde gelişmeye başladı. XVIII. Yüzyıl başlarından itibaren ilk olarak Avrupa’nın askerlik sanatı ile ilgili metotların alınmasıyla başlayan bu süreç, Osmanlı Devleti’nde çağdaşlaşmanın başlangıç noktasını oluşturmuş ve bundan sonra Batı bilim ve tekniği örnek alınmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti’nde eğitim-öğretim alanındaki ilk Batılılaşma çabaları askeri okullarda görülmüştür.

Batılılaşma çabalarının ilk askeri okulu 1773’de İstanbul’da açılan “*Mühendishane-i Bahri-i Hûmâyûn*” olmuştur. Üç yıllık olan bu okula daha sonraları, *idadi* sınıfları eklendi (Sakaoğlu, 2003: 60-61; İhsanoğlu, 1992). Okulunun Türk eğitim tarihindeki yeri, ilk kez yabancı uzman ve öğretmenlerin, derslerini yabancı dil (Fransızca) olarak vermeleri, öğretim programlarında ise din derslerinin bulunmamasıdır.

Diğer yandan, III. Selim tarafından ordunun ihtiyacı olan uzman subaylar yetiştirmek amacıyla, İstanbul’da 1793’te “*Mühendis hane-i Berri-i Hûmayun*” açıldı. II. Mahmut döneminde açılan önemli bir okul ise; “*Tıphane-i Âmire ve Cerrahhane-i Mamure*”dir. Nitekim II. Mahmut Döneminde eğitime büyük önem verildi. Bu dönemde; Medrese İmparatorluğun kalkınmasına yardım edecek eğitimi vermekten çok uzak olduğu

gibi, Batı düşüncelerine karşı olmaktan öte düşmandı. İmparatorluğun kaderi ise eğitim sorunlarının çözülmesine bağlı idi. Din, devletin temeli olarak görüldüğü için, II. Mahmut geleneksel İslam okul düzenini kaldırıp laik bir eğitim düzenini açık olarak getiremeyeceğini anladığından, Medreseleri olduğu gibi bırakıp yeni okullar açmayı planlamış ve bunu uygulamaya koymuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında Osmanlı eğitim sisteminden devir alınan mektep-medrese ikiliği sürmüştür. Diğer yandan, geleneksel eğitim kurumları kaldırılmadan yeni okullar açılması, eğitim sistemini ikiye bölmüş, medrese-mektep rekabetinin oluşmasına yol açmıştır. Bunun sonucu olarak: mektepli ve medreseli iki ayrı insan modeli oluşmuştur. Bu durum askeri kurumlarda “*Mektepli-Alaylı*” çatışmasına yol açmıştır (Aybars, 1994: 163).

Öte yandan genç cumhuriyetin devir aldığı problem medrese-mektepli ikiliği ile sınırlı değildi. Batı model olarak alınan yeni okullarda da düzende yoktu. Batı örnek alınarak ilk açılan okullar askeri idadiler (lise) ve askeri rüştiye (ortaokul) lerdi. Bu okulların dışında her bakanlık ihtiyaç duyduğu teknik ve uzman personeli yetiştirmek için kendi okullarını açmışlardı. Bu okullar, bağlı oldukları bakanlık tarafından yönetiliyor ve teftiş ediliyordu. Nitekim bir birlik yoktu. Maarif-i Umûmiye Nezâreti öğretmen okullarını, Ticaret Nezareti ticaret personelini, Harbiye Nezâreti askeri okulları, Ziraat Nezareti tarım personelini, **Evkaf Nezâreti** maliye okullarını, Orman ve Maadin, Nezâreti ise orman mühendislerini yetiştiriyordu. İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra ikiliği kaldırma çabalarına girişilmesine rağmen gerçekleştirilememiştir. (Ergün, 2014) Eğitimdeki ikilik, birbirine zıt düşüncede insanlar yetişmesine yol açarken, toplumda var olan kültür çelişkilerinin daha da derinleşmesine neden olmuştur. Bu durum Cumhuriyet Dönemine kadar sürmüş ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924) ile bu ikilem ortadan kalkmıştır.

Öte yandan II. Mahmut, 1824’de yayınladığı bir fermanla, İstanbul’da ilköğretimi zorunlu kılmış ve bugünkü ilkokul karşılığı “*rüştiye*” okullarının açılmasına çalışmıştır. II. Mahmut döneminde, Osmanlı ordusunun subay ve öğretmen ihtiyacını karşılamak için, Avrupa’ya öğrenci göndermiş, *Tıphane-i Amire*’ye ek olarak, *Cerrahhane* ve *Mekteb-i Şahane-i Tıbbiye*’yi (1839) kurmuştur (Karal, 1983: 159-160; Sakaoğlu, 2003: 64; Shaw, 1983: 78; Koçer, 1992: 37). 1835’te yeni orduya alay bandoları yetiştirmek için, *Mızıka-i Hûmayun Mektebi*, ordunun eğitilmiş subay ihtiyacını karşılamak için *Mekteb-i Harbiye* kurulmuştur.

Öte yandan, *Meclis-i Umur-u Nafia*, 1838 yılında bir rapor hazırlamış arkasından yeni okullar açılmış ve böylece medrese dışında kurulan modern okulların temeli atılmıştır (Cevat, 1338: 6-10; Kodaman, 1991: 20-45). 1838'de Maarifle ilgili kurulan komisyonla, merkezi teşkilatın kuruluşuna doğru önemli bir adım atılmıştır. Rüştiye seviyesinde *Mekteb-i Mâârif-i Adli* adıyla bir okul açılmış, daha sonraları, *Mekteb-i Mâârif-i Adliye ve Ulûm-u Edebiye* şubelerine ayrılan okul eğitim tarihçileri tarafından ilk Rüştiye olarak kabul edilmiştir : (Koçer, 1992: 40-47; Unat, 1964: 42-48; Akyüz, 1978: 129). 1845'ten sonra *Rüştiye* adıyla açılan okullar çoğalmıştır (Kodaman, 1991: 9).

Tanzimat Döneminde ordunun ve devlet teşkilatının modernleştirilmesi amacıyla yapılan çabalardan olumlu sonuçlar alınabilmesi için, sivil okulların da modernleştirilmesi çabalarına girişilmiştir. Tanzimat Döneminde eğitim İstanbul ile sınırlı tutulmayıp, başta büyük vilayetler olmak üzere, Anadolu'nun değişik yerlerinde okullar açılarak, yukarıda belirttiğimiz amaçların gerçekleştirilmesi için, rüştiyelerin yanı sıra, başta Fransa olmak üzere, Batı örneğinde, *idadi*, *sultan*, *darü'lmuallimin*, *darülfünun* ve meslek okulları açılma yoluna gidilmiştir. Meclis-i Maarif-i Muvakkatin kurulmasından sonra, 1847'de *Mekatib-i Umumiye Nezareti* ve 1866'da *Maarif-i Umumiye Nezareti* kurulmuştur (Shaw, 1983: 142).

Böylece Türkiye'de kuruluşlar içinde eğitim işlerinden doğrudan sorumlu ve hükümet başkanına bağlı ilk örgütün temeli atılmış oldu. Türkiye'de ulusal eğitim işlerini gerçek anlamda zamanın şartları ve ihtiyaçlarına uygun olarak derlenip toplanması ve düzenlenmesi Eylül 1869 yılında "*Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin*" yayımlanması ile olmuştur. II. Meşrutiyet dönemi Türk tarihinde eğitim konusunda en çok yazının yazıldığı, eğitim sorunları ile ilgilenildiği dönemlerden biri olmuştur (Binbaşoğlu, 1992: 86-87; Sakaoğlu, 1985: 482; Ergün, 1996: 71-83; Tozlu, 1989; Gökalp, 1973: 189).

Bu dönemde eğitimde değişik görüşleri savunan ve eğitime düşünsel alanda yön verenlerin başında; eğitimi bir tuba ağacına benzeten Emrullah Efendi, pedagojinin Türkiye'ye girmesinde büyük katkısı olan Satı Bey, çağdaş eğitimi savunanlar içerisinde yer alan Sadrettin Celal ve Abdullah Cevdet, Prens Sabahattin, Ziya Gökalp gelmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinde eğitime yön veren kadro II. Meşrutiyet devrinde yetişmiştir.

1.2.2. Milli Eğitimde Gelişmeler (1920-1938)

Atatürk dönemi eğitim sistemi ve politikaları iki ayrı dönemde incelenecektir. Birinci dönem: Kurtuluş Savaşı sırasında eğitim, ikinci dönem: Cumhuriyet dönemi ve eğitim.

1.2.2.1. Milli Mücadele Döneminde Türk Milli Eğitim Teşkilatını Kurma Çabaları

23 Nisan 1920’de TBMM’nin Ankara’da toplanmasından hemen sonra “*Büyük Millet Meclisi İcra Vekillerinin Suret-i İntihabı*”na dair 2 Mayıs 1920 tarih ve 3 numaralı kanun ile diğer bakanlıklarla birlikte, bugünkü Milli Eğitim Bakanlığı da kurulmuştur. Başlangıçta, birkaç memurla işe başlayan bakanlık, Haziran ayından itibaren ikişer, üçer kişilik kadrolarla;

- Program Heyeti,
- İlköğretim,
- Orta öğretim,

Türk Âsarı Atika Müdürlüğü, sonradan Hars (Kültür İşleri) Müdürlüğü ismini almıştır. Sivil ve İstatistik Müdürlüğü yanında, kısa bir süre sonra Program Heyetinin yerine kurulan yedi üyeli bir *Telif ve Tercüme Daire* sinde teşkilatlandığı görülmüştür (T.C. Devlet Salnamesi, 1925-1926: 183). 1920’de TBMM’nin kurulmasıyla, Türk eğitim kurumları üzerinde üç ayrı otorite söz sahibi olmuştur. Bunlar:

- TBMM Hükümeti,
- Osmanlı Hükümeti,
- İşgal altındaki bölgelerde Yunan Anadolu Eğitim Genel Müdürlüğü,

Bunlardan TBMM Hükümeti; Maarif Vekâletinin desteği ile Milli Mücadelede öğretmenleri örgütlemek için, Ankara’da (1920) *Muallimler Cemiyeti*’ ni kurmuştur. Bu kuruluş, 7 Mayıs 1921’de *Türkiye Muallime ve Muallimler Cemiyeti* ismini almış ve hızlı bir şekilde örgütlenmiştir (Ergün, 1982: 15-16; Akyüz, 1978: 179).

Maarif Vekâleti yetersiz elemanları ve mali kaynakları ile Anadolu'daki okulların eğitim, öğretim, öğretmen ve yönetim işleri ile uğraşırken, TBMM'ye bağlı Şeriye ve Evkaf Vekâleti de, Ankara hükümetine bağlı medreselerin yönetim işleri ile uğraşıyordu. Diğer yandan, Osmanlı Maarif Vekâleti ve Ders Vekâleti İstanbul dışındaki eğitim kurumlarına etki yapacak durumda değildi (Ergün, 1982: 15).

Yunan Eğitim Genel Müdürlüğü ise; işgal ettikleri yerlerdeki okullara egemen olmaya çalışıyordu. Müdürlük; yayınladığı bir genelge ile Dil ve Tarih derslerini değiştirmiş, Rumca'yı resmi dil ilan etmişti (Ergün, 1982: 16). Bu üç başlık, Tevhid-i Tedrisat Kanununun kabul edilmesine kadar sürmüştür.

Kurtuluş Savaşı yıllarında Eğitim Bakanlığı'nın ayrı bir bütçesi yoktu. Eğitim giderleri genel bütçeden alınan avanslarla karşılanmaya çalışılıyordu. Savaş yıllarında eğitime ayrılan para, genel bütçe giderlerinin % 6'sı kadardır. Elde bulunan bütün olanaklar ülke savunmasına ayrılmış ve eğitimde *eldeki okulları iyi idare etmek* amacı güdülmüştür.

Milli Mücadele sırasında Türk eğitiminin sorunlarından birisi de öğretmenlerin ücretlerini verebilmek olmuştur. Bu dönemde maaşlarını il özel idareden alan öğretmenler, maaşlarını bir türlü düzgün alamamış, bazen 8-10 ay maaşlarını çok geç alanlar olduğu gibi, alamayanlar da olmuştur (Başgöz, 2005: 57).

Bütün olumsuzluklara rağmen, Milli Mücadele yıllarında okullar; savaşın örgütlenme, bilinçlendirme, propaganda, moral destek, bakım, giyim, barınma, hastane vb. maddi- manevi kaynak sağlanan yerleri olmuştur (Gültaş, 1981: 119-120).

1.2.2.2. Milli Mücadele Döneminde Milli Eğitim Politikasının Genel Amaçları

Milli Mücadele döneminde genel eğitim politikasının ilke ve amaçlarını 9 Mayıs 1920'de Mecliste okunan İcra Vekilleri Heyeti'nin programında görmekteyiz. Bu programa göre; *“Eğitim işlerindeki amacımız, çocuklarımıza verilecek eğitimi her anlamıyla dini ve milli hale koymak ve onları hayat savaşında başarılı kılacak dayanaklarını kendi benliklerinde bulunduracak girişim gücü ve benliğine güven gibi, karakter verecek, fikir ve bilinç üretimi uyandıracak yüksek bir dereceye ulaştırmaktır. Bütün okullarımızı en bilimsel ve çağdaş olan esaslarla sağlık kuralları içinde, yeniden düzenlemektir. Okul programlarını iyileştirmek yoluyla, milli karakterimize, coğrafya koşullarımıza, tarihi geleneklerimize, sosyal durumumuza uygun ilmi ders kitapları meydana getirmektir. Halk kitlesindeki*

sözcükleri toplayarak dilimizin büyük sözlüğünü yapmak, bizde milli ruhu geliştirecek, tarihi eserleri, edebiyat ve sosyal kitapları bilenlere yazdırmak, eski eserleri sicillendirmek, korunmasını sağlamak, Doğu ve Batı yazarlarının ilim ve fen dalında eserlerini dilimize çevirmektir. Bugün ise ilk işimiz mevcut okulları iyi bir şekilde idare etmektir.” (TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 1, Cilt: I: 241-145; Atatürk’ün Milli Eğitim Politikası, 1980: 31-32; Ayas, 1948: 122; Öymen, 1988: 1013-1014).

Ancak, ülkenin içerisinde bulunduğu durum, belirtilen bu işleri yapmaya olanak verecek durumda değildir. Hatta mevcut olan durumu koruyacak olanaklar yoktur. Nitekim Milli Eğitim Bakanı Rıza (Nur) Bey, kendisine karşı muhalefetin artması üzerine bakanlıktan istifa etmiştir. Yerine geçen Hamdullah (Suphi) Bey, memleketin eğitim sorunlarına çözüm bulmak için, eğitimcilerin görüşlerinden faydalanarak, eğitim politikasının ilkelerini belirlemek amacıyla; 15 Temmuz 1921’de Ankara’da ilk eğitim kongresini toplamıştır. 180 kişinin katıldığı kongrenin açılış konuşmasını, Mustafa Kemal Paşa yapmıştır. M. Kemal Paşa, kongreden; *“Türkiye’nin Milli Eğitimini Kurmasını”* ister ve *“Milli Eğitim”i* açıklar; *“Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en önemli bir etken olduğu Kanaat’ındayım. Onun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin Batıl inançlarından ve doğuştan sahip olduğumuz özelliklerle hiçte ilgisi olmayan yabancı fikirlere, doğudan ve Batıdan gelebilen bütün tesirlerden tamamen uzak, milli tarihimizle uyumlu bir kültür kastediyorum.”*(Akyüz, 1970: 92-93; İnan, 1975: 156)

Kongrede gündemde bulunan: 1- İlkokulların Programları ve öğretim ilkeleri, 2- Orta öğretim kurumlarının ders programları tartışılmıştı. M. Kemal Paşa 1 Mart 1922’de TBMM’nin üçüncü toplantı yılını açarken yaptığı konuşmada; *“Ülkenin asli sahibi ve toplumun esas unsuru olan köylülerimizin bugüne kadar eğitimden mahrum bırakıldığını anlattıktan sonra, takip edilecek politikanın temelini ilk önce mevcut olan cehaleti yok etmek için, bütün köylülere okuma yazma ve dört işlemi öğretmenin, ayrıca “vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıtabilecek kadar coğrafi, tarihi” bilgiler vermek “milli eğitim programımızın ilk hedefi” olması gerektiğini vurguluyor, orta öğretimin ve yükseköğretimin amacını geniş olarak belirttikten sonra, kızlarımızın da eğitim kademesinin her aşamasından geçmesini istiyor ve buna önem veriyordu* (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, 1961: 230; Selçuk, 1986: 29).

M. Kemal Paşa tarafından belirlenen Türk milli eğitim politikası bu sıralarda tam olarak uygulanamamıştır. Ancak, bu dönem yeni ilkelerin benimsenmesi ve hayata geçirilmesi için bir hazırlık dönemi olmuştur.

1.2.2.3. Cumhuriyet Dönemi Eğitim Alanında Gelişmeler (1923-1938)

Öte yandan Kurtuluş Savaşı'yla Yunanlılar Anadolu'dan atılmış, Türkiye işgalci güçlerden; 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Ateşkes Antlaşmasıyla temizlenmişti. 1 Kasım 1922'de Saltanatın kaldırılmasını sağlayan kanun TBMM'de fazla tepki görmeden kabul edilmiştir (Aydemir, 1988; 41; Karacan, 1971: 167, Aybars, 1994: 357). Mudanya ateşkes antlaşmasının imzalanması ve saltanatın kaldırılmasının ardından Lozan Antlaşması ile Türkiye Devleti uluslararası alanda yerini almıştır. Siyasal sorunlarını Lozan Barış Antlaşmasıyla büyük ölçüde çözen TBMM hükümeti doğan barış ortamından yararlanarak ülke içerisinde yeniden düzenlemelere ve devrimlere girişmiştir (Nutuk, 1986: 576-584.). 1 Nisan 1923'te TBMM'nin yenilenmesi kararı alınmış ve yapılan seçimlerden sonra, II. TBMM, 11 Ağustos 1923'te göreve başlamıştır. TBMM'nin 1 Ekim 1927'ye kadar sürecek II. Döneminde belli başlı devrim kanunları çıkarılmış ve uygulanmıştır.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilmiş ve M. Kemal Paşa oy çokluğuyla Cumhurbaşkanlığına seçilmiş, TBMM başkanlığına da Fethi Bey getirilmiştir. İlk Cumhuriyet hükümetini ise İsmet Bey oluşturmuştur. Cumhuriyetin ilan edilmesi, rejim tartışmalarının son verirken, devrimlerin yapılabilmesi için gereken uygun ortamın doğmasını sağlamıştır.

Nitekim 3 Mart 1924'te Halifelik kaldırıldı. Bütün eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığının denetimi altına alınarak birleştirildi. Bu arada Şeriye ve Evkaf Bakanlıkları kaldırıldı. 8 Nisan 1924'te de Şeriye Mahkemeleri kapatıldı. Bütün bunların yanı sıra, 1924 Anayasası hazırlandı.

1.2.2.4. Cumhuriyet'in İlk yıllarında Türk Milli Eğitim Politikasının Amaçları ve İlkeleri

Türk milli eğitiminin amaçları; M. Kemal Paşa tarafından, Kurtuluş Savaşı sırasında ortaya konulmaya çalışılmıştır. Milli Eğitimin amaçlarını, 9 Mayıs 1920'de İcra Vekilleri Heyetinin programın da ve M. Kemal Paşa'nın, 1 Mart 1922'de Meclis açış konuşmalarında görmekteyiz. Bu konuşmada M. Kemal Paşa şunları söylemiştir (Karal, 1986: 82.)

“Efendiler; *yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize göreceklere tahsilin hududu ne olursa olsun en evvel ve her şeyden evvel Türkiye'nin istiklâline, kendi benliğine, an'at-ı milliyetine düşman olan bütün anasırla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir*” Cumhuriyetin ilanından birkaç gün sonra, Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa Bey, “*Maarif Misakı*” adıyla Milli Eğitimin amaçlarını bir genelge ile açıklamıştır. Genelgede Milli Eğitimin amaç ve ilkeleri şu şekilde belirtmiştir:

- 1) Milliyetçi, laik, devrimci, halkçı ve cumhuriyetçi vatandaşlar yetiştirmek.
- 2) Herkese okuma yazma öğretmek ve İlköğretimi yaygınlaştırmak,
- 3) Yeni kuşakları bütün öğrenim kademelerinden geçirerek, onları ekonomik hayatta başarılı kılacak bilgilerle donatmak,
- 4) Toplum yaşamında dünya ve ahiret cezaları korkusundan doğan ahlak yerine, hürriyet ve barış içindeki gerçek ahlâk ve erdemleri hâkim kılmak,
- 5) Milli eğitimimizin genel amacı, Türk Ulusunu uygarlıkta en ileriye götürmek ve yeni kuşakları Türk olmak onurunun gerektirdiği aşk, irade ve güçte yetiştirmek (Öztürk, 1999, 26, Şapolyo, 383; Gedikoğlu,1978: 37).

Atatürk'e göre; Türk milli eğitiminin amaçlarına ulaşabilmesi için, eğitim ve öğretimde şu ilkeler göz önünde tutulmalıdır (Kaya, 1993: 15,20; Aybars,1994: 163,175; Adem,1981: 209-221):

- Eğitim Milli olmalıdır
- Laik olmalıdır
- Çağdaş, bilime dayalı olmalıdır
- Genel ve eşitlikçi olmalıdır
- İşlevsel olmalıdır.

1.2.2.5. Öğretim Birliği (Tevhid-i Tedrisat) Kanununun Kabul edilmesi

Daha önce bahsettiğimiz gibi, Osmanlı Devlet yöneticileri Batılaşmak gereğini anladıktan sonra, Batı örneğine göre askeri okullar açmaya başlamıştı. Tanzimat Döneminde ise, Batı sivil okulları örnek alınarak ilk, orta ve yükseköğrenim kurumları açılmaya başlamıştır. Ancak, eski okullar eğitimlerine devam ediyordu. Bunun sonucu olarak daha önce de belirttiğimiz gibi eğitimde ikilik baş göstermişti. Medrese-Mektepli çatışmasının yanı sıra, azınlık ve yabancı okullar giderek ülkenin her yanına yayılıyor, zararlı faaliyetlerde bulunuyorlardı. Diğer yandan ülkedeki eğitim kurumları birbirine zıt görüşlü insanlar yetiştiriyordu. Bunun önlenmesi gerekiyordu. Bu okulların zararları Tanzimat aydınları tarafından fark edilmiş, ama bir çözüm bulunamamıştır. Devlette kargaşalığa yol açacak ikili öğretim anlayışı olmaması gerekir. Bir ülkede milli birlik ve beraberlik ancak öğrenim birliği ile sağlanabilirdi. Nitekim bunun gerçekleştirilmesi için 3 Mart 1924'te Tevhid-i Tedrisat (Eğitimin Birleştirilmesi) Kanunu kabul edilmiştir. 3 Mart 1924'de TBMM kabul edilen kanun maddeleri:

“Madde 1. Türkiye'deki bütün bilim ve öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına Bağlıdır.

Madde 2.Şer'iyye ve Evkaf Bakanlığı veya özel vakıflar tarafından idare edilen bütün medreseler ve okullar Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiş ve bağlanmıştır.

Madde 3.Şer'iyye Evkaf Bakanlığı bütçesinde okullar ve medreseler için konulan ödenekler Milli Eğitim bütçesine aktarılacaktır.

Madde 4. Milli Eğitim Bakanlığı, dinî bilgiler konusunda yüksek uzmanlar yetiştirmek üzere üniversitede bir İlahiyat Fakültesi kuracak ve [ayrıca] imamlık ve hatiplik gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesiyle görevli memurların yetişmesi içinde ayrı okullar açacaktır.

Madde 5. Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren, genel eğitim ve öğretim hizmetleri vermekte olup, şimdiye kadar Milli Savunma Bakanlığına bağlı olan askerî rüştiyeler ve idadilerle, Sağlık Bakanlığına bağlı olan Yetim Evleri, bütçeleri ve öğretim kadroları ile birlikte Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Anılan rüştiye ve idadilerde bulunan öğretim kadrolarının

nereye bağlı olacakları, gelecekte ait olacakları bakanlıklar arasında belirlenip düzenlenecek ve o zamana kadar orduya mensup olan öğretmenler bu statülerini koruyacaklardır.

Madde 6. İşbu kanun, yayımı tarihinden geçerlidir.

Madde 7. İşbu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu Yürütür.” (*Resmî Gazete:* 06.03.1924 – 63)

Bu tarihte çıkarılan diğer üç kanunla, dinsel eğitim anlayışından laik eğitime geçildi. Böylece Atatürk devrimlerinin önü açılmış oldu (Berkes,1978: 524; Tanrıkkurt,1981: 35). Tevhid-i Tedrisat Kanunu Türk Eğitim sistemine şu esasları getirmiştir (Akgün, 1983: 47).

- Medreseler kaldırılmıştır.
- İlkokullardan Kur'an dersleri, orta ve liselerden din dersleriyle Arapça ve Farsça kaldırılmış.
- Kolej ve diğer yabancı okullarda öğretime ilişkin olarak din derslerinin öğrencilere verilmesi ve dinsel dersler kaldırılmıştır.
- Azınlık okullarında tarih, coğrafya, yurt bilgisi gibi Türkçe kültür eğitimi konulup bu okulların milli eğitime bağlanıp denetlenmesi sağlanmış.

Diğer yandan, 3 Mart 1924 tarihinde Şeriye ve Evkaf Vekâleti ve Halifelik kaldırılmıştır. Bu kanunla eğitimde laiklik ilkesinin gerçekleşmesi açısından önemli bir adım atılmıştır (Akyüz, 286; Turan, 1995: 62-70). Tevhid-i Tedrisat Kanununun kabulünden sonra medreseler kapatılmış, İmam-Hatip okulları açılmıştı. Daha öncede belirttiğimiz üzere, diğer alanlarda olduğu gibi eğitimde de millileşme ve çağdaşlaşma ve öğretim birliği devlet eliyle sağlanarak ikilem ortadan kaldırılmıştır. (Taşdemirci, 1988; Arı, 2002; Aydoğdu, 2009; Çelik, 2008).

Kanunun uygulanmasıyla Maarif Vekili Vasıf Bey (Çınar) görevlendirilmişti. Vasıf Bey'in girişimleri ile okul programlarında çağdaşlaşma ve millileşmeye ek olarak, doğa ve sosyal bilimler derslerine ilaveler yapılmıştır. (Erden, 2011)

Öğretim Birliği Yasasının kabulünden sonra gerçekleştirilen çeşitli kanunlarla laikleşme yolunda büyük adımlar atılmıştır. Fransa'da ihtilâl 1879'da yapıldığı halde okullar 1882'de,

yani ihtilalden 93 yıl sonra laikleşmeye başlamıştır. Türkiye’de Cumhuriyetin ilanından dört ay sonra öğretim birliğinin başarılmasıyla laikleşme konusunda büyük başarı sağlanmıştır. (Sungu, 1981: 606).

Öğretim Birliği Yasasının yürürlüğe girmesi ile başlayan Atatürk Döneminde (1924-1938) 14 Milli Eğitim Bakanı görev yapmıştır. Bu dönemde bu kadar sık bakan değişmesinin nedeni Mustafa Kemal ile İsmet İnönü'nün eğitim konusunda tavizsiz olmalarıdır. (Sakaoğlu, 2009) Bu dönemde yeniliklerin yoğunlaştığı dönem Mustafa Necati Bey dönemi olmuştur. Necati Bey döneminde Harf İnkılabı dâhil birçok yenilik yapılmıştır. Diğer yandan Cumhuriyetin kuruluşunu takiben Türk eğitimini düzenlemek ve çağın gereklerine göre yapılandırmak amacıyla birçok girişim gerçekleştirilmiştir. Bunlar içerisinde 1923-1926 yılları arasında gerçekleştirilen Heyet-i İlmiye toplantıları büyük büyük öneme sahiptir. Bu toplantılarda şu kararlar alınmıştır:

“ Zorunlu öğretimin altı yıldan beş yıla indirilecektir.

• Lise öğretiminin ilk üç yılının "kısım-ı evvel, ikinci üç yılının ise "kısım-ı sani" olacak şekilde altı sene olması gereklidir. Böylece lise eğitimi yedi yıldan altı yıla indirilecektir.

• Liselerde öğretimin parasız olması, fakat şu an için zengin olan kimselerden bir miktar para alınacaktır. Kız öğrencilerin eğitim gördüğü liselerde öğretim süresi bakımından erkeklerle eşitlenmiştir.

• Tek devreli liselerde - ihtiyaca göre- erkekler için ticaret ve iktisat, kızlar için ev idaresi kısımları açılacaktı.

• Öğretmen okullarının eğitim-öğretim süresi beş yıla çıkartılacak, programındaki dersler arttırılacak, "İçtimaiyat" (sosyoloji) dersi eklenecekti. Köye giden öğretmenlere hukuk bilgileri verilmesi için yüksek sınıflara "Hukuk" dersi konulacaktı. Ayrıca "Türk ve Ecnebi Medeniyeti" dersi de okutulacaktı.

• İstanbul Erkek Muallim Mektebi'nin yüksek kısmının Dârülfünun'a bağlanıp, "Yüksek Muallim Mektebi" adını alması kabul edilmişti.

• İlköğretime yönelik kararlar da alınmış ve ilköğretimde haftalık ders saatinin 26 saat olması kararlaştırılmıştır.

- *Liselerin üst sınıfları için kitap yazdırılması, yurt dışındaki kitapların çevrilmesi ve tercüme ettirilmesi kararlaştırılmıştır (Ergün, 2014) ”usp*

1.2.2.6. Kültür Alanında Yapılan Yenilikler

1928-1932 yılları arasında gerçekleştirilen devrimler özellikle kültür alanında Millileşme ve halklaşmaya yönelik alanlarda atılan adımlar olmuştur. Bunların başında Latin kökenli yeni Türk alfabesinin kabulü, Millet Mekteplerinin açılması, Türk Tarih ve Türk Dil Kurumlarının kurulması ve Halkevlerinin açılması gelmektedir.

1.2.2.6.1.Harf Devrimi

Atatürk, kültür devriminin ve cumhuriyetin halk tarafından benimsenmesi ve okuryazar bir toplumun oluşturulması için harf inkılâbına büyük önem vermiştir. Arap harfleri asırlar boyunca Türkçenin yapı ses değerlerini tam ve doğru olarak yansıtamamıştır. Devlet kurumları arasındaki iletişimde, eğitim kurumlarında, sarayda, kullanılan dilin büyük bir kısmında Türkçenin özüne aykırı olan Arapça-Farsça sözcükler kullanılmaktaydı. Arapça kelimelerin Türkçeye yerleşmesinde Arap alfabesinin yüzyıllar boyu kullanılmasının etkisi büyük olmuştur (Anday, 1978). İlerleyen yıllarda Arapça ve Farsçanın bazı özelliklerinin bir araya gelmesinden yapay bir dil olan “*Osmanlıca*” ortaya çıkmıştır. Ancak; halk arasında iletişim dili Türkçedir.

Türkler arasında, Arap alfabesinin Türkçeye uymadığını ilk kez XVII. yüzyılda Kâtip Çelebi vurgulamıştır. Ancak bu konuda tartışmalar Tanzimat döneminde başlamıştır (Şimşir,1992: 18). 19.Yüzyılın ikinci çeyreğinde İslam dünyasında basım evleri yaygınlaşırken elle yapılan dizginin zorluğu (Latin alfabesinde 80-90 gözlü harf kasası yeterken Arap harf kasasında 400-600 göz gerekiyordu) işi kolaylaştırıcı arayışlara zemin hazırlamıştır (Koloğlu, 1995: 173). Şinasi, Münif Efendi ile başlayan çalışmalar ve tartışmalar; Enver Paşa ile devam etmiş, TBMM döneminde harflerin kullanımına dair tartışmalar ilk kez İzmir iktisat Kongresinde gün yüzüne çıkmış ancak, Kazım Karabekir tarafından üzerinde durulmadan reddedilmiştir.

İlerleyen yıllarda da bu tartışmalar sürmüş ve nihayet: 1 Kasım 1928’de “*Türk Harfleri Hakkındaki Kanun*” kabul edilmiş ve 3 Kasım 1928’de yürürlüğe girmiştir (Şimşir, 1992; Turan, 1995: 200-214; Okan, 1971: 5). Böylece ulusal dile giden önemli bir adım atılmıştır. Arap alfabesi yüzyıllar boyunca Türkçenin ses değerlerini karşılamamakla

birlikte, öğrenme sürecinin zor olması ve zaman almasından dolayı toplumu bilgisizlikten kurtarmaya elverişli değildi. Harf Devrimi ile birlikte okuma-yazma sorununa el atılmış oldu (İnan,1981: 63).

1.2.2.6.2. Millet Mektepleri

Harf devrimini yaymak için gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra 1 Ocak 1929'da Millet Mektepleri açıldı. Bu kurslar yaşı başta 15 ila 45 arasında olmak üzere tüm halkı kapsamaktaydı. Millet Mektepleri halka hızla okuma-yazma öğretmeyi, yeni yazının halkın büyük bir kısmı tarafından kullanılmasını amaçlamaktaydı. Bu harekete Atatürk'ün başöğretmenliğinde girişilmiştir. Nitekim Millet Mektepleri ile ilgili bir yönetmelik çıkarılmıştır. Çıkarılan bu yönetmeliğe göre; örgün eğitime katılamayan köylerde 12-45, kentlerde 16-45 yaşları arasındaki kadın, erkek tüm vatandaşların okuma-yazma öğrenmesi zorunlu kılınmıştır. Bu okullar *gezici* ve sabit olmak üzere iki türlü oluşturulmuştu. Okul olmayan yerlerde Millet Mektepleri *gezici* sayılıyordu. Bu okullarda iki türlü kurs düzenlenmiştir. Hiç okuma-yazma bilmeyenler 4 aylık A kurslarına, eski yazıyla okuma-yazma bilenlere iki aylık B kurslarına kabul edilmiştir (Gedikoğlu,1953: 68; Okan, 1985: 6-9).

1928-1933 yılları arasında Türkiye'de 54.050 Millet Mektebi açılmıştı. Bunların 18.589'u (%34-40'ı) şehirlerde, 35.461' i (% 60-65'ı) köylerdeydi (Yılmaz, 1994: 166). Millet Mektepleri ilk açıldığı yıllarında büyük başarılarla imza atmıştır. İki buçuk milyon insan bu kurumlarda öğrenim görmüş ve bunların 1.113.774'ü okuma-yazma öğrenerek belge almıştır (Başgöz, 2005: 121). Nitekim Millet Mektepleri dışındakilerle birlikte beş yıllık süreçte üç milyon kişi okuma-yazma öğrenmiştir. 1927'de Türkiye'de okuma-yazma bilenlerin sayısı bir milyon yüz bin kişi kadardı. Yazı devriminden sonra bu rakam üçe katlanmıştır. Bu durum o yıllar ki Türkiye nüfusu göz önüne alınırsa önemli bir rakamdır (Şimşir, 1992).

Millet Mektepleri ülkenin yayın ve kültür hayatının canlanmasına da büyük katkısı olmuştur (Turan, 1995: 214). Öte yandan pek çok sebepten ötürü, 1932'den itibaren Millet Mektepleri eski dinamizmini yitirmiştir.

1.2.2.6.3. Halkevleri

Düşünce aşaması 1910'lara dayanan Halkevlerini kurma çalışmaları 1931'de başlamıştır. Mustafa Kemal'in gerçekleştirdiği yurt gezileri sonrasında olgunlaşan Halkevlerini açma düşüncesi, 1931 yılında yapılan Halk Partisi kongresinde uygulamaya konulmuştur. Kısa bir süre sonra Mustafa Kemal'in "*Milliyetçi ve Cumhuriyetçi kuvvetlerin hepsinin Halk Partisi etrafında toplanması*" sözü üzerine olağanüstü bir kongre yapan Türk Ocakları, varlığını sonlandırarak Halk Partisi bünyesine katılmaya karar vermiştir. Böylelikle eğitim konusunda Halk Partisi'ne benzer faaliyetler gösteren Türk Ocakları, sahneyi Halkevlerine bırakarak, gerekli ortamın hazırlanmasını sağlamıştır. Bu çalışmalardan sonra toplanan Halk Partisi büyük kongresi, Recep (Peker) ve Reşit (Galip) Beyler'in içinde bulunduğu bir hazırlık komitesi seçerek, bu komiteyi Halkeviyle çalışma programlarını ve tüzüğünü hazırlamakla görevlendirmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda Halkevleri 19 Şubat 1932'de 14 ilde açılmıştır.

1.2.2.6.3.1. Halkevlerinin Kuruluş Amacı

Nitekim bu dönemde gerçekleştirilen düzenlemeler ve "*inkılaplar*" la Cumhuriyet fikrinin halk tarafından benimsenmesi amaçlanmış ve bir sorun olarak gündeme gelmiştir. Bunun için de Cumhuriyet fikrine ve partiye bağlı, partinin bir kolu olarak çalışan, bununla birlikte tüm ülkeye yayılmış bir örgüte ihtiyaç duyulması sonucunda Halkevleri kurulmuştur.

CHP'nin önde gelen isimlerinden, Recep (Peker) Bey, Reşit (Galip) Bey ve İsmet İnönü'nün farklı zamanlarda verdikleri söylev ve demeçlere göre, Halkevlerinin kuruluş amaçları şu ilkeler üzerinde toplanmaktadır.

-Ulus bilincine sahip, birbirini anlayan ve seven, ortak bir fikri olan halk kitlesi halinde örgütlemek,

-Kültür, ülkü, amaç ve düşünce birliğini güçlendirecek bir toplum olmayı sağlamak,

Aydın sınıf ile köylüler arasındaki ilişkileri düzenleyip, geliştirilmesi yönünde köycülük çalışmalarının yapılması; CHP'nin ilkelerini ve bu ilkelerin ülke düzeyinde nasıl uygulandığını anlatmak için kullanılan merkez olması.

1.2.2.6.3.2. Halkevlerinin Çalışmaları

Halkevleri, daha önce öğrenim görmemiş olan vatandaşların eğitim alması için oluşturulmuş kurumlardır. Halkevlerine üye sayısında sınırlama olmadığı için herkes katılabilirdi. Belirli gün ve saatler içinde hizmet veren Halkevleri, üyelik işlerini de bu zamanlarda gerçekleştirmekteydi. Halkevleri, ilk açıldıktan sonraki hafta içerisinde, üyelerin olanaklara bakarak gerekli kolları, kollardaki komite üyelerini belirleme işlerini yapmaktaydı. Halkevlerinin seçimleri iki yılda bir tekrarlanır, Başkanlar yöre parti örgütünün yönetim kurulu tarafından seçilirdi. Bunun tek istisnası Ankara Halkevi Başkanlığıdır

Halkevleri ile ilgili tartışma konularından biri de Halkevlerinin bir merkezinin bulunup bulunmamasıdır. Nitekim Halkevi çalışmaları içerisinde yer alan yöneticiler, partilerde ve devlet kurumlarında bulunan merkeziyetçi yapının Halkevlerinde de olduğunu sanmıştır. İl ve ilçe merkezlerine gönderilen yazılar aracılığıyla Halkevlerinde merkeziyetçi bir örgütlenmenin bulunmadığı ifade edilse de, uygulama safhasında merkeziyetçi bir yapılanmaya yer verilmiştir. Bu yapılanmanın en büyük örneği Recep (Peker) Bey tarafından bütün Halkevlerine bir tamim gönderilerek, açılışın nasıl yapılacağı konusunun en ince ayrıntısına kadar belirtilmesidir.

1.2.2.6.3.3. Halkevleri ve Halkodalarında Odaklaşan Etkinlikler

Halkevleri çalışmaların dokuz kolda sürdürmekteydi. Bunlar sırasıyla şunlardır:

- 1-Dil ve Edebiyat Kolu,
- 2-Güzel Sanatlar Kolu,
- 3-Temsil (Gösteri) Kolu,
- 4-Spor Kolu,
- 5-İçtimai Yardım (Sosyal Yardım) Kolu,
- 6-Halk Dershaneleri ve Kursları Kolu,
- 7-Kütüphane ve Neşriyat (Kütüphane ve Yayın) Kolu,
- 8-Köycüler (Köycülük) Kolu,

9-Tarih ve Müze (Müze ve Sergi) Kolu.

Nitekim sayıları giderek artan Halkevleri ve Halkodaları, kuruluş amaçlarına uygun olarak çok değişik görevler üstlenmişlerdi. Bu kuruluşlar genelde bir halk eğitim ya da yaygın eğitim merkezi idiler. Ancak bunun yanında, İnönü'nün vurguladığı gibi, “Ülkenin sosyo-ekonomik kalkınmasında halk ile hükümet arasında anlaşmayı sağlayan bir araç” demektir. Şerafettin Turan'a göre halkevlerinin bu kollarından beklenen çalışmalar şunlardı:

Halkevlerinin yapmaları gereken işler şöyle sıralanmıştı:

- Yörenin genel bilgisini yükseltmeye yarayacak konferanslar, konuşmalar düzenlemek,
- Ana Türk dilinin halk arasında yaşayan sözcüklerini, terimlerini, eski ulusal masalları, atasözlerini araştırmak, toplamak,
- Türkçenin sözdizimi üzerinde araştırmalarda bulunmak,
- Folklor üzerinde çalışmak,
- Ulusal tarihin yerel olaylarına ilişkin belgeleri araştırmak,
- Tarihi eserlerin ve yapıların korunmasına çalışmak,
- Araştırma sonuçlarını yayınlamak amacıyla dergi çıkarmak, ya da var olan dergilerde yazılar yazmak,
- Sağlanabilen araçlardan yararlanarak modern ve arsiulusal müzik ve şan yöntemleri ile halk türkülerimizi esas tutarak müzik zevkini artırmaya ve yükseltmeye çalışmak,
- Güzel sanatlar dallarında kurslar açmak,
- Bando, orkestra, koro heyetleri kurmak ya da bunların kurulmalarını ve yaşamalarını desteklemek,
- Tüm halkın ulusal marşları ve şarkıları öğrenmesine yardımcı olmak,
- Halk arasında ve oymaklar da söylenen halk türkülerini toplamak,
- Halkı tiyatro sanatı aracılığıyla geliştirmek üzere Parti tarafından kabul edilen eserleri oynamak,

- Gezici veya yerli, sesli ve sessiz sinemalardan faydalanarak halkın kültürel ve artistik sevgisini yükseltmek,
- Kukla, karagöz, ortaoyunu gibi Türk ulusuna ait oyunları düzenleyerek halk eğitimi bakımından faydalanmak,
- Henüz hiç kulüp bulunmayan yerlerde kulüp bulunmasına ve mevcutların Türk Spor Kurumu' (Beden eğitimi örgütü kurulmadan önceki kuruluş) na girmelerini sağlamaya çalışmak,
- Sporun her çeşidine ön vermek; jimnastik günleri düzenleyerek halka jimnastiği sevdirmek, yaya gezileri desteklemek,
- Yurtta bulunan bütün hayır derneklerinin etkinliklerinin daha verimli kılacak çalışmalarda bulunmak,
- Bakım evleri, süt damları, kreş, öğrenci yurtları gibi sosyal yardım kurumlarıyla yakından ilgilenmek ve bunların yararlarını artırmak,
- Kimsesiz okul çocuklarının yemek, barınma ve kişisel bakım ihtiyaçlarıyla ilgilenmek,
- İşsizlerin iş bulmalarına yardım etmek,
- Okuma-yazma, yabancı dil ve fen bilgisi, zanaat ve pratik hayat bilgileri öğretmek için kurslar düzenlemek veya açılmışlarını desteklemek,
- Halk bilgisinin gelişimini desteklemek üzere kütüphane ve okuma odaları açmak,
- Köylülerin sağlık, sosyal ve güzel sanatlar alanlarında ilerlemelerine, köylü ile kentli arasında birbirini sevme ve danışma duygularının kuvvetlendirmeye çalışmak,
- Halkevinin bulunduğu yerde resmi müzeler varsa onları zenginleştirmeye, eksiklerini tamamlamaya, yoksa bunların kurulmasına çalışmak,
- Bağış veya para olanakları varsa, satın alma yoluyla tarihi değeri olan eski eserleri ve Türk Etnografya belgelerini toplamaya çalışmak,
- Zaman zaman güzel sanatlar, ulusal mallar ve ürünler sergileri açmak,
- Ulusal bayramlarda genel halk gösterileri düzenlemek ve yönetmek.

Halkevlerinde Yapılan Etkinlikler (1932-1951)

ETKİNLİĞİN TÜRÜ	SAYISI	YARARLANAN YA DA KATILANLAR
Konferans	4.533	1.282.824
Konser	897	263.532
Sinema	1.628	768.559
Temsil (Tiyatro)	1.979	895.414
Resim ve Fotoğraf Sergisi	140	586.484
Yerli Mallar Sergisi	27	135.150
Diğer Sergiler	100	347.642
Aile Toplantıları (Nikah,Balo)	1.703	300.405
Köy Gezileri	1.765	153.173
Türkçe Kursu	395	19.813
Yabancı Dil Kursu	82	6.026
Resim ve Fotoğraf Kursu	13	374
Musiki Kursu	26	1.177
Biçki -Dikiş Kursu	29	1.525
Çiçekçilik,Şapkacılık	18	1.315
Muhasebe Kursu	17	1.936
Daktilo,Steno Kursu	8	199
Motorculuk,Şoförlük Kursu	8	580
Hastabakıcılık Kursu	10	557
Elektrikçilik Kursu	4	71
Temsil Kursu	1	79
Marangozluk Kursu	1	6
Zeytincilik Kursu	1	33
Atıcılık Kursu	1	42
Köy Katiplerini Yetiştirme	1	16
Aile Bilgisi Kursu	3	542
Zehirli Gazlardan Korunma	9	3.040

Kaynak: Nurhan Karadağ, Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951), Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998.

1.2.3. Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Örgün Ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Gelişmeler

1.2.3.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim isteğe bağlı olup ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Sıbyan okuluna 4-6 yaş arasında çocukların, özellikle kızların alınması, okul öncesi eğitim sayılmaktadır. Osmanlı Devleti'nde okul öncesi ve eğitim kavramına ve uygulamasına, II. Meşrutiyet Dönemine kadar yaygın olarak ulaşılamamıştı. 23 Temmuz 1908' den önce, bazı vilayetlerde özel ana mektepleri açılmasına rağmen, resmi anaokulları, II. Meşrutiyetten sonra açılarak çoğalmaya başlamıştı (Bey, 1334 (1918)).

Tedrisat-ı İptidaiye Muvakkati Kanunu (1913) ile anaokulları bütün ülkede yaygınlaştırılmaya çalışılarak okul öncesi eğitim konusunda hükümler getirmiştir. Daha sonra 1915'de çıkarılan "Ana Mektepleri Nizamnamesi" ile anaokulu açılmaya başlanmış ve bu nizamnamede anaokulu öğretmenlerinin Kız İlk öğretmen Okuluna bağlı ana şubesinde özel olarak yetiştirileceği vurgulanmıştır. Cumhuriyet öncesi dönemde Türkiye'de azınlık ve yabancıların anaokulları bulunuyordu. Osmanlı Devleti'nde ise buna karşılık olabilecek Sıbyan Okulları vardı; ancak, bu okullar bugünkü anaokullarının yerini tutmaktan çok uzaktı

Cumhuriyetin kurulduğunda (1923-1924 öğretim yılı) tüm ülkede 80 civarında anaokulu, 5880 okul öğrenci ve 136 öğretmen vardı (Öztürk, 1999b: 20-24). Sonraki yıllarda okulöncesi eğitim gerek Hasan Ali Yücel ve Tevfik İlerinin Milli Eğitim Bakanlığı dönemleri başta olmak üzere, eğitim komisyonları ve Milli Eğitim Şuralarından görüşülmesine karşılık başta ekonomik nedenler olmak üzere pek çok sebeple istenen ve beklenen ölçüde aşama sağlamamıştır. Bu okulların öğretmen ihtiyacını karşılamak için, 1927'de bir okul açılmıştı. Bu okul altı yıl öğretim yaptıktan sonra kapatılmıştı. 1940' lı yıllarda anaokullarının Bakanlık dışında kamu ve özel kuruluşlarca açılması istenmişti. 1950-1960 yılları arasında bu konu hemen hemen unutuldu

1960'da okul öncesi öğretmeni yetiştirmek amacıyla Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda çocuk gelişimi ve eğitimi ayrı bir bölüm haline getirilmiştir. 222 sayılı İlköğretim Temel Kanununun 1961' de kabul edilmesi ile hız verilmiş ve 1962'de "Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği" çıkartılmıştır. 1962-1963 öğretim yılında Yaygın Eğitim Kurumlarına öğretmen Kız Sanat Okulu açılmış ve bu okulda Çocuk gelişimi ve bakımı

bölümünde öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okullarına bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı anaokullarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır.

İlköğretim çağına girmemiş çocukların eğitimine verilen önem nedeniyle 1992’de Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Anaokulu: 36-72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla açılan okulu, Anasınıfı: 60-72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla örgün eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıfı, Uygulama Sınıfı: 36-72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla açılan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı diğer öğretim kurumları bünyesindeki okul öncesi eğitimi sınıfını kapsar (MEB, 2010).

1.2.3.2. İlköğretim

Cumhuriyetten önce kurulmuş olan Türk devletlerinde ilköğretim zorunlu olmadığı için Türkiye Cumhuriyeti ile kıyaslandığında sınırlı bir etkiye sahipti. Osmanlı devletinde daha çok dini bilgi verilmek üzere kurulan bu okullara “Sıbyan Mektebi”, “Mahalle Mektebi”, “Darül talim”, “Mektephane”, “Muallimhane” denirdi (Çağlar, 1999:128).

Bu okullarda eğitime 5-6 yaşlarında başlanır, 13-15 yaşlarına kadar sürerdi. Okullarda çoğunlukla dini bilgilerin yanı sıra, okuma-yazma, gramer ve hesap bilgileri de veriliyordu. Benzer uygulamalar, azınlık okulları için de geçerliydi (Karataş, 2008:134).

Osmanlılarda zorunlu eğitimi 1824’te ilk kez gündeme getiren II. Mahmut olmuştur. Bu durum 1869 Eğitim Yasası ve 1876 Kanun-ı Esasi ile hükme bağlanmış ve bundan sonraki bütün anayasalarda vurgulanmıştır.

Osmanlı Devletinde zorunlu ilköğretim yasal olarak kabul edilmesine karşın uygulamada bunun tamamen gerçekleştirildiği söylenemez (Çağlar,1999: 128).Batı’da ilköğretimin zorunlu hale getirilmesinde ulusçuluk akımının büyük etkisi olmuştur. Bu durum Osmanlı Devletine de yansımış ve ilköğretimde yeni metot ve uygulamalar ile önce azınlık okullarında olmuştur.

Tanzimat ile birlikte devletin bütün kademelerinde olduğu gibi eğitim kademesinde de yenileşme ve çağdaşlaşma çabaları hız kazanmıştır. Osmanlı Devletinde ilköğretimi yaygınlaştırmanın temel gerekçesi “dinini daha iyi anlama” olmuştur (Akyüz, 1994:72). Osmanlı’da batı tarzında açılan ilköğretim kurumları geleneksel eğitim kurumlarının bir

alternatifi olarak ortaya çıkmıştır. II. Meşrutiyet döneminde dönemin önde gelen eğitimcileri ve aydınları arasında en çok tartışılan konu köylünün ve köyün eğitimi olmuştur. Bu dönemde dönemin Milli Eğitim Bakanı Emrullah Efendi'nin tersine eğitim ve öğretimin ilköğretimden başlanması gerektiğini savunan Satı Bey başta olmak üzere İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Edhem Nejat gibi aydınlar ülkenin kalkınıp gelişebilmesi için ilköğretimden başlanması gerektiğini vurgulamışlardır. 6 Ekim 1913'te yürürlüğe giren geçici ilköğretim kanunu ile (Tedrisat-ı İbdidaiye Kanunu Muvakkatı) Fransız İlköğretim kurumlarından esinlenilerek 6 yıllık iptidaiye okullar oluşturulmuştur. Bu kanunla ilköğretim zorunlu ve parasız olarak kabul edilmiştir (Öntuğ, 2008:162). 1914'ten itibaren Rüştüyeler, İptidai okullarla birleştirilerek İlköğretim içine alındı (Koçer, 1991: 24-32;Öntuğ, 2008:162).

Cumhuriyetin ilanından 2018-2019 öğretim yılına kadar üzerinde en çok durulan konuların başında eğitim programları gelmiştir. İlköğretim eğitim programlarında 1926,1936,1948,1975,1982,1997,2005 ve 2017'de köklü değişiklikler yapılmıştır.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924) ile bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. 1961'de kabul edilen 222 sayılı kanun ile ilköğretim, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek bütün çocuklar için mecburi ve devlet okullarında parasızdır. 1973'de yürürlüğe giren "Mili Eğitim Temel Kanunu'nda ilköğretimin süresi beş yıldan sekiz yıla çıkarılmış, adı da Temel Eğitim olarak değiştirilmiş, ancak yasaya eklenen geçici madde ile ilköğretimin yalnızca ilkokul kısmı zorunlu kalmıştır. İlköğretimin tüm yurttan yeterince yaygınlaştırılmamış olmasından dolayı kanunun bu maddesi tüm yurttan mecburi temel eğitim olarak uygulanamamıştır. 1971-1972 Öğretim Yılında 16 ilde, 18 okulda deneme amacıyla başlatılan ilköğretim uygulaması daha sonra terk edildi. Ancak 1981-1982 öğretim yılında 6 ilde 10 okulda tekrar ilköğretim uygulamasına geçilmiştir(MEB, 2010: 88)

16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı kanun ile Milli Eğitim Temel Kanununda bazı değişiklik yapılarak "temel eğitim" terimi "ilköğretim" olarak değiştirilmiş, ortaokullar ilköğretim kurumlarından sayılarak mecburi ilköğretim çağı da 6-14 yaşları arasında kabul edilerek kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız hale getirilmiştir.

1997-1998 Eğitim Öğretim yılında 4306 sayılı kanunla ilköğretim kesintisiz sekiz yıla çıkarılmış ve ilkokullarla ortaokullar birleştirilerek ilköğretim şekline dönüştürülmüştür.

2002'de Dünya genelinde eğitim süresinin 11-12 yıl veya daha üzerinde olması ve Türkiye'de eğitim süresinin 6-6,1 civarında olduğu, bölgeler arasında eğitim süresinde eşitsizlik olduğu ve zorunlu eğitimin 8 yıldan 12 yıla çıkarılması gerekçesi ile ilköğretimde değişiklik yapılarak 4+4+4 (4 yıl ilkokul 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise) uygulaması getirilmiştir. (MEB, 2012: 9) 2018-2019 Öğretim Yılında ilkokullarda (Resmi) okul sayısı 24739, öğrenci sayısı 2559289 Kadın, 2708089 olmak üzere toplam 5267378, öğretmen sayısı ise; 192537 Kadın, 108195 erkek olmak üzere toplam 300732. İlköğretimde öğrencilerin ders gördüğü derslik sayısı 256989 dur.

1.2.3.3. Ortaöğretim

1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre; Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az üç yıllık öğrenim veren genel liseler ile mesleki ve teknik liseleri kapsamaktadır (Madde 26). Cumhuriyet öncesi Osmanlı eğitim sisteminde ortaöğretimin yapılanması dönemlere göre farklılık göstermektedir. Rüştîyeler ve idadiler bazı dönemlerde hem ilköğretim hem de ortaöğretimi kurumları içerisinde yer almıştır Osmanlı Devleti'nde bugünkü anlamda eğitim veren ortaöğretim kurumları 19. yüzyıldan itibaren açılmaya başlamıştır. 1847'de Rüştîye (ortaokul) , 1837'de İdadi/Sultani açılmıştır (Akçabol,177). Cumhuriyetin ilk yıllarında ortaöğretim iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde ilköğretimi takiben üç yıl eğitim veren ortaokullar. İkinci bölümde ise ortaöğretimden sonra üç yıl eğitim veren liselerden oluşmaktaydı. 3 Mart 1924'te kabul edilen öğretim birliği yasası ile meslek okulları dışında kalan bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığına (Maarif Vekâleti) bağlanmıştır. Kapatılan medreselerden 29'u İmam Hatip Okuluna dönüştürülmüş, 1926'da ortaöğretimde karma eğitim ve öğretime geçilmiş, 1927-1928'de Meslek Okulları Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır (Akçabol, 177).

1930'dan sonra ilköğretimi bitiren öğrencilerin büyük bir kısmının ortaöğretime kayıt yaptırması ve yeterli öğretmen ve bina olmaması nedeniyle 1937-1938 öğretim yılında, Antalya, Diyarbakır, İzmir, Burdur, Zonguldak, Nazilli ve Samsun'da ortaokullar ikili öğretime geçmişlerdir (Sakaoğlu, 208: 229-255). 1938-1945 yılları arasında okul sayısının % 111, öğretmen sayısında %128 lik bir artış sağlanmasına karşın öğrenci sayısında

düşüş gözlenmektedir. Bunun temel sebeplerinden birisi ikinci Dünya Savaşıdır. Bir başka sebep ise öğrencilerin mesleki ve teknik eğitime yönlendirilmesi olmuştur (Öztürk, 1999b: 129).

Çok partili siyasal sisteme geçiş süreci ile birlikte okul ve öğrenci sayılarında artışlar düzenli hale gelmiştir. Nitekim 14 Mayıs 1950 seçimleri ile iktidara gelen DP döneminde her ilçeye bir ortaokul, her ilde bir lise açılmasına başlanmıştır. Bu dönemde nitelikten ziyade nicelik önemli rol oynamış, ayrıca İmam Hatip Okulları yeniden açılarak sayıları artırılmıştır. Artan öğrenci sayısını karşılayacak okul ve öğretmen ihtiyacı giderilememiş ve okullarda ikili eğitime başlanmıştır (Öztürk, 1999b: 129).

1997-1998 Öğretim Yılında Kesintisiz Sekiz yıllık Eğitime geçilmesi ile birlikte ortaokullar genel ve mesleki teknik ortaokullar olmak üzere iki kısımda ele alınmıştır. 18 Ağustos 1997'de 4306 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle, ilköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması, bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması kararlaştırılmış ve ortaokullar ilköğretim bünyesine dâhil edilmiştir.

Genel Ortaokullar;

- a) Bağımsız Ortaokullar,
- b) Bağımsız Akşam Ortaokulları,
- c) Yatılı İlköğretim Bölge Ortaokulu II. Kademe,
- d) İlköğretim Okulu II. Kademe,
- e) Genel Lise Bünyesindeki Ortaokullar,
- f) Anadolu Lisesi Bünyesindeki Ortaokullar,
- g) Öğretmen Lisesi Bünyesindeki Ortaokullar,
- h) Körler ve Ortopedik Özürlüler Ortaokulu,
- i) Özel Ortaokullar.

Bu dönemde orta ortaöğretim; ilköğretimle yükseköğretim arasında ara kademeyi teşkil etmekte ve çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelmektedir. 2005-2006

Eğitim- öğretim Yılından itibaren Talim ve Terbiye Kurulunun 07/06/2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile üç yıllık genel, mesleki ve teknik liselerin eğitim ve öğretim itibaren 9.sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkartılmış ve orta öğretim kurumları; genel ve mesleki-teknik ortaöğretim kurumları olarak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan genel liseler 4 yıllık eğitim ve öğretim veren öğrencileri hayata ve yükseköğretime hazırlayan Anadolu Öğretmen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi, Lisesi, Özel Türk ve Yabancı, Azınlık ve Uluslararası Liselerini kapsamaktadır. 2018-2019 Öğretim yılında ortaokul sayısı 18935, bu okullarda 2769932 kadın, 2857143 erkek olma üzere 5627075 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir. Öğretmen sayısı ise, 206666 kadın, 147532 erkek olmak üzere toplam 354198 kişiden oluşmaktadır (MEB, 2019).

1.2.3.4. Yükseköğretim

Yükseköğretim kurumları, toplumun ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirme, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlama yanında, ülke sorunlarına çözüm yolları önerme ile de yükümlü kurumlardır. Bu kurumlar, bu temel işlevlerini yerine getirirken eğitim sisteminin bir parçası olarak toplumların ekonomik ve sosyal sistemleri ile etkileşim halindedirler. Orta öğretim döneminden sonraki dönemde, eğitimin başlıca işlevlerinden biri olan kültürün yenileşmesini ve kültürel birikimi bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılmasını sağlamak, gençleri bazı mesleklere hazırlamak, bilimsel araştırmalarda bulunmak ve toplum sorunlarının çözümüne yardımcı olmak görevini üstlenen üniversiteler, bir yükseköğretim kurumu olarak kabul edilmektedir.

Türk üniversitelerinin tarihi, Anadolu Selçuklu Devleti'ne dayanır. Selçukluların Konya, Kayseri, Sivas Medreseleri vardı. Bu durum Osmanlıların kuruluş yıllarında da devam etmiş ve Osmanlılarda ilk medrese İznik'te Nilüfer Hatun adına yapılmış, bunu başta Bursa, Edirne olmak üzere diğer iller izlemiştir.

Ülkemizde birçok alanda olduğu gibi, eğitim ve öğretim alanındaki yenilikler de Tanzimat Döneminde (1839-1876) yapılmaya başlandı. Batılı anlamıyla ilk üniversite 13 Ocak 1863'te Kimyager Derviş Paşanın konuşmasıyla açılmış, Ancak öğrenim süresi uzun olmamış; 1865 yılında çıkan bir yangınla ders araçları ve kitaplarının yanması sonucu zorunlu olarak eğitim öğretime ara vermek zorunda kalmıştır. Darülfünunun yeniden kurulması düşüncesi Maarif-i Umumiye Nizamnamesiyle yeniden gündeme gelmiştir.(1869)

Nizamname ile Darülfünun üç fakülteden oluşturularak, “*Hikmet (Felsefe), Edebiyat, ilm-i Hukuk ve ulum-i Tabiye ve fiyaziye Darülfünun-u Osmani*” ismi verilmiş ve 1870’de açılmasına karşın, ömrü pek uzun sürmemiştir.

Üçüncü bir girişim “*Darülfünun-u Sultani*” adı altında yapılmış ve kısa bir süre sonra sonuçsuz kalmıştır. Nitekim 20. Yüzyıla girerken, 1900 yılına kadar Osmanlı Devleti’nde tam üç kez Darülfünunun kurma girişimlerinin her biri kısa ömürlü ve başarısız olmuştur.

TBMM’de 1 Nisan 1924’te kabul ettiği 493 nolu yasa ile Darülfünuna “*Şahsiyet-i Hükmiye*”vererek katma bir bütçeyle yönetimini sağlamış, böylelikle üniversitelerin özerkliği idari ve mali bakımdan da tamamlanmıştır. Bu yasaya dayanılarak düzenlenen ve Bakanlar Kurulu’nda onaylanan 21 Nisan 1924 tarihli talimatnameyle de üniversite idari ve bilimsel bakımdan tamamen özerklik kazanmıştır.

Darülfünun 1933’te kaldırılarak yerine İstanbul Üniversitesi kuruldu. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip’in çalışmalarıyla çıkarılan İstanbul Üniversitesi Tüzüğüyle, İlahiyat Medresesi kapatılmış, rektör ve dekan gibi yöneticilerin de seçilmek yerine atanmasıyla iş başına gelmeleri hükme bağlanmıştır. Darülfünundaki 151 eski profesörden sadece 59 tanesi yeniden görevlendirilmiş ve Hitler rejiminden kaçan Alman profesörlerden yararlanılmıştır. 1933’teki üniversite reformunun amacı, Türkiye’de Avrupa üniversitelerine benzer içerikte bilim kurumu meydana getirmektir. Üniversite reformu, üniversitenin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

1925’te Ankara’da açılan Hukuk Mektebini 1935’te Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesinin, 1943’te Fen Fakültesinin, 1945’te de Tıp Fakültesinin kurulması izlemiştir. 1944’te İstanbul Teknik Üniversitesi kurulmuştu. 13 Haziran 1946’da çıkarılan 4936 sayılı, “*Üniversiteler Kanunu*” ile İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi’nin yanı sıra, Ankara Üniversitesi de kurulmuştur. Üniversitelerin siyasal kontrolden bağımsızlaşmaları 1946’da üniversite özerkliğinin kabul edilmesiyle sağlanmıştır.

Üniversitelerin; İstanbul ve Ankara gibi kentlerin dışına taşınması ancak çok partili siyasal dönem içinde olmuştur. 1955 yılında İzmir’de Ege Üniversitesi. 1956’da ODTÜ; 1954’lerde kurulmasına çalışılan ve ABD’den yabancı uzmanlar getirilerek Atatürk’ün rüyası olan doğuda bir üniversite kurulması isteği 1958 yılında Erzurum’da Atatürk Üniversitesinin kurulmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Kuruluş Kanunu 1955 yılında çıkmış olmasına karşın, 1963-1964 öğretim yılında Trabzon'da faaliyete başlayan Karadeniz Teknik Üniversitesi, 1967'de Hacettepe Üniversitesi, 1971'de Boğaziçi Üniversitesi, 1974-1976 yılları arasında Çukurova Üniversitesi (Adana), Fırat Üniversitesi, Dicle Üniversitesi (Diyarbakır), 19 Mayıs Üniversitesi (Samsun), İnönü Üniversitesi (Malatya), Anadolu Üniversitesi (Eskişehir), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Uludağ Üniversitesi (Bursa), Selçuk Üniversitesi (Konya), Erciyeş Üniversitesi (Kayseri). Böylece üniversitelerin toplam sayısı 18'e ulaşmıştır. Kuşkusuz bu üniversitelerin örgütlenmesi, personel ve öğretim kadrolarının sağlanması zaman almıştır. Öte yandan 1946'da çıkarılan üniversite kanunu 1973'te çıkarılan 1750 Sayılı Yasaya kadar yürürlükte kalmıştır. 1973 yılından önce özerk olmayan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan üniversitelerin idari ve mali yönden bütün işleri de bakanlık adına Yükseköğretim Genel Müdürlüğüne yürütülmüştür. 1973 yılında 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile yine 1973 yılından 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu çıkarılmış daha sonra bu kanunlarda değişiklik yapılmıştır. 12 Eylül 1980 sonrası kurulan Hükümet programı İcra Planında yükseköğretimin yeniden düzenlenmesi konusu yer almış ve 6 Kasım 1981 tarihinde tüm yükseköğretimi düzenleyen 2547 sayılı "Yükseköğretim Kanunu" çıkarılmıştır.

20 Nisan 1992 tarihli yasayla, Yükseköğretim Kanununun bazı maddeleri değiştirilip Yükseköğretim Kurulunun yetkileri genişletilmiştir. İki ay sonra 22 Haziran 1982 tarih ve 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname yayımlanmıştır. 1982 Anayasası ile YÖK ilkeleri halkoyuyla kabul edilmiştir. Yine 1982'de kabul edilen kanun hükmünde kararname ile dokuz yeni üniversite kurulmuş ve toplam üniversite sayısı 27'ye ulaşmıştı. Daha sonraki yıllarda yeni kurulan üniversiteler sayı olarak giderek artmıştır. Nitekim 1992 yılında 3837 sayılı kanunla 23 yeni üniversite daha açılmıştır. 1997-1998 Öğretim Yılında ülkemizde 53 devlet üniversitesi, 14 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 67 üniversite vardır.

Türkiye'de 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında 73 vakıf, 5 vakıf Meslek Yüksekokulu ile 129 devlet Üniversitesinde, 2829430 ön lisans, 4420699 lisans olmak üzere toplam 7250129 öğrenci öğrenim görmektedir. (<https://istatistik.yok.gov.tr/>)

2. BÖLÜM

2. UZAKTAN EĞİTİM

2.1. Uzaktan Eğitim Nedir?

Öğrenci ve eğitmenin fiziksel olarak aynı mekânı paylaşmak zorunda olmadığı öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu üstlendiği akılcı, yenilikçi, çağdaş bir eğitim sistemidir.

Uzaktan Eğitimin Avantajları

- Öğrenci merkezlidir.
- Fırsat eşitliği sunar.
- Fiziksel engelli öğrenciye eğitim olanağı sunar.
- Geniş öğrenci kitlesine eğitim hizmeti sunabilen bir eğitim sistemidir.
- Zaman ve mekândan bağımsızdır. Coğrafi ve bölgesel engelleri ortadan kaldırır.
- Gelişmiş araçlarla ders işleme imkânı sağlar.
- Geleneksel eğitim sisteminden yararlanamayan kişiler için vazgeçilmezdir.
- Eğitim ve Öğretim ortamına 7/24 erişim olanağı sağlar.
- İşte çalışmak zorunda olan kişilerin öğrenimlerine devam edebilmesini sağlar.
- Evlilik, askerlik, çocuk sahibi olma gibi nedenlerden dolayı eğitimine ara veren kişilere kaldığı yerden devam etme şansı verir.
- Her bir öğrencinin kendi öğrenme hızında öğrenim görmesine imkân sağlar.
- Bilgiye hızlı ve kolay bir şekilde erişme imkânı sağlar.
- Yüz yüze eğitimde gereken ulaşım, barınma, konaklama, beslenme gibi ek harcamaları ortadan kaldırır.
- Öğretim elemanlarıyla etkileşimli ve dinamik bir öğrenme süreci yaşatır.

- Uzaktan eğitim mekândan bağımsız olması yönüyle öğrencilerin internet erişimi olan her hangi bir yerden istedikleri kalitede eğitim almalarına olanak sağlar. (<http://uzem.cbu.edu.tr/uzaktan-egitim-nedir?> Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2019)

Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

- Öğrencinin ders sırasında çevresel faktörlerden daha fazla etkilenmesi,
- Uzun süreli bilgisayar kullanımı sonucunda yaşanan sağlık sorunları
- Öğretmen ve öğrencilerin internet konusunda çok fazla bilgi sahibi olmaması ve öğretmenin anlatacağı konuya odaklanmak yerine bilgisayarı ve sistemi kullanmak için daha çok çalışma yapması
- Bağlantıların herhangi bir sebeple değişebileceği veya kurulamayabileceği, kırsal bölgelerden internete girebilmenin hala bir sorun olması
- Örgün eğitim sisteminde olduğu gibi öğrenciler arasında birliktelik, grup bilinci gelişimi ve kültürel etkileşim gibi bazı psikolojik ve sosyolojik unsurların sağlanamaması
- Kişisel anlamda öğrenme motivasyonuna yani içsel disipline sahip olmayan kişiler için uygun olmaması, aktif öğrenmeyi desteklemesine karşın televizyonda olduğu gibi pasif olarak izlemeye neden olabilmesi.
- Dersi anlatan öğretmenin ses tonu, vurgusu ve vücut dilini kullanımına yatkın olmaması
- İnternette kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle yayının kısa veya uzun süreli kesilmesi sonucunda odaklanmanın dağılmasına sebep olması
- Yayını 7/24 izlenme olanağı olduğu için kendine ayrılan sürenin ve molalarının serbest olması nedeniyle kaliteli ve verimli süre kullanımının zorlaşması.
- Öğretmenlerin uzaktan erişimle daha çok öğrenciye ulaşması bu sektörde çalışan öğretmenlerin iş gücünün azalması

2. 2. Uzaktan Eğitimin Dünya’da Tarihsel Gelişimi

- 1833 İsveç Üniversitesinde hanımlara ‘’Mektuplu Kompozisyon Dersleri’’ verilmiştir.
- Mektuplu eğitim 1840 yılında, İngiltere’de, bir stenograf olan Pitman, mektuplu steno öğretmesiyle başlamıştır.
- 1883’te, New York-Ithaca da mektupla eğitim üniversitesi kuruldu.
- 1992’de Chicago Üniversitesinde ilk mektupla eğitim bölümü açıldı.
- 1898 İsveç’te kurulan ve uzaktan eğitimde dünyanın önde gelen kurumlarından olan Hermands kurulmuştur. Bu kurumda dil eğitimi yapılmıştır.
- 1906’da Yazışmalı ilköğretim ABD’de başlamıştır.
- 1923 ABD’de mektupla lise eğitimi başlamıştır.
- 1939 Fransa’da savaş yıllarında uzaktan eğitim ile öğrencilerin eğitimi sağlanmıştır.
- 1919 yılında ABD’de eğitim ile ilgili ilk radyo istasyonu kurulana kadar mektupla eğitim hızlı bir şekilde farklı ülkelerde kullanım alanı bulmuştur.
- 1919 ABD’de ilk eğitim ile ilgili radyo istasyonu kurulmuştur.
- 1920 ile 1930 arasında 200’ün üstünde eğitim amaçlı radyo istasyonuna lisans verilmiştir.
- 1929 yılında Ohio hava okulu radyo eğitim yayınları ile model olmuştur.
- 1932-1937 ABD’de eğitim televizyonu yayınları IOWA Üniversitesinde başlamıştır. Daha sonra 242 kanal daha eğitim yayınına katıldı.
- 1951’de Western Reserve Üniversitesi bazı dersleri televizyon yoluyla vermeye başladı.
- 1970’den sonra kablo ve uydu aracılığıyla eğitimsel TV yayınları vermeye başlandı.

- ABD'nin yanı sıra İngiltere'de BBC aracılığıyla, Kanada'da çeşitli televizyon kuruluşları aracılığıyla, İsrail'de "Everyman's University" isimli TV programlarıyla uzaktan eğitime katkıda bulundular.

2.3. Uzaktan Eğitimin Türkiye'de Tarihsel Gelişimi

- 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünde başlatılmıştır.
- 1958 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur.
- 1974 yılında Mektupla Öğretim Merkezi, Mektupla Öğretim Okuluna dönüştürülmüştür.
- 1974 yılında Mektupla Yüksek Öğretim Merkezi kurulmuştur.
- Bu merkez 1983 yılında Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu adını almıştır.
- Uzaktan Öğretimin yükseköğretim kademesindeki bu girişimlerin yerini 15 ay sonra (YAYKUR) Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu almıştır.
- Türkiye'de 1981 yılından bu yana Anadolu Üniversitesi –TRT işbirliği ile okul televizyonu hizmet vermektedir.
- 1990'dan itibaren Fırat Üniversitesi eğitimsel radyo ve televizyon yayını yapmaya başladı.
- Çeşitli nedenlerle başarısız olan Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu ve 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim yasası nedeniyle ve aynı yasa ile Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur.
- Türkiye'de Radyo ile eğitim "Okul Radyosu" olarak 1953 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından deneme yayınları yapılmıştır.
- Yayınlar 1968 yılında TRT tarafından başlatılmıştır.
- 1992 Açık Öğretim Lisesi Öğretimine başladı.
- 1996 İTÜ uzaktan eğitim merkezini kurdu.

- 1998 ODTÜ IDE_A Sertifika Projesi başlatıldı.
- 1998 Anadolu Üniversitesinden Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesine görüntülü konferans ile sunum gerçekleşti.
- 1999 YÖK Uzaktan Öğretim Yönetmeliği yayınlandı. Enformatik Milli Komitesi oluşturuldu.
- 2001 UE Yönetmeliği Kapsamında Dersler/Programlar açılmaya başlandı.
- 2003 Ahmet Yesevi Üniversitesi TÜRTEP olarak Uzaktan Eğitime başladı.
- 2005 YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu kuruldu.
- 2009'da İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitime başladı.
- 2010 İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi kuruldu.

2.4. Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde Uzaktan Eğitim Uygulaması ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi

ADÜ' de AİİT Dersleri 5/i Dersleri çerçevesinde yapılmaktadır. **5/i Dersleri** 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 5/i Maddesi'nin (1) Bendi "*Yüksek Öğretim kurumlarında, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili, Yabancı Dil, 20.6.2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanununa göre İş Güvenliği Uzmanı olabilecek mezunları yetiştiren fakültelerde İş Sağlığı ve Güvenliği zorunlu derslerdendir. Ayrıca zorunlu olmamak koşuluyla beden eğitimi ve güzel sanat dallarındaki derslerden birisi okutulur. Bütün bu dersler en az iki yarıyıl olarak programlanır ve uygulanır*" şeklindedir.

Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bulunan tüm üniversitelere ait eğitim programlarında "*Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi*", "*Türk Dili*", "*Yabancı Dil*" ve "*İş Sağlığı ve Güvenliği*" derslerinin okutulması zorunludur. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde uzaktan eğitimin yürütülmesinden Rektörlük tarafından atanan 5i dersleri koordinatörü sorumludur. Derslerin planlanması, yürütülmesi, değerlendirilmesi ilgili müdürlükler ve bölüm başkanlıkları ile Adüzem'in görevlendirdiği kişilerden oluşan komisyon tarafından yapılmaktadır.

Araştırma konumuz olan AİİT dersi 15 hafta olarak planlanmıştır. Dersler, örgün ve uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir. 5/i dersleriyle ilgili yaz okulu ise 5 (beş) hafta uzaktan eğitim yoluyla planlanarak uygulanmaktadır. Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersleri de ADÜ 5/i derslerine ilişkin usul ve esaslarına göre planlanmıştır. Öğrenciler ders kayıtlarını yaptırdıktan kısa bir süre sonra muafiyet sınavı yapılmakta ve daha sonra şubeler oluşturulmaktadır. Şubelerdeki öğrenci sayıları, lisans öğrencileri için 150, ön lisans öğrencileri için 200 olarak tanımlanarak sanal sınıflar açılmaktadır. Nitekim araştırmamızın kapsadığı 2018-2019 Eğitim Öğretim yılında 122 sanal sınıf açılmıştır.

Oluşturulan sınıflara (şubeler) öğretim elemanlarının planlanması bölüm başkanlığı tarafından yapılmaktadır. AİİT Bölüm Başkanlığı tarafından görevlendirilen öğretim elemanları dersi yürütmekle sorumludur. Öğrenci sisteme kayıt olduğu zaman kayıtlı olması gereken 5/i derslerinin listesinden ilgili dersi seçmekte, Adüzem tarafından oluşturulan uzaktan eğitim sistemine öğrenci, eğitimci ve yönetici olarak giriş yapılabilmektedir. Bunlara Adüzem tarafından e-posta adresi ve şifre verilmektedir. Öğrenci, eğitimci ve yönetici bu e-posta adresi ve şifreyi yazarak sisteme girebilmektedir. Araştırmanın kapsadığı 2018-2019 akademik yılında sisteme 18816 öğrenci kayıt yaptırmıştır (5/i derslerinin tamamını kapsamaktadır).

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Merkezinin uzaktan eğitim yaparken kullandığı sistem, üniversite içerisinden geliştirilmiştir. Kullanılan yazılımın (Learning Management System) ortaya çıkmasında bilgi işlem elemanlarından Toros Katılmış'ın katkısı olmuştur. Diğer yandan Adüzem, sanal sınıflar için Stanford Üniversitesinin geliştirdiği "Big Blue Button" adlı sanal sınıf ara yüzünü Türkçeleştirerek ADÜ'ye uygun hale getirilmiştir. Program, MS ile ortak çalışır hale getirilmiştir.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde Adüzem kanalıyla oluşturulan iki sistemle de öğrenci dersi takip etmektedir. Bunlardan birincisi: etkileşimli sınıf, ikincisi: sanal sınıftır.

Etkileşimli Sınıf: Daha önceden planlanmış gün ve saatte dersi işleyecek öğretim elemanı ile öğrencinin aynı anda LMS üzerinden görüşmesi için tasarlanmıştır. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölüm Başkanlığı tarafından ders saati, derslere hangi öğretim elemanının gireceği ve öğrenci sayısı belirlenmiştir. Daha sonra Adüzem ile işbirliği

yapılarak kaç tane etkileşimli sınıf açılacağı ve bu sınıflara kaç tane öğretim elemanı ve öğrencinin gireceği belirlenmiştir.

Daha önce belirttiğimiz üzere Adüzem üzerinden yapılan bu sistemde öğrenci, Eğitimci ve Yönetici sisteme kendilerine verilen bir şifre ile giriş yapabilmektedir. Bu sistemde ilgili öğretim elemanı Etkileşimli Sınıfı kendisine verilen bir şifre ile açma ve kapama yetkisine sahiptir.

Belirlenen saatte dersin öğretim elemanı dersi başlatmaktadır. LMS üzerinden başlayan derse öğrenci isterse katılmaktadır. Katılması için her hangi bir yaptırım bulunmamaktadır. Etkileşimli sınıfta öğrenci ve hoca birbirini görmemektedir. Sadece açılan metin yazma kutucuğuna yazarak iletişim kurabilmektedir. Bir nevi chatleşmeye benzemektedir.

Sanal Sınıf: Bu sistemde öğretim elemanı görüntülü olarak dersi işlemektedir. Ekranda öğretim elemanının görüntüsünün yanı sıra sistemde beyaz tahta uygulaması da bulunmaktadır. Beyaz tahta uygulaması ile öğretim elemanı herhangi bir sunu hazırlamışsa bu sunuyu açabilmektedir. Ayrıca sunu üzerinde herhangi bir değişiklik yapılabildiği gibi çizim de yapılabilmektedir. Kullanılan materyal akıllı tahtaya benzemektedir. Akıllı tahtadan bir artısı da öğretim elemanı işlediği konu, kavram ya da bir bilginin öğrenilip, öğrenilmediği hakkında geribildirim alabilmektedir.

Dersi işleyen öğretim elemanı bunu soru haline getirip şıklar halinde öğrenciye sorabilmekte ve öğrencilerin verdikleri cevapları yüzde halinde görebilmekte ve ekrana yansıtabilmektedir. Öğrenci, ayrıca hocaya LMS üzerinden mesaj gönderebilmektedir. Sanal sınıfta; örnek konu anlatımları, örnek sorular, ders kitapları sunuları bulunmaktadır.

Öğrenciler sanal sınıfta, derse canlı olarak katılabildikleri gibi daha sonra müsait oldukları saatte izleyebilmektedirler. Sanal sınıflar sadece bilgisayardan izlenebilmekte, cep telefonlarından izlenememektedir.

2.4.1. Ders Saati ve İçeriği:

Örgün öğretimde AİİT dersi iki yarıyıl 30 saat Güz yarıyılı, 30 saat Bahar yarıyılında olmak üzere toplamda 60 saat olarak gerçekleşmektedir. Her iki yarıyılıda 2'şer saat toplamda 4 saat Vize ve Final sınavı olarak değerlendirilmektedir. Planlanan programı

uygulamak için 56 ders saati kalmaktadır. Bu ders saati her iki yarıyla bölündüğünde 28 saate düşmektedir.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2018-2019
Güz Yarıyılı Ders İçeriği:

1. Hafta	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini okutmanın amacı
2. Hafta	Ders ile ilgili temel kavramların anlatılması ve Türk İnkılabının felsefesi
3. Hafta	Fransız Devrimi ve Sanayi İnkılabı
4. Hafta	Dissolution of the Ottoman Empire
5. Hafta	Osmanlı Devletinin son dönemindeki düşünce akımları
6. Hafta	1.Dünya Savaşı neden ve sonuçları, Mondros Mütarekesi
7. Hafta	İşgaller ve Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı
8. Hafta	İşgaller ve işgallere karşı gösterilen tepkiler, Kuva-yı Milliye
9. Hafta	Kongreler, Misak-ı Milli ve İstanbul'un işgali
10. Hafta	TBMM'nin açılışı ve iç isyanlar, Milli Mücadelenin Maddi Kaynakları ve Cepheler
11. Hafta	Sakarya Savaşı, Büyük Taarruz Dönemi İç ve Dış Gelişmeler
12. Hafta	Lozan Konferansı ve Saltanatın Kaldırılması
13. Hafta	Cumhuriyetin İlanı
14. Hafta	Cumhuriyetin İlanı
15. Hafta	Final Sınavı

<https://aduzemsbs.adu.edu.tr/> Erişim Tarihi: 11. 10. 2019.

<https://aduzem.adu.edu.tr/portal/educator/course/24924-221931/ders-dokumanlari/> Erişim Tarihi: 11. 10. 2019.

Bahar Yarıyılı Ders İçeriği:

1.Hafta	Siyasi alanda yapılan inkılaplar
2.Hafta	Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşu ve Şeyh Sait isyanı
3. Hafta	Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşu ve Menemen Olayı
4.Hafta	Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılaplar
5.Hafta	İzmir İktisat Kongresi ve 1929 Dünya Ekonomik Buhranı
6.Hafta	Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin Tanımı ve Kapsamı
7.Hafta	Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Laiklik
8.Hafta	Halkçılık, Devletçilik, İnkılapçılık
9. Hafta	Atatürk Dönemi Dış Politika
10.Hafta	Atatürk'ün Ölümü ve Hatay Meselesi
11.Hafta	2.Dünya Savaşı
12.Hafta	Çok Partili Hayata Geçiş
13. Hafta	1960 ve 1980 dönemi gelişmeler
14.Hafta	1960 ve 1980 dönemi gelişmeler
15. Hafta	Final Sınavı

Bahar yarıyılında planlanan 15 haftada (Final sınavı dahil) siyasi alanda yapılan inkılaplarla başlamakta ve 1982 dönemi gelişmelerine kadar devam etmektedir. 1980'lere kadar dersin içeriğini getirmek ve bu dönemdeki gelişmeleri yükseköğretim gençliğine aktarmak gerçekten önemli bir durumdur. Diğer devlet üniversitelerinde bu dersin verilme içeriği karşılaştırıldığında pek çok üniversitede 1980'lere kadar gelişmelerin verilmediği görülmektedir. Bu durum takdir edilmesi gereken bir durumdur. Ancak dersin çıktılarının normalde karşılanması zor olarak görülmektedir.

Bir de öğrencinin derse katılım zorunluluğunu olmaması, pek çok öğrencinin derse katılmaması göz önüne alındığında, 28 haftada belirtilen içeriklerin öğretilmesi ve dersten beklenen çıktılarının gerçekleşmesini ummak mümkün görülmemektedir. Öte yandan dersin çıktılarının gerçekleştirildiği kabul edilse bile günümüzde gündemde olan "Ermeni Sorunu", "Kıbrıs Sorunu", "Suriye Sorunu" ve "Orta Doğu Sorunu", "Küreselleşme" gibi kavramların anlatılması gerekmektedir. Diğer yandan öğrencilere tarihi süreç anlatılarak

onların öğrenmesi sağlanarak analitik düşünme yeteneği kazandırılmalıdır. (Doğaner, 2005, s. 607).,

2.4.2. Ölçme ve Değerlendirme

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin 1926'dan itibaren uygulanması, dersin kimler tarafından nasıl verileceği, hedef kitlenin kimler olacağı tartışılmaya başlanmış ve 1933'ten itibaren derslerle ilgili bir plan çıkarılmıştır. Derslerin başlaması ile birlikte dersin değerlendirilmesi gündeme gelmeye başlamıştır. Dersin amacından ve hedefinden beklenen başarı ne ölçüde gerçekleştirilmiştir. Bu beklenti derste ölçme ve değerlendirmeyi de gündeme getirmiştir. Nitekim üniversite reformu sonrası üniversiteye giren öğrenci, hangi alanı seçmiş olursa olsun yeni rejimi ve inkılabı benimsemesi ve içselleştirmesi beklenmektedir. Bu nedenle bu ders mezun olmak için baraj durumuna getirilmiştir.

Nitekim ders diğer alan derslerinden farklı olarak yeni kurulan Cumhuriyet rejiminin ideolojik beklentilerini karşılaması beklenmiştir. Bu durum dersin ölçme ve değerlendirilmesine de yansımıştır. Dersin ilk olarak verildiği yıllarda ölçme ve değerlendirilmesi 4 değerşik alandan oluşturulan komisyon tarafından sene sonunda sözlü olarak yapılmıştır. Yapılan sözlü sınavlarda öğrenciler daha önce hazırlanan sorulardan oluşturulan bir havuzdan sınava alınan öğrenci kura ile soru çekmiş ve çektiği soruyu cevaplamıştır. Sözlü olarak cevapladığı soruyu alanın uzmanı değerlendirmiş ve başarılı olmak için dört sorudan üçünü yapması beklenmiştir. Sınav sonucunda öğrenciler “geçer-geçmez” şeklinde değerlendirilmiştir. Sözlü sınavdan kalan öğrencilere bütünleme sınavı uygulanmamıştır. Dersten kalan öğrenci bir sonraki yılda dersi tekrar almıştır.

Sözlü sınav uygulaması ile öğrencilerin birden fazla sorunla karşılaşmış olması kaçınılmazdır. Bunlardan bazıları; dersi veren hocaların beklentilerine göre sorular sorulması ve cevapların beklentiye göre değerlendirilmesinin sübjektif değerlendirilmeye yol açabilmesi, sözlü anlatımın her öğrenciye uygun olmaması, öğrencinin cevaplama süresinin sınırlı olmasıdır. Bunların dışında sınavın sözlü olarak uygulanması ve başka sınav hakkının olmaması ve sınavda başarılı olamayan öğrencilere diploma verilmemesi birçok psikolojik sorunlara da yol açabilmektedir.

Zamanla yükseköğretim kurumlarının sayısının artmasına paralel olarak öğrenci sayısının da artması, sözlü sınavın çok vakit alması ile birlikte uygulanmaz hale gelmesi üzerine ölçme ve değerlendirmede yazılı sınav uygulamasına geçilmiştir. 1936-1937

akademik yılından itibaren dersin sınavları için 12 maddelik bir talimatname yayımlanmıştır. Bu talimatname 1942'ye kadar uygulanmıştır. 22 Nisan 1942'de Ankara'da Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü kurulması ile birlikte dersin programında ve yürütülmesinde kapsamlı bir değişiklik yapılmıştır. Ancak ölçme ve değerlendirmede köklü bir değişiklik yapılmamıştır.

1992'de kurulan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde ilk yıllarda bu dersin ölçme ve değerlendirme sürecinde öğretim elemanları özgür bırakılmıştır. Bazıları çoktan seçmeli sınav yaparken, bazı öğretim elemanları ise yazılı sınav uygulamış ve ona göre değerlendirme yapmışlardır.

2000'li yıllarda özellikle 2005-2012 yılları arasında üniversite senato kararı ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi sınavları bütün birimlerde, normal öğretimde hafta sonu sabah, ikinci öğretimlerde de öğleden sonra çoktan seçmeli olarak uygulanmıştır. Bu durum uzaktan eğitim ile dersin yapılmasına kadar devam etmiştir. Araştırma konumuz olan 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında 18816 öğrenci sisteme kayıt yaptırmıştır. Güz ve Bahar yarıyılında her yarıyılıda 15 haftada işlenen ders içeriğine göre öğrencilere çoktan seçmeli 20 soru sorulmuş ve 10 soruyu yapan öğrenci başarılı sayılmıştır. Final sınavında sorulan sorulara verilen yanlışlar doğruları etkilememektedir.

Sınavlar, optik sistemle yapılmaktadır. Bunun tasarımı Adüzem tarafından yapılmaktadır. Bütün sınav evraklarında barkod uygulaması yapılmaktadır.

Optik tarayıcı, (dakikada 110 sınav evrakı taramaktadır) sınav evraklarını okuduktan sonra değerlendirme yaparak veri tabanına aktarmaktadır.

Sınav evrakları daha sonra dijital ortama aktarılarak saklanmaktadır. Sınava itiraz eden öğrenci olursa, Adüzem bilgi sistemi üzerinde yer alan sınava itiraz dilekçesini doldurarak Adüzem'e vermektedir. İtiraz dilekçesi hemen değerlendirilerek sonuç, öğrencinin telefonuna mesaj olarak hemen gönderilmektedir.

Teknik olarak bu kadar kısa bir sürede öğrencinin notunun değerlendirilmesi olumlu bir özellik olarak karşımıza çıksa da sınavlara özellikle bütünleme sınavlarına öğrencilerin % 55,5 (6574 öğrenci)'nin sınava girmemesi pek çok kâğıdın israf olmasına yol açmaktadır.

2.5. İlgili Araştırmalar

Konuyla ilgili çalışmalar incelendiğinde, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti tarihini konu alan çok sayıda araştırma olduğu ancak üniversitelerde Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesini konu edinen çalışmaların çok az olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümde araştırmaya dolaylı katkı sağlayabilecek ve bu araştırmanın konusuna benzerlik gösteren çalışmaların bir kısmına yer verilmiştir.

Hakan Özçelik ve Selcen Korkmazcan'ın (2016) “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Sanal Ortam Tecrübesi: İstanbul Aydın Üniversitesi Örneği” isimli makalede, İstanbul Aydın Üniversitesinde uzaktan eğitim yoluyla verilmekte olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi sınavları sonucunda elde edilen başarı ve dersin işlenişi ile ilgili öğrenci görüş ve algıları değerlendirilmiştir.

Araştırma konumuzla doğrudan ilgili olan bir başka çalışma, Akbaba (2009) “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutumlara Etkisi” adlı doktora çalışmasıdır. Bu çalışmada Akbaba, öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersindeki akademik başarılarına. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersine, bilgisayar ve çoklu ortama yönelik tutumlarının etkilerini belirlemeye çalışmıştır.

Çalışmada çoklu ortam uygulamalarında deney grubundaki öğrenciler, düzenlenen etkinliklerle, daha iyi öğrendiklerini, derslerin tekdüzelikten çıktığını ve öğrendiklerinin kalıcı olduğunu belirtirken, çoklu ortamda dersi izlemenin öğretmen öğrenci etkileşiminde yeterli olmadığı ve sınıf ortamından uzaklaşıldığını vurgulamışlardır.

Metin (2018), “İnkılabı Ölçmek: Atatürk Döneminde İdeoloji Arayışı, Türk İnkılap Tarihi Dersinin Ortaya Çıkışı, Öğretimi ve Ölçme-Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında

Türk Devriminin ideolojik gelişimine bağlı olarak Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin ortaya çıkışı, öğretim yöntemlerindeki uygulamaları, dersin sözlü olarak başlayan ve giderek değişen ölçme ve değerlendirmeleri ile dersin günümüzde içinde bulunduğu sorunlara tarihsel bir bakış açısı sunmuştur.

Bolat (2017), “Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü’nün Kuruluşu ve Misyonu” isimli çalışmada geniş bir arşiv belge ve kayıtlarından yararlanarak, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin yaptığı devrim ve ideolojisini ortaya koymak, bu ideolojiyi hem kendi ulusuna hem de hem de diğer uluslara tanıtmak ve anlatmak amacıyla 1942’de kurulan Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü’nün kuruluşunu ve bu enstitüden beklenen hedefleri ortaya koymaya çalışmıştır.

Arslan (2010), “Türkiye Cumhuriyeti’nin İlk Ders Kitapları” adlı çalışmasında, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun ilk yıllarından Tevhid-i Tedrisat Kanununa kadar herhangi bir çalışma yapılmadığı için eski sorun olduğunu, bu kanunun kabulünden sonra eski programda ve kitaplarda Osmanlı ideolojisini temsil eden konuların ayıklandığını ve 1970’lerden itibaren yeni ders kitaplarının yayımlandığını vurgulamıştır. Arslan bu çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk ders kitaplarının listesini açığa çıkarmaya çalışmıştır.

Doğaner (2005), “Yüksek Öğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Yeni Yaklaşımlar: Hacettepe Üniversitesi Örneği” isimli çalışmasında 1995-1996 Bahar döneminde Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü tarafından 33 bölümden 1008 öğrenciye uygulanan bir anket çalışmasının bulguları ve bu bulgulardan elde edilen sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

Akbaba (2008), “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar: Gazi Üniversitesi Örneği” isimli çalışmasında Yüksek Öğretimde zorunlu olarak okutulan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin öğretiminde karşılaşılan sorunları Gazi Üniversitesi öğrencileri örneğine dayanarak ortaya koymuştur. Akbaba göre Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin sorunları bütün eğitim kategorilerinde benzerlik göstermektedir. Akbaba bu benzerlikten bazılarını; dersin amaçlarının öğretiminin düşüklüğü, ders içeriği ve zaman aralığının belirlenmesi, ders kitabı, öğretmen/öğretim elemanı yeterliliği konusu olarak belirtmektedir.

Kadir (2014), Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile ilgili Atatürkçülük konularının öğretimi(Özel Öğretim Yöntemleri ile) isimli çalışmasında 1999'da kabul edilen Atatürkçülük konuları ile 2005'te uygulamaya konulan yeni Sosyal Bilgiler programında yer alan Atatürkçülük konuları ve Atatürkçülük ile ilgili konuları içeren yüksek lisans ve doktora konularını incelemiş ve mevcut durum ortaya konmaya çalışılarak betimsel analiz yapılmıştır.

(Poyran, Doyran 2013) Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi zorunlu ders olmalı mı? Üniversite öğrencilerinin görüş ve önerileri isimli araştırmalarında; çalışma geniş kapsamlı bir program değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin ilk aşaması olarak düşünülmüştür. Çalışmada vakıf üniversitesinde öğrenim gören 86 öğrencinin dersle ilgili görüşleri açık uçlu sorularla alınmış ve 9 öğrenci ile yüz yüze görüşülmüştür. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Yaptıkları içerik analizleri sonucunda öğrencilerin dersin zorunlu olmasının uygun gördükleri sonucuna varılmıştır.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Algısına Yönelik Bulgular

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilere, dersin yürütülme sürecine ilişkin sorular sorulmuş ve alınan yanıtlara ilişkin kodlar, kategoriler ve temalar belirlenmiştir.

3.1.1. Tema 1: Üniversite 1'inci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algısı nedir?

Tablo 1. Konu özetleri, videolar ve materyallerin Takibi

Tema	Kodlar	N
Ders ile ilgili konu özetleri, videolar ve materyallerin takip edilmesi	İzledim, yeterli(15) İzledim, yeterli değil(25) İzlemiyorum(65)	105

Tablo 1'de görüldüğü gibi, öğrencilerin yarısından fazlası(F: 65) “konu özetleri, videolar ve materyalleri takip etmedikleri” belirtmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerin 15'i, “izlediğini ve yeterli bulduğunu” dile getirirken, 25'i ise, “izlediğini ancak yeterli bulmadığını” söylemiştir. Aşağıda öğrencilerin yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 19: *Yani pek konu özeti gibi değil konular işleniyor ama hem gerçekten süreleri çok uzun hem de biraz internet ortamında olduğu için mesela bir sınıfta dersi dinlemekle internette izlemek aynı şey olmuyor. İster istemez kendini yayıyorsun. Odaklanamıyorsun. Sıkılıyorsun. Hadi kapatayım diyorsun ama derste olsan öyle bir şansın yok. Onu dinlemek zorundasın orada. Ve ders süresi olarak da gerçekten öğretmen anlatıyor ama bir süre sonra monotonlaşıyor. Ve sende kopuyorsun dersten. O yüzden pek yararlı, faydalı bulmuyorum.*

Öğrenci 24: *Bence yeterli. Oturduğumuz yerden hatta bilgisayarımızdan rahatlıkla açıp izleyebiliyoruz.*

Öğrenci 31: *Aslında bu konu hakkında çok bir fikrim yok çünkü izledim dersem yalan olur ama özetlerine bakmışlığım var özetleri iyiydi.*

Bulgulardan elde ettiğimiz sonuca göre öğrencilerin yarısından fazlası beklenenin aksine dersi takip etmemekte, ayrıca ders materyalleri olan videoları, sunuları izlemedikleri görülmektedir. Bu durum da öğrencilerin büyük bir kısmının sınavlar haricinde dersle bağlantısının olmadığını ortaya çıkarmaktadır. Diğer yandan öğrencilerin %10 ‘u dersi izlediğini yeterli bulduğunu belirtmektedir. Bu da göstermektedir ki, dersi takip eden ve dersi takip etmeyen öğrenci grupları toplamının yaklaşık %85,7’si dersten yeterli verim alamamaktadır. Benzer bir çalışmayı İstanbul Aydın üniversitesinde yapan Özüçelik (2016) araştırmada, sanal ortamla öğretim yapan sınıftaki öğrencilerin başarılarının geleneksel öğretim gören gruptaki öğrencilere göre daha düşük olduğunu bulmuştur.

Tablo 2. Özet Seslendirmelerinin Kalitesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kodlar	N
Özet seslendirmelerinin kalitesine ilişkin görüşler	Açık, anlaşılır. Tekrar dinlemeye fırsat veriyor	43
	Anlaşılır değil ve anlatım sıkıcı. Görüntüde ve ses kalitesinde sıkıntılar var. Yeterli değil.	12
	Genel olarak izlemiyorum	50

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilere birinci tema doğrultusunda özet seslendirmelerinin kalitesine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplarda neredeyse yarısı (F:50) “Genel olarak izlemiyorum” cevabını vermiştir. Bundan sonra (F:43) “Açık, anlaşılır. Tekrar dinlemeye fırsat veriyor” ve (F:12) “Anlaşılır değil ve

anlatım sıkıcı. Görüntü ve ses kalitesinde sıkıntılar var. Yeterli değil” cevapları yer almaktadır. Aşağıda öğrencilerin yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 18: *Hayır. Hatta bazen sesi sonuna kadar yükseltiyordum. Çünkü kısık sesle ve aynı düzeyde konuştuğu için vurgulamalarda neresi önemli neresi önemli değil algılayamıyordum çok. Hep başa sarıp tekrar ediyordum. Ama yabancı dildeki ders için hocamız kıyaslayacak olursak ona göre çok çok çok daha iyiydi. Ve nerede kalıp nerede kalmadığını belirtiyordu. Vurgusu, tonlaması iyiydi. Özellikle ders sonunda testlerde kopyalayıp uzaktan eğitim olan Kısıma koyuyordu bizim onu görüp çözmemiz için daha iyi bilgi edinebilmemiz için uğraşıyordu. Kaynak da öneriyordu.*

Öğrenci 19: *Tekrar dinlemeye fırsat tanıyor ama yayın gerçekten sonradan yüklenen yayınlar kopuyor, kesiliyor hocanın sesi gelmiyor ses oluyor görüntü olmuyor. Görüntü oluyor ses olmuyor. Kopuyor. O yüzden kaliteli bir ses yok.*

Öğrenci 30: *Açık ve anlaşılır buluyorum. Tekrar tekrar dinleyebiliyoruz.*

Öğrenci 58: *Açık ve anlaşılır değildi açıkçası. Biraz ses boğuk geliyordu. Benim kulağıma falan pek hoş gelmedi. Bazen sesi direkt kapatıyordum.*

Öğrenci 103: *Hiç izlemedim son anda çalışacağım için henüz izlemedim.*

Tablo 2 den anlaşıldığı üzere; öğrencilerin yarısına yakını (%47,6) dersi izlemediğini belirtmiştir. Bu durum uzaktan eğitimin geniş öğrenci kitlesine eğitim hizmeti sunmasıyla çalışmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerin %40,9’u özet seslendirmelerini açık, anlaşılır bulduğunu, seslendirmelerin tekrar dinlemeye fırsat verdiğini ifade etmiştir. Buradan da anlaşıldığı üzere hedeflenen oranda olmasa da öğrencilerin bir kısmı dersi tekrar izleyerek konuları pekiştirebilmekte, çeşitli nedenle dersi izlemeyen ya da izleme fırsatı bulamayan öğrencilerin sisteme daha sonra girerek özet seslendirmelerini dinlediği görülmektedir. Öte yandan öğrencilerin %11’i Adüzem’de bulunan sanal sınıf uygulamasındaki görüntünün kaliteli olmadığı, konu anlatım videolarını, sunuları ve dersi sunan hocanın ders anlatımını anlaşılır ve uygun bulmamaktadır. Ders materyallerinin özellikle görsel ve işitsel materyallerine iyi seçilmesi ve kullanılması eğitim öğretimde başarıyı artırmaktadır.

Tablo 3. Ders Kapsamında Dersi Yürüten Öğretim Elemanına Soru Sorma Davranışları hakkında görüşleri

Tema	Kodlar	N
Ders kapsamında öğretim elemanına soru sormaya ilişkin görüşler	Sormadım(f:99) Sordum (f:6)	105

Tablo 3’de görüşmeye katılan öğrencilere ders kapsamında dersi yürüten öğretim elemanına soru sormaya ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğrencilerin büyük bir kısmı (N:99) “Sormadım” cevabını verirken 6 kişi “sordum” şeklinde yanıtlamıştır. Aşağıda öğrencilerin yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 4: Hayır, hiç soru sormadım. Dediğim gibi canlı yayına katılmadığım için soru sormaya fırsatım olmadı.

Öğrenci 17: Evet, 1 kere sormuştum. Bir dersin devamlılığını sormuştum İnkılap ve İngilizce için. Bir de İngilizceden soru sormuştum cevabı gelmişti

Öğrenci 68: Hiçbir şekilde soru sormaya fırsatım olmadı. Sınav günü de dâhil olmak üzere hocayla hiçbir şekilde karşılaşamadık.

Tablo 3’ten anlaşıldığı üzere; %94,2’si bilginin temel kaynaklarından biri soru sormaktan geçerken, öğrencilerin sadece %5,7’si soru sormuş, %94,3’ü soru sormamıştır . Soru soranlar ise dersin amaç, içerik ve hedeflerinden çok devamsızlık, sınavın zamanı ve yeri hakkında soru sormuşlardır. Soru sorulup tartışılmayınca dersin kapsamındaki kavramlar, olgu ve olaylar anlaşılacağı gibi geçmiş öğrenilip, bugünün yaşanmayacağı ve geleceğe hazırlanılmayacağı gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır.

3.1.2. Tema 2:Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Derslerinin İşlenişi İle İlgili Düşünceleri Ve Beklentiler Nelerdir?

Görüşme formunda yer alan 6. ve 7. soruya vermiş oldukları yanıtlara ilişkin olarak derslerin yüz yüze veya uzaktan eğitimle işlenmesine yönelik görüşler ve nedenleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. Derslerin yüz yüze veya uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesine yönelik görüşler ve nedenleri

Tema	Kodlar	N
Derslerin yüz yüze ve uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesine yönelik görüşler	Yüz yüze (f:77) Uzaktan (f:26) Kararsız (f:2)	105

Tablo 4’de görüldüğü gibi, ikinci tema doğrultusunda öğrencilere uzaktan eğitim derslerinin işlenişi ile ilgili düşünceleri ve beklentilerinin neler olabileceği sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan hareketle, görüşmeye katılan öğrencilerin büyük bir kısmı(F:77) derslerin “Yüz yüze” yapılması gerektiği yönünde cevap verirken, (F:26)’si “Uzaktan” yürütülmesinin daha uygun olduğunu, 2 öğrenci ise “kararsız” kaldığı yönünde cevaplandırmıştır. Aşağıda öğrencilerin yaptığı açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 2: *Yüz yüze görmek daha iyi olur benim için. Çünkü konuları daha iyi anlarım hocanın vermek istediğini daha iyi öğrenirim. Yüz yüze olduğu zamanda mesela dersleri arka arkaya görmüş olurum. Şimdi uzaktan olduğu için açıkçası çok umursamıyorum. Yani çalışmıyorum da böyle olduğu için.*

Öğrenci 18: *Bence işini yapana bağlı. Çünkü iki derste de iki farklı hoca vardı. Biri çok çok iyi yaptı. Biri hiç yapamadı yani hocanın verdiği eğitimin kalitesine bağlı. Yüz yüze de olsa uzaktan da olsa fark etmiyor o.*

Öğrenci 21: *Uzaktan eğitim daha iyi benim için. Sebabi de daha önce alınmamış olsaydı kesinlikle yüz yüze alınması gerektiğini düşünürdüm ama uzun zamandır alınan bir ders olduğu için uzaktan eğitimle verilmesi daha uygun.*

Öğrenci 24: *Bence kültür derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi daha mantıklı geliyor bana. Alan derslerimizin tabi ki yüz yüze verilmesi gerekiyor. Çünkü ilkokuldan beri aslında biz bu kültür derslerini almaya devam ediyoruz. Üniversitede zaten çoğu şey bildiğimiz şeyler. Tekrar oluyor bizim için. Tekrar bir ders saati ayrılmasındansa uzaktan eğitimle verilmesi daha mantıklı.*

Öğrenci 30: *Bunun hocanın kendisiyle alakalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü bazı hocaları yüz yüze de dinlesen canlı hani videodan da dinlesen hiçbir şey anlamadığımız olabiliyor. Yani bu konuda net cevap veremeyeceğim hocanın kendisiyle alakalı bir şey.*

Öğrenci 66: *Kesinlikle yüz yüze çünkü hiçbir şey anlaşılıyor. Not alamıyorsun slayttan çalışmaya çalışıyordun ki bizim müzik öğretmenliği bölümünde güzel sanatlar bölümünden geliyoruz biz çok fazla kültür derslerine ağırlık verilmiyor. Bu yüzden yüz yüze olduğu zaman soru sorabiliyorsun öğrenebiliyorsun bu şekilde ama olmadığı zaman sadece ezberleme yoluyla kısa süreli hafızaya alıyorsun ve sonra gidiyor.*

Öğrenci 72: *Kesinlikle bu tarz dersler yüz yüze işlenmeli. Çünkü yaşanmalı ve üzerinde tartışılıp sohbet edilmesi gereken dersle Yüz yüze işlenmiş olsaydı tabi ki daha anlamlı ve kalıcı olurdu benim için en azından bilgi birikimi açısından. Uzaktan eğitim olduğu için pek şey yapamıyoruz bizimde uygulamalı derslerimiz olduğu için onlar daha ağır kalıyor.*

Görüşmeye katılan öğrencilerin %73,3'ü derslerin yüz yüze yapılması gerektiğini belirtmiştir. Özçelik (2016) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin sınıf ortamında yapılan dersleri daha çok tercih ettiği tespit edilmiştir. Bu durum araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Özellikle araştırma konusu olan üniversitede Öğrencinin pasif olması ve sanal sınıf haricinde sistemin tartışmaya yeteri kadar uygun olmaması, öğrencilerin olgu, kavram ve olayları tartışarak ve bağ kurarak öğrenmesine yeteri kadar olanak sağlamaması nedeniyle öğrenciler bu karara varmışlardır. Diğer yandan öğrencilerin %24,7'si de uzaktan eğitim yapılmasının daha uygun olduğunu belirtmiştir. Bulgulardan hareketle öğrencilerin dersi daha önceki eğitim hayatında gördükleri ve dersin bir tekrar niteliği taşıdığı gerekçesiyle yüz yüze almak istemedikleri sonucuna varılmıştır.

3.2. Öğrenciler Dersin Hedef Kazanımlara Ulaşım Ulaşmadığı Konusunda Ne Düşündüklerine Dair Bulgular.

Tablo 5. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesinin Dersin Hedefine Ulaşım Ulaşmadığına Dair Görüşler

Tema	Kodlar	N
AİT dersinin uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesinin dersin hedefine ulaşım ulaşmadığına dair görüşler	Ulaşmıyor(f:82) Ulaşıyor(f:23)	105

Tablo 5'tende anlaşılacağı üzere; görüşmeye katılan 105 öğrencinin büyük bir kısmı (F:82) “ulaşmıyor” ve (F:23) öğrenci ise “ulaşıyor” şeklinde cevaplamıştır. Aşağıda öğrencilerin yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 3: *Yok düşünmüyorum. Çünkü uzaktan eğitim yoluyla olduğu için öğrenci konulara bakmıyor. Yüz yüze görseydik ister istemez o dersi almış olurduk.*

Öğrenci 4: *Hayır, sadece o öğrenci o dersi geçebilmek için kısa bir göz atıyor o kadar. Hiç verimli değil.*

Öğrenci 34: *İnkılap tarihi dersinin mi evet düşünüyorum doğrudur. Dediğim gibi kendim oturup çalıştığımda benim için daha faydalı oluyor. Ama derse girdiğimizde hem derse giriş açısından hem hocayla ilişki açısından çok önemli olduğu için hocayla bağ koptuğu zaman dersle de bağ kopmuş oluyor aslında bu nedenle uzaktan eğitimin daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum.*

Öğrenci 58: *Hiçbir şekilde sadece konuları anlatıyor. Hiçbir şekilde örnek vermiyor. İnkılap tarihi dersi örnekler üzerine gider.*

Öğrenci 70: *Bence hedeflerine ulaşıyor. Çünkü hedefleri bu dersin içeriğini boşaltmak olduğundan dolayı olabildiğince hedefine ulaştığını düşünüyorum.*

Tablo 5 ten hareketle, dersin hedef ve kazanımlarına öğrencilerin %78'i hedefine ulaşmadığını belirtmiştir. Bu durum bize öğrencilerin, başta Türk bağımsızlık savaşı,

Atatürkçü düşünce sistemi, Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşum ve gelişim felsefesi, Türk çağdaşlaşması ve Türkiye Cumhuriyetine karşı yakın tarihimizde gerçekleşmiş olan darbeler gibi ülkemiz açısından önem arz eden konuların genç nesil tarafından öğrenilmeden geçildiğini, Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürk İlkelerine karşı iç ve dış tehditler hakkında yeterli bilgi birikimi ve donanıma sahip olamadıklarını sonucuna varılmıştır. Öte yandan öğrencilerden elde edilen bulgulardan hareketle dersin hedefine ulaşıp ulaşmadığı konusunu dersin uzaktan ya da yüz yüze yapılmasına bağlı olmadığı, dersi uzaktan eğitimle veren hocayla ilgili olduğunu sonucuna varılmıştır. Nitekim dersin yüz yüze işlenmesinin çok önemli olduğunu ancak uzaktan eğitim yoluyla yapılırken de dersi yürüten öğretim elemanının çok önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır. Benzer bulgu ve sonuçlara Doyran ve Doyran (2013) tarafından yapılan araştırmada ve Akbaba (2008) tarafından yapılan çalışmada görülmektedir.

3.3. Öğrencilerin, AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Avantaj Ve Dezavantajları Konusunda Ne Düşündüklerine Dair Bulgular.

Tablo 6. AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajları hakkında öğrenci görüşler

Tema	Kodlar	N
AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajları	Devam zorunluluğu yok, maddi anlamda rahatlık, diğer derslerimle ilgilenebiliyorum(51) Ders saati az, zamandan tasarruf(26) Avantajı yok(12) İstediğim zaman videoları izleyebiliyorum(9) Bildiğim konular ve alan derslerim olduğu için katılmadım(4) Sınav haftası çalışabiliriz, geçmek kolay(2) Bire bir gibi hocayla ekranda ders işlemek(1)	105

Tablo 6’da öğrencilere, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajlarının neler olabileceği sorulmuştur. Çalışma grubunu oluşturan 105 öğrenciden(F:51)’i avantajlarını “devam zorunluluğunun olmamasını, okula gelmedikleri için maddi anlamda rahatlık ve diğer derslerine daha çok vakit ayırabilme” şeklinde yorumlarken, (F:26)’sı “ders saati az, zamandan tasarruf sağlıyor” yanıtını verirken, (F:12)’si dersin uzaktan yürütülmesinin “avantajlı olmadığını” söylemiştir. (F:9) kişi “istediğim zaman videoları izleyebiliyorum” cevabını verirken, (F:4)’ü “ bildiği konular ve ders olduğu için derse katılmadıklarını avantajlı görürken” (F:2)’si “dersten geçmenin kolay olduğu için sınav haftası çalışabileceklerini” (F:1) öğrenci ise “bire bir ders gibi” hocala ekranda ders işlemenin avantajlı olduğunu söylemiştir. Aşağıda öğrencilerin yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 7: *Okula gelmiyoruz. Vakit kazanmış oluyoruz. Bir ders eksik görüyoruz programda. Aslında eksik değil ama öyle görüyoruz.*

Öğrenci 13: *Uzaktan yürütülmesinin avantajı ders sayımız eksilmiş oluyor. Örgün ders saatimiz. Biraz daha boşluk kalıyor bize ekstradan akşam sakin kafayla ders dinleme imkânımız oluyor. Not çıkarma imkânımız oluyor. Durdurup durdurup. Normal derslerde bunun imkânı çok olmuyor. O açıdan yararlı.*

Öğrenci 17: *Avantaj istediğim zaman izleyebiliyorum. Ama istediğim zaman izleyebilmem derse olan ilgimi azaltıyor. Hani yüz yüze olsa bir zorunluluk mecburiyet olur. En azından öğretmen gelip senin karşında ders anlattığında ona saygı duymak açısından da olsa dinleme zorunluluğu hissediyorsun. Sevmediğin bir ders olsa bile. Yüz yüze olması daha iyi olur.*

Öğrenci 19: *Avantajlarını sıralasam derse gitme zorunluluğum yok. Ya da o anda derste dinleme zorunluluğum yok. Müsait olmadığım zamanda kendime göre ayarlayabiliyorum dinleme şeyini sonradan yüklediği için bunlar benim için avantajları.*

Öğrenci 20: *Bire bir gibi işlendiği için benim için iyi. Sadece bana anlatıyormuş gibi hissediyorum.*

Öğrenci 24: *Bence avantajlı oluyor. Mesela ben İzmir’de yaşıyorum haftanın Cuma günü tekrar okula gelip zaman harcamaktansa uzaktan eğitimle dersimi alıp evime gidiyorum. Evimde de aynı şekilde dersimi alabiliyorum. Daha yararlı oluyor benim için.*

Öğrenci 29: *öğretmenimiz bize bilgilerini aktırıyor bizde verdiği kadar dinliyoruz. Sonuçta çok sıkıntı olacak ders değil*

Öğrenci 71: *Boş zamanımız kalıyor. Bizde 12 13 tane ders oluyor bizde diğer bölümlere nazaran daha fazla derslerimiz uygulamalı derslerimiz var onlara çalışma fırsatı buluyoruz.*

Öğrenci 99: *Avantajları buraya gelme zorunluluğu olmadığı için ulaşım vs. gibi konularda hem maddi açıdan hem de zaman bakımından tasarruf sağlıyoruz.*

Tablo 6 dan hareketle bu tür uygulama ile zaman ve mekân sıkıntısı olmadan öğrencilerle iletişim sağlanabildiği, bu uygulamanın her öğrencinin ekonomik, zaman ve kendi öğrenme durumuna göre derse katılma fırsatı sunduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle sanal sınıfta derse katılan öğrencilerin dersi canlı izleyebildikleri gibi, daha sonra uygun bir zamandatekrar izlemeleri de dersin bir diğer avantajları arasındadır.

Öğrencilerin %8,5'i bu durumu doğrulamaktadır. Diğer yandan yükseköğretimde görülen Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi ilköğretimden başlayarak yükseköğretime kadar konular basitten daha detaylıya doğru yapılandırılmıştır. Yükseköğretimde konular daha genişletilerek ve bağlantı kurularak anlatılıp bilgi birikiminin daha da genişletilmesi ve günümüzle bağlantı kurulmasının beklenmesine rağmen öğrencilerin %3,8'inin bildiği konular olduğu için derse katılmadıklarını belirttiği gibi %1,9 da olsa bazı öğrencilerin dersten eski bilgilerine dayanarak kolay bir şekilde geçmelerini avantaj gibi düşünmeleri ayrıca tartışılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Akbaba (2009) tarafından yapılan çalışmada Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretiminde çoklu ortamın kullanıldığı deney grubundaki öğrenciler ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin AİT dersine yönelik tutumlarının benzerlik gösterdiği belirtilmektedir. Diğer yandan, deneysel araştırmalardan elde edilen bulguların, çoklu ortamın öğrenci başarısını arttırdığını göstermesidir (Öztürk ve Otluoğlu, 2003:160-161).

Teknolojideki gelişmeler sayesinde çoklu ortamlar etkileşimli dijital video programları da öğrenmeyi olumlu yönde etkileyen ortamlardır (Akpınar, 2004). Çoklu ortam destekli öğretim sayesinde öğrencilere istenilen davranışların kazandırılması daha kolay öğrenmeyi daha ilginç, daha anlamlı ve daha kalıcı duruma getirmektedir (Yaşar ve Gültekin, 2007: 288).

Tablo 7. AİT dersinin uzaktan yürütülmesinin dezavantajları hakkında öğrenci görüşleri

Tema	Kodlar	N
AİT dersinin uzaktan yürütülmesinin dezavantajları	Derslerin verimsiz geçmesi(yüz yüze eğitim gibi öğrenmenin tam olarak gerçekleşmemesi)(f:68) Dezavantajlı görmemek(f:16) Konuyu kavramadığında soru sormamak(f:14) 2. öğretimlerin harç parasının fazla olması(f:3) Dikkatin çabuk dağılması(f:2) İnternet sıkıntısı(f:2)	105

Tablo 7’de öğrencilere ikinci tema doğrultusunda Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan yürütülmesinin dezavantajlarının neler olabileceği sorulmuştur. Görüşmeye katılan 105 öğrenciden (N:68)’i “derslerin verimsiz geçmesi (yüz yüze eğitim gibi öğrenmenin tam olarak gerçekleşmemesi)” şeklinde yorumlarken, (N:16) öğrenci, “dersin uzaktan yürütülmesini dezavantajlı görmediğini”, (N:14)’ü “konuyu kavrayamadığında soru sormamak” şeklinde cevaplandırmıştır. Görüşmeye katılan (N:3) öğrenci, “2. Öğretim harç parasının 1. Öğretime göre fazla olması”, (N:2) öğrenci “dikkatin çabuk dağılması” ve (N:2)’si ise “internetten kaynaklanan sıkıntıları” dezavantaj olarak açıklamıştır. Aşağıda öğrencilerin yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğrenci 1: dezavantaj olarak da konuyu anlamadığım zaman etkili bir biçimde soru soramıyorum. Anlamadığım yerlerde takılıp kalıyorum. O açıdan dezavantaj olarak söyleyebilirim.

Öğrenci 25: Dezavantajı bir şey katamıyorum kendime öğrenemiyorum. Almam gereken bilgiyi alamıyorum.

Öğrenci 26: . Dezavantajı sadece kendi açımdan evdeki internet sıkıntısı olabilir.

Öğrenci 36: dezavantajı da şu internet ortamında sanal ortamda dikkatim çok daha başka yerlere kayabiliyor sonuçta dersteyken sadece hocayı dinleyebiliyorken sanal ortamda bu olmuyor telefonumla ilgileniyorum başka şeylerle ilgileniyorum bu yüzden dikkatim dağılıyor.

Öğrenci 37: Dezavantajı da 2. Öğretimlerin 1. Öğretilere göre bu ders için yatırdıkları harç daha fazla. Bu da bizim için bir dezavantaj olduğunu düşünüyorum.

Öğrenci 67: Dezavantajı çok fazla öğrenilmiyor. Yani bizim tarih hakkında birçok şey öğrenmemiz gerekiyor. Yani bunu internetten ne kadar araştırabiliriz ki internette yalan yanlış şeylerde çıkabiliyor. Onlara baktığımız zaman kendi bildiğimiz yanlış bir şeyi mesela biz doğru olarak biliyoruz. Yani bizim için dezavantajı çok fazla.

Öğrenci 70: Dezavantajı da işi bilen birisinden tarihi bilen birisinden eğitim alamadığımdan dolayı kendi araştırmalarım ile yetiniyorum, yönlendirici olmadığı için bu da benim için dezavantajı.

Tablo 7 de görüldüğü gibi, öğrencilerin %64,7'si derslerin verimsiz olduğunu belirtmiştir. Bu durum bize göstermektedir ki derse katılan öğrenciler uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimdeki gibi hocanın ders anlatımı, jest ve mimikleriyle vurgulamak istediği veya önemli gördüğü yerleri kavrayamamakta bu durum da önemli görülen ve üzerinde durulması gereken noktaların öğrenimini zorlaştırmaktadır. Özçelik (2016) tarafından yapılan araştırmada, yüz yüze yapılan eğitim ve öğretimin daha başarılı bulunduğu saptanmıştır. Öte yandan, tablo 7 de görüldüğü gibi görüşmeye katılan öğrencilerden %15,2'si dersin uzaktan verilmesini dezavantajlı görmediğini söylerken, %13,3 anlamadığı konular olduğunda soru sormadığından yakınmıştır. Bu durum bize göstermektedir ki canlı derse katılmayıp yayınsonradan dinleyen öğrenciler anlamadıkları yeri o anda sormadıkları için mail yoluyla hocaya sorup yanıt alamayacaklarını düşünmekte ve anlamadıkları konu ve noktalar öğrenilmeden üzerinde durulmadan tartışılmadan geçilmektedir.

Görüşmeye katılan öğrencilerin %2,8'i uzaktan eğitimde alınan harç paralarının fazla olmasından yakınmıştır. Bu durumdan anlaşılacağı üzere düzenli olarak katılmadıkları derse

bir de fazla para vermek öğrenciler tarafından eleştirilmektedir. Görüşmeye katılan öğrencilerden %1,9'u dikkatinin çabuk dağıldığını ve bir diğer %1,9 öğrenci de internetten kaynaklanan sıkıntılardan yakınmıştır. Bundan da anlaşılmaktadır ki, uzaktan eğitimde de öğrencileri yüz yüze sınıf ortamında olduğu gibi derse motive edebilmek zorlaşmaktadır. Burada öğrencinin ev ortamının kalabalık olması, ders masasının olmaması, çalıştığı ortamın çok sıcak veya soğuk olması, evde televizyon veya müzik gibi dış uyarıcıların açık olması gibi faktörler etken olmaktadır. Yine canlı yayın derslerine bağlanırken yoğunluktan nedeniyle veya diğer teknik aksaklıklardan dolayı sistemin açılmaması veya açıldığında da donması gibi nedenlerden dolayı öğrenciler sistemden çıkabilmekte canlı yayın derslerine katılamamaktadır. Bu durumda öğrencinin başarısını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

3.4. Öğretim Elemanlarının AİT Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesine Yönelik Algularına İlişkin Bulgular.

3.4.1. Tema 3:Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Öğretimine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri Nelerdir?

Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri.

Tema	Kodlar
Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri	<p>Aynı anda aynı yerde bulunmanın zorluğu(1),</p> <p>Maliyet ve siyasi kaygılar (3),</p> <p>Uzaktan eğitim yapmamız istendiği için(2),</p> <p>Öğrencinin planının ve programının yapılmasının güçlüğü(1),</p> <p>Dersin verilmek istenmemesi(1),</p>

Tablo 8’de öğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerinin neler olabileceği sorulmuştur. Öğretim elemanlarının verdikleri cevaplardan hareketle görüşmeye katılan 1 öğretim elemanı “aynı anda aynı yerde bulunmanın güçlüğü” şeklinde cevaplandırmıştır. 1’i “maliyet ve siyasi kaygılar”, 3’ü “üniversite tarafından bu sistemin uygun görülmesi” cevabını verirken, 1 kişi dersin “verilmek istenmemesi”, 2 kişi de “öğretim elemanı ve sınıf azlığına bağlı olarak öğrencinin plan ve programın yapılmasındaki güçlük” olarak açıklamıştır.

Öğretim Elemanı 1: *ilk aklıma gelen şey insanların aynı anda günümüzde aynı yerde bulunmaları çok zor olduğu için uzaktan eğitimin avantajları da var dezavantajları da var. Ama uzaktan eğitim iyi kullanılabilirse bence avantaj.*

Öğretim Elemanı 2: *sanırım üniversiteye maliyet açısından bakıldı ama son zamanlarda siyasi kaygılar nedeniyle de bu dersin uzaktan yapıldığını düşünüyorum. Bu ders önemli bir ders dersi alan öğrenimi siyaset ve ideoloji bilmesi açısından da çağdaş kuramlarla ilgili dünya görüşleriyle de ilgili de bilgi sahibi olabiliyor. İktidarın Atatürkçülükten uzaklaşmasıyla da alakalı olduğunu düşünüyorum bunun ben. Bu şekilde öğrenciyle hocayı uzaklaştırarak öğrencilerin sınıf ortamında belli konularda bilgi sahibi olmasını fikir sahibi olmasını kendisini geliştirmesini ve ilerlemesini engelleyecek bir bakış açısı yani bu sadece bir üniversiteye maliyet açısından bakılmamalı siyasal iktidarın üniversitelerdeki yönetimlere de yansımalarının bir sonucu bu.*

Öğretim Elemanı 3: *Ben uzaktan eğitim yapılmasından yana değilim ya da en azından benim anladığım eğitim anlayışının doğrusu uzaktan eğitim anlayışını öngörmüyor. Ben daha öğrencilerle yüz yüze eğitimden yanayım. Uzaktan eğitimin açıkçası taraftarı değilim ben öğrenimde öğrencilerle yüz yüze öğrencilere dokunabilmek değebilmek şeklinde bir eğitim anlayışının taraftarıyım. Dolayısıyla uzaktan eğitim anlatmamız gerektiği istendiği için böyle bir talep olduğu için bu gündeme geldi.*

Öğretim Elemanı 4: *Zorunlu bir ders olduğundan dolayı yök dersi olarak geçmekte. Ve bu kadar öğrencinin planının programının yapılmasının güçlüğünden olsa gerek diye düşünüyorum.*

Öğretim Elemanı 5: *Bence bu dersin verilmek istenmemesi nedeniyle görünürde tabi. Öğrencilerin aktif olarak derse girmesi ve program dışında 5i derslerin bir kısmını uzaktan eğitim yaparak ders programlarında zaman ayırmak boş bırakılarak kültürel faaliyetlerine*

yönetmek esas ama görünürde bu. Ancak diğer noktalar daha etken. Bu dersin bu nokta da unutturulmak istenmesi.

Öğretim Elemanı 6: *Üniversite sistemi için daha uygun olduğu bize söylendi. Daha kolay olunacağı noktasında hem fikir oldu yönetim. Bu şekilde.*

Öğretim Elemanı 7: *Öğretim elemanı olmadığı ve sınıf olmadığı gerekçesiyle*

Öğretim Elemanı 8: *Bu dersin uzaktan eğitim yoluyla alınmasını doğru bulmuyorum öncelikle onu belirteyim bu yolla işlenmesi derse olan ciddiyeti olumsuz etkiledi. Ben İnkılap tarihini bütün üniversite gençlerinin bir kere olsun tarih dersi etrafında toplanması demek olduğunu düşündüğümde bu dersi ayrıca önemserim.*

Tablo 8 de öğretim elemanlarının verdiği cevaplar göz önüne alındığında, taşınmalı eğitimin zor olması, öğretim elemanı ve öğrencinin aynı yerde bulunmasının güçlüğü uzaktan eğitimin bu durumu ortadan kaldıracığı ve her öğrenciye rahat ulaşılabilceği düşüncesiyle uzaktan eğitimi olumlu bulduğu sonucuna varılmıştır. Üç öğretim elemanı dersin siyasi nedenlerle verilmek istenmediğini belirtmiştir. Ayrıca aynı öğretim elemanları dersin verilmek istenmemesini doğrudan dile getiremedikleri için yönetimin maliyeti ileri sürdüklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle, dersin verildiği tarihten günümüze kadar geçen süreçte Türkiye’de yaşanan siyasi gelişmelere paralel olarak dersin ismi, süresi ve verilmiş biçiminde değişiklikler olması öğretim elemanlarının görüşünü destekler niteliktedir.

Tablo 9. Öğretim Elemanlarının Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Planlanıp Yürütülmesine Dair Görüşleri.

Tema	Kodlar
<i>Öğretim Elemanlarının AİİT dersinin uzaktan eğitim yoluyla planlanıp yürütülmesine dair görüşleri</i>	Adüzem’deki bir bağlantı üzerinden bize ayrılan ders saati içinde bu bağlantı sayfasını açarak çevrimiçi oluyorum(7), Görüntülü ve Chat şeklinde dersi işliyorum(1).

Tablo 9'dan anlaşıldığı gibi, görüşmeye katılan yedi öğretim elemanı Adüzem'deki bir bağlantı üzerinden kendilerine ayrılan ders saati içinde bu bağlantı sayfasını açarak çevrimiçi olduklarını, bir diğer kişi de chat ve görüntülü ders şeklinde işlendiğini söylemiştir.

Öğretim Elemanı 1: *şöyle birebir online görüntülü bir görüşme olmuyor bizim üniversitedeki uzaktan eğitim dersleri. Bildiğimiz önceden ICQ vardı yıllar önce ben ona benzetiyorum biraz soru sorma ve cevap şeklinde devam ediyor. Böyle ders yürütmeyi açıkçası çok faydalı bulmuyorum, çünkü herkese aynı anda kendimi ifade edebilmem çok zor.*

Öğretim Elemanı 2: *Üniversite genelde belirleyici oldu. Adüzem üzerinden bir link üzerinden hocalara belirli bir sayıda öğrenci kontenjanı ayrıldı. Her hafta bu dersi yürüten hoca kendi ders saatinin olduğu zaman diliminde o Adüzem üzerindeki linki açarak öğrenciyle iletişime açık hale geliyor. Fakat öğrenci bu sistemi hiç kullanmıyor. Yani ben şimdiye kadar öğrencinin hiçbir şekilde bu sistem üzerinden bana ne soru sorduğunu ne de herhangi bir şekilde talepte bulunduğuna tanık olmadım. Haftalardır yürütüyoruz da bu dersi. Hiç sağlıklı değil yani amacına uygun değil.*

Öğretim Elemanı 3: *Üniversite genelde belirleyici oldu. Adüzem üzerinden bir link üzerinden hocalara belirli bir sayıda öğrenci kontenjanı ayrıldı. Her hafta bu dersi yürüten hoca kendi ders saatinin olduğu zaman diliminde o adüzem üzerindeki linki açarak öğrenciyle iletişime açık hale geliyor. Fakat öğrenci bu sistemi hiç kullanmıyor. Yani ben şimdiye kadar öğrencinin hiçbir şekilde bu sistem üzerinden bana ne soru sorduğunu ne de herhangi bir şekilde talepte bulunduğuna tanık olmadım. Haftalardır yürütüyoruz da bu dersi. Hiç sağlıklı değil yani amacına uygun değil. Dönemi konularına geçiyordum. Arada çok fazla dinlenme şansım olmuyordu. Bir su içecek kadar. E tabi kolay değil mesleki tecrübe olsun daha önce yaptığım yıllardaki birikim olsun canlı yayın derslerinde doğaçlama ama elimde bir not vardı fakat nota bakma şansınız yok çünkü kamera karşısındasınız. Bu zaten teknik anlamda da sıkıntı yaratır. Fakat dersten önce hem kafamda geçmiş yıllarda anlatmış olmanın ve kurduğum bir şablon var buna ve bunu kafamda alt başlıklara dönüştürerek yürütmeye çalıştım. Beri taraftan bu canlı yayın derslerinde sisteme power point sunular yükledim. Her bir dersle ilgili her hafta konusuyla daha doğrusu sayısı farklılık göstermekle birlikte 15'ten aşağı olmadı ve bu her bir sunuyla anlattığım kısmı örtüştürmeye çalıştım. Yani sunu arkadan takip etmedi. Anlattığım*

konuları alt başlıklarıyla örtüştürmeye çalıştım. Büyük oranda buna uyduk. Bu power pointlerin üzerinde çizme boyama ve benzeri şeyler yapma şansımız vardı. Bu haritalar için de geçerliydi. Bunları tekrar silme şansımız vardı. Dolayısıyla uzaktan eğitimle canlı ders anlatırken olabildiğince bunu interaktiften çıkarıp teknik anlamda ne kadar mümkün tartışılır yüz yüze bir formattaymış gibi işlemeye çalıştık.

Öğretim Elemanı 4: *Derse önceden hazırlanıyoruz. Çünkü uzaktan eğitim olunca canlı yayın veya banttan yayın fark etmiyor ama canlı olmak zorunda. Hata yapmamanız gerekiyor. Ve yanlış yapmamanız gerekiyor. Bu size ders anlatım noktasında mükemmele yakın bir anlatım icra etmeniz gerekiyor. Bu yüz yüze olduğu zaman bu kadar olmayabiliyor. Yüz yüzeyken tol ere edebilirsin hatanı düzeltebilirsin ama oradaki hatadan geriye dönüş daha zor oluyor. Karşı tarafın sen düzeltme yaptığında o adam mı değil mi farkı göremeyebilirsin bundan dolayı. Planlama ve uygulamada önceden hazırlık çalışma evresi, daha sonra onu kamera karşısında icra etme ama burada dikkat edilen şey şu çok dikkat etmeniz gerekiyor. Hata yapmamanız gerekiyor. Hataya yer yok uzaktan eğitimde. Ama canlı olursa. Bir de bunun banttan olanı var çünkü belli oranda canlı belli oranda banttan olanı var. Canlı performans daha zor. Banttan olanında yanlışı tekrar düzeltebilirsin. Ama canlı performans zor ve daha sıkıntılı.*

Öğretim Elemanı 5: *Ders planlanması Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi bölümündeki arkadaşlar ders materyalleri hazırlamışlar. Adüzemdeki arkadaşlar da (Adüzem var üniversitemizin) dolayısıyla onlarda uzaktan eğitimi planlamışlar. Planlayan arkadaşlar iyi niyetle gayretle bir çalışma yapmışlar ve yeni.*

Öğretim Elemanı 6: *Şu anda çok yerleşik bir uzaktan eğitim süreci yaşamıyoruz açığı sisteme notlarımızı yükledik sistemde bizimle ilgili slaytlarımız var sunumlarımız var tabi ki bunları öğrenciler hafta hafta indirip oradan okuyorlar, dinliyorlar. Ve şu anda da sisteme direkt girdiklerinde bize soru sorabiliyorlar.*

Öğretim Elemanı 7: *Haftalık programa bakıp oradan takip ediyorum ancak sistemde bir sıkıntı olduğu için bu hafta programa bakamadım saati geldiğinde iyi akşamlar dileyip bekliyorum ama hiç bağlanan olmuyor.*

Öğretim Elemanı 8: *Bizim bu konu ile alakalı 2 tane noktamız var biri chat ders diğeri görüntülü ders. Chat dersinin çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum çünkü öğrenciler*

sanal ortamda bu dersi gerektiği kadar önemsemiyorlar hiç soru gelmiyor 2.yöntemde canlı ders anlatma bu daha verimli bir yol.

Tablo 9 dan elde ettiğimiz bulgulara göre, öğretim elemanlarının Sanal sınıf hariç, öğretim elemanları öğrenciyle iletişimini internette çevrimiçi olarak soru-cevap şeklinde işlediklerini belirtmişlerdir. Buradan şu sonuç ortaya çıkmaktadır ki; öğrencilerle soru-cevap tekniği kullanılarak dersin işlendiği görülmüştür. Ancak öğrenciler derse katılmadığı gibi katılanların büyük bir çoğunluğu soru sormamıştır. Bu da etkileşimli olan bu sınıfta beklenen düzeyde verim alınmadığını, öğrenciyle etkili iletişimin kurulamadığını, dersin konularının yeterli açıklanmalarının sağlanamadığı sonucuna varılmıştır. Diğer yandan dersin hedef, amaç ve ilkelerine bu şekliyle ulaşamadığı sonucuna varılmıştır. Çünkü öğrenciler bu sisteme hazır gelmemekte soru-cevap yöntemiyle işlenmesi gereken bu ortamda doğrudan bilgiyi sormamakta ve sorgulamamaktadır. Bununla birlikte konuyla ilgili kavramlar, olgular ve Atatürkçü düşünce sisteminin ilkeleri ve Türkiye'ye karşı oluşturulan dünün ve bugünün iç ve dış tehditleri konusunda öğretim elemanlarının derste hazır bulunmasını güdülememektedir. Bunun sonucu olarak öğrenci ve öğretim elemanı kendini yenileyememekte ve yeterli bilgi alışverişinde bulunamamaktadır.

Bir öğretim elemanı; sanal(canlı) dersi işlerken her ders için yaklaşık 15 sayfalık Power Point sunusu hazırladığını belirtmiştir. Ayrıca ders anlatırken mesleki tecrübesinin büyük rol oynadığı üzerinde durmuştur. Tabi ki bunlar ders anlatmada öğrenciyle iletişim kurmadagöz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Ancak, canlı ders anlatılırken amacı geniş kitlelere Türk devriminin geçirdiği aşamaları, ilkelerini ortaya koymak olan ve geçmiş ile bugün arasında bağlantı kurmayı amaçlayan bu dersin her dakikası daha önceden belirlenip dersin hedef ve amacı doğrultusunda görsel materyaller eşliğinde işlenmesi gereken bir derstir. Bu dersin amacı ve hedefinin sadece öğretim elemanının deneyim ve tecrübesine bırakılması olmamalıdır. Öte yandan tablo 2'den anlaşılacağı üzere dersi izleyen öğrencilerden %22'si dersi anlaşılır bulmamakta ayrıca ders anlatımını sıkıcı bulmakta dersin görüntü kalitesine ilişkin problem olduğunu belirtmektedir. Bu da göstermektedir ki canlı derste beklenen ilgi ve başarı yeteri kadar sağlanamamaktadır. Ayrıca canlı derslerin hedefine tam olarak ulaşamadığı sonucuna varılmıştır.

3.5. Öğretim elemanları, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Hedef ve Kazanımlarına Ulaşıp Ulaşmadığı Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular

Tablo 10AİİT dersinin uzaktan eğitim yoluyla hedef ve kazanımlarına ne ölçüde ulaşabildiğine dair görüşleri ve nedenleri

Tema	Kodlar
AİİT dersinin uzaktan eğitim yoluyla hedef ve kazanımlarına ne ölçüde ulaşabildiğine dair görüşler ve nedenleri	Ulaşmıyor(8).(AİİT dersini anlatmak günümüzle bağlantı kurmak için yüz yüze olmalı, sistem doğru uygulanmalı)

AİİT Dersinin amaçları YÖK tarafından şu şekilde belirtilmektedir:

- *Türk bağımsızlık savaşı, Atatürk inkılâpları ve Atatürkçü düşünce sistemi, Türkiye Cumhuriyeti tarihi hakkında doğru bilgiler vermek,*
- *Türkiye ve Atatürk inkılâpları, ilkeleri ve Atatürkçü düşünceye yönelik tehditler hakkında doğru bilgiler vermek,*
- *Türk gençliğini ülkesi, milleti ve devleti ile bölünmez bir bütünlük içinde Atatürk inkılâpları, ilkeleri ve Atatürkçü düşünce doğrultusunda ulusal hedefler etrafında birleştirmek,*
- *Türk gençliğini Atatürkçü düşünce doğrultusunda yetiştirmek ve güçlendirmek olarak sıralanmıştır. (Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1/1 Türk İnkılâbının Hazırlık Dönemi ve Türk İstiklal Savaşı, YÖK Yay., Ankara, 1997, Akt. Doğaner,2005: 2)*

Tablo 10'da görüldüğü gibi, dersi yürüten öğretim elemanlarına üçüncü tema doğrultusunda Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla, hedef ve amaçlarına ne ölçüde ulaşabildiğine dair görüşleri ve nedenleri sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanının tamamı ulaşmadığını söylemiştir. Nedenlerini ise, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini anlatmak günümüzle bağlantı kurmak için yüz yüze olması

gerektiğini ve uzaktan eğitim sisteminin doğru uygulanması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Görüşmeye katılan Öğretim Elemanlarının görüşlerinden aşağıda örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 1: *çok fazla bu ders kendini ifade edemiyor uzaktan eğitimle. Çünkü söylediğim gibi birebir online görüntülü değil de yazışarak ders anlatmak bir çok kitleye kendini ifade etmekten uzak kalıyor. O yüzden tam olarak sırf Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersi değil başka bir ders olsa da bu yöntemle kendini çok ifade edemez. Hoca da anlatacaklarını tam olarak anlatamaz diye düşünüyorum.*

Öğretim Elemanı 2: *Hiç ulaşamıyor. Bu ders sadece Atatürk ilkelerinin anlatıldığı bir ders değil. Siyaset kuramlarını, siyaset bilimini, dünyanın şark sorunu olarak adlandırdığımız dönemden itibaren gelişmeleri Türkiye'nin üzerinde oynanan oyunları batıyla ilişkiler doğuyla ilişkileri bütün dünyayı algulamalarını sağlayacak bir ders bu. Sadece bir ideoloji göndermesinde bulunan ideolojik yükleme yapılan bir ders değil zaten yapmazsınız bunu karşınızdaki kitle yetişmiş bir kitle. Olgunlaşmış bir kitle dünya görüşü oluşmuş bir kitle. Bunları sadece tartışabilirsiniz bu anlamda. Bu yönüyle dersin hedefine dönük bir kazanımı olmadığını düşünmüyorum. Hiçbir şekilde hedefine ulaşmıyor. Zaten amaçta çocukların bunları algılayabilmelerini ortadan kaldırmak diye düşünüyorum.*

Öğretim Elemanı 3: *Bunu da bir önceki soruyla söyleyeyim. Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersi değil de ben genel anlamda derslerin uzaktan eğitimle ölçebileceğine dair kafamda çok soru işareti var. Dolayısıyla Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersi değil genel olarak tüm derslerin yüz yüze yapılmasının ben en azından mümkün olabildiğince öğrenciyle iletişimde daha öğrencilere anlattığınız şeyin verimli geçmesi onlardan geri bildirimleri o an almak tüm sınıfı ya da gönülsüz gibi duran öğrenciye dokunabilme, değebilme onu konuşturabilme şansına sahipsiniz. Bunları yapabilmemiz interaktif derslerde yok. Dolayısıyla bu biz zati eğer varsa da hedef ve amaçlara ulaşamaması dersin kendisinden çok dersin değil biz zati uzaktan eğitimle alakalı bir durum.*

Öğretim Elemanı 4: *Kesinlikle hedefine ulaştığını düşünmüyorum. Ya bu bilgi aktarımı işiyle gerçekleşecek hedefler değil. O Cumhuriyeti, kuruluşu, kurtuluş savaşını, ilkeleri, inkılapları oradaki mücadeleyi yani evet gerçekten uzaktan eğitimle hoca bunu verebiliyorsa aktarabiliyorsa ne mutlu o hocaya ama ben zannetmiyorum yani kesinlikle o sınıf ortamında o ses tonuyla öğrencilerin durumuyla öğrencilerin derse ilgisi alakası*

koptuğu noktasında hocanın devreye girmesiyle olur. Uzaktan eğitimle biz bunların hiç birini yapamıyoruz.

Öğretim Elemanı 5: *Bence tamamen uygulanamıyor ve örtüşmüyor. Tabi yüz yüze ulaşım ile insanların birbirlerinden etkileşimle dersin içeriğini anlatmak farklı derste bir sorulardan ziyade bütün bir Cumhuriyetin felsefesini ve Türkiye Cumhuriyetinin oluş felsefesini anlatmak bugünkü olaylarla bir bağlantı kurmak birebir daha iyi olur. Ancak uzaktan eğitimle bu söz konusu olamaz.*

Öğretim Elemanı 6: *Tabi ki ulaşamıyorum. Çünkü öğrenciler düzenli olarak bu notları ve dersleri takip etmiyorlar. Öğrenciler bizi tanımıyorlar. Sınıfta aktif olarak ders işlemek çok daha farklı ve faydalı olduğunu düşünüyorum.*

Öğretim Elemanı 7: *Hayır hiçbir şekilde ulaşamıyor. Öğrenci dersin önemini kavramıyor ne gerek var düşüncesiyle hareket ediyor nasıl olsa sınavda geçirim düşüncesiyle derse girip öğretmenle iletişim kurmuyor.*

Öğretim Elemanı 8: *hem hayır hem evet cevabı var hayır dediğimizde dersin herhangi bir amaca hizmet edeceğini düşünmüyorum en azından şu andaki kullanıcıların üzerinden değerlendirdiğimizde görüntülü ve canlı olarak yapılması durumunda aynen örgün öğretim izlenimini verir ders amaçları da gerçekleştirmek adına bize alanda sağlar. O nedenle hayır tarafı chat dersleri ile ilgili olan evet olan ise görüntülü canlı yapılan derslerle ilgilidir.*

Tablo 10 dan elde ettiğimiz verilerden hareketle, araştırmaya katılan tüm öğretim elemanları dersin uzaktan eğitimle hedef ve amaçlarına ulaşamadığını belirtmiştir. Nitekim, örgün öğretimde AİİT Dersi iki yarıyıl okutulmaktadır. Ders 30 saat Güz yarıyılı, 30 saat Bahar yarıyılında olmak üzere toplamda 60 saat olarak uygulanmaktadır.

Güz yarıyılında 14 hafta olarak uygulanan dersin ilk iki haftası, yani dört saati, dersin amacı, dersle ilgili kavramlar ve dersin felsefesini anlatmakla geçmektedir. Geriye kalan 12 hafta (24 saat) Fransız Devrimi ve Sanayi İnkılabından, Cumhuriyetin ilanına kadar geçen tarihsel süreç 24 saatte anlatılması gerekmektedir. Bunun detaylı anlatılması mümkün görünmemektedir. Nitekim ders çıktılarında yer alan Türk İnkılabının doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlamak, güncel konuları tarihi bilgiler ışığında değerlendirme birikimini sağlamak, Türk modernleşmesinin dinamiklerini kavratmak, ulusal ve evrensel

değerlerin sentezini yapabilme yetisi kazandırmak ile Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş felsefesini kavrayabilmeyi sağlamayı genç kuşaklara anlatmak ve onlarında bunu içselleştirmesini ummakta yetersiz kalınacağı açıkça görülmektedir. Aynı durum Bahar yarıyılı için de geçerlidir.

Yani 6 Kasım 1981’de 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 4. ve 5. maddelerine göre üniversitelerde okutulmakta zorunlu olan bu dersin temel amaçları içerisinde yer alan Türk gençliğinin Türk inkılabının ruhunu, hedeflerini kavrayarak modern Türkiye Cumhuriyeti’nin doğuşunu, gelişme evrelerini ve Atatürkçü düşünce sistemini öğrenemedikleri ve öğretilmediği gibi dersin felsefesinin tam olarak kavranamadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 11. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Öğretim Elemanı Açısından Mesleki Doyum Noktasında Uzaktan mı Yoksa Yüz Yüze mi İşlenmesine Dair Görüş ve Nedenleri.

Tema	Kodlar
AİİT dersinin Öğretim Elemanı açısından mesleki doyum noktasında uzaktan mı yoksa yüz yüze mi işlenmesine dair görüş ve nedenleri	Yüz yüze(8).(dersin amacına uygun olması, ideolojiyi, Tarihi, Atatürk’ü tam olarak anlatabilmek)

Tablo 11’de Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin Öğretim elemanı açısından uzaktan mı yoksa yüz yüze mi işlenmesine dair görüş ve nedenleri sorulmuştur. Görüşmeye katılan öğretim elemanlarının tamamı dersin yüz yüze işlenmesi gerektiğini söylemiştir. Özçelik(2016), Doyran ve Doyran (2013), Akpınar (2014) tarafından yapılan çalışmalarda öğretim elemanlarının bu görüşlerini destekler niteliktedir. Öğretim elemanları AİİT Dersinin yüz yüze işlenmesi nedenlerini de dersin amacına uygun olması, ideolojiyi, tarihi, Atatürk’ü tam olarak anlatabilmek gerekliliği şeklinde açıklamışlardır. Görüşmeye katılan Öğretim Elemanlarının görüşleri aşağıdaki gibidir.

Öğretim Elemanı 1: *yani yaşadığımız dönemde teknoloji çok büyük önem taşıyor. O bakımdan uzaktan eğitimi seviyorum. Yani avantaj olduğunu düşünüyorum ama biraz önce*

de bahsettiğim gibi yüz yüze bir ders bir anlatım benim için daha zevkli ve verimli olur diye düşünüyorum

Öğretim Elemanı 2: Tabi ki yüz yüze karşılıklı öğrencilerle birlikte konuları tartışarak eleştiriye açık bir şekilde yani bu şekilde yapılması daha sağlıklıdır. Sadece Atatürk İlkeleri verilmiyor bu derslerde. Atatürkçülük konuları verilmiyor. Çağdaş ideolojilerde veriliyor bu anlamda. Bütün ideolojileri zaten Atatürkçülükte çağdaş ideolojiler arasındadır. Bu anlamda diğer ideolojilerle karşılaştırmaları dünyadaki gelişmeler Türkiye'nin dünyadaki yeri konumu nedir bunu nasıl okumamız gerekir bu derslerle biz öğrencilerin kendi aralarında da demokratik bir kültürün gelişmesine de çok katkı sağlıyoruz. Herkesin farklı bir dünya görüşünün tabi ki olacağı bilincindeyiz. Fakat bu dünya görüşlerine saygı duyma anlayışının yerleşmesi konusunda sınıf ortamında barışçıl bir dille yüz yüze olmalı ideolojik çekişmeleri de önleyici bir ders oluyor bu ders. Çünkü karşıdaki kişinin fikrini benimsemezsen de saygı duyma bilincini de yerleştiriyor. Bu anlamda işte restleşmeler kamplaşmalar gençlerin birbirlerine karşı olumsuz tavırları ötekileştirmeleri de ortada kalkmış oluyor. Ve demokrasi kültürü de oluşuyor. Bu anlamda bu derslerin kesinlikle yüz yüze yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Öğretim Elemanı 3: Yüz yüze vermek benim anladığım eğitim anlayışı pedagoji bağlamından hareketle bunu söylüyorum daha verimlidir. Dediğim gibi uzaktan eğitimin kişileri daha mekanik kıldığını düşünüyorum. Ve eğitim öğretim sisteminde böyle mekanik ilişkinin verimliliği düşürdüğünü düşünüyorum.

Öğretim Elemanı 4: Kesinlikle yüz yüze aynı konuları bir günde farklı 6 sınıfa anlattığım anlar olmuştur. Her sınıfta farklı duygular yaşadım. Hiçbir zaman ben aynı şeyi tekrar ediyorum aynı cümleleri kullanıyorum gibi bir kaniya kapılmadım.5 yıl boyunca anlattım. Hiçbir zaman bundan rahatsızlık duymadım. Hatta her derste aynı konular olmasına rağmen farklı duygularla daha farklı şekilde işledik yani hiçbir zaman tekrarına girmedik. Ben kesinlikle Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersinin hatta tarih dersinin kesinlikle sınıf ortamında öğrenciye dokunarak yani öğrenciye hissettirerek öğrenciyle iletişim kurarak işlenmesi taraftarıyım.

Öğretim Elemanı 5: Doyum noktasına gelirsek öğrenciyle yüz yüze dersi işlemek tabi ki daha iyi. Görüyorsun, kimin ne aldığını hissedebiliyorsun. Anlamadığını hissedebiliyorsun. Konuyu detaylı açabiliyorsun. Ancak orada hoca olarak daha aktif

olarak yer almak durumundasın. O biraz daha çok yoruyor. Bazen öğrenciler için kentin dışına çıkmak zorunda kalabiliyorsunuz. İlçelere gitmek zorunda kalıyorsunuz. Dönüşte ders sıkıntılı, yemek yeme konusu sıkıntılı, yol sıkıntılı. Fiziki yorgunluk, ruhsal yorgunluk oluyor ama tabii ki bu son derece güzel zevkli ve o gün dersinizi vermenin huzuru ve rahatlığını hissediyorsunuz. Uzaktan eğitimde ise buna rastlayamıyorsunuz. Daha rahat odanızda bilgisayarın başında çayınızı içerken herhangi bir öğrenci soru sorduğunda ki soran yok zaten soru sorduğunda cevaplıyorsunuz. Sormazsa bir şey yapmıyorsunuz.

Öğretim Elemanı 6: Tabii ki yüz yüze vermek daha çok hoşumuza gider. Onun farklı bir yönü var farklı bir hazzı var o yöntemi daha çok isterim.

Öğretim Elemanı 7: Yüz yüze öğrenciyle iletişim kurabiliyorsun yanlışı düzeltebiliyorsun bilgi düzeyini ölçebiliyorsun düşüncesini değiştirebiliyorsun.

Öğretim Elemanı 8: Bu ders yüzde yüz yüz yüze yapılmalı ödevli projeli anlatımlı işlenmeli

Dersi işleyen öğretim elemanlarının yüz yüze ders işlemeye oranla uzaktan eğitim yoluyla dersi işleme sırasında daha az yorulmaları ve emek sarf etmelerine rağmen gerçekçi ve bilimsel bir tespitte bulunarak bu dersi yüz yüze vermenin daha yararlı olacağını vurgulamaları, dersin sonraki yıllarda nasıl uygulanması gerektiğine dair önemli ipucudur. Yine öğretim elemanlarının verdiği bulgulardan hareketle öğretim elemanlarının mesleki doyuma ulaşamadıkları ve bu dersin amaçlarından bir tanesi olan farklı dünya görüşlerine saygı ve demokratik kültüre sahip olma bilincinin verilemediği görülmüştür. Ayrıca klavye üzerinde dersi işlemenin öğretim elemanlarına mekanik gelmekte ve derse olan ilgilerini düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır.

3.6. Öğretim Elemanlarının Öğretimsel Materyallerin Tasarlanması ve Seçimi Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular

3.6.1. Tema 4:Öğretim Elemanlarının Öğretimsel Materyallerin Tasarlanması ve Seçimi Konusunda Ne Düşünüyorlar?

Tablo 12. Derste kullanılan eğitim-öğretim materyallerinin hazırlanmasına ve kullanılan kaynakların seçimine yönelik öğretim elemanlarının görüşleri

Tema	Kodlar
Derste kullanılan eğitim-öğretim materyallerinin hazırlanmasına ve kullanılan kaynakların seçimine yönelik öğretim elemanlarının görüş ve önerileri	Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi bölümündeki arkadaşlar tarafından hazırlanan bilimsel kaynaklar kullanılıyor(6) Kendim kaynak seçiyorum(2)

Tablo 12’de görüldüğü gibi, görüşmeye katılan 6 öğretim elemanı kaynakların Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi bölümündeki öğretim elemanları tarafından hazırlanan kaynaklar olduğunu dile getirirken, 2 öğretim elemanı derste kullanılan kaynakları kendilerinin hazırladığını belirtmiştir. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 2: Genelde bilimsel referanslara göndermede bulunulmuş. Bunu hazırlayan arkadaşlar okutman arkadaşlar hepsinin notlarına baktım hazırladıkları notlara. Her birine konu bölümü verilmiş. Ve o konu bölümlerini notları okutman arkadaşlarımız kendisi hazırlamış. Parça parça tek bir kalemden çıkmayan anlatım dili farklı farklı olan notlar bunlar. Bunla ilgili de sıkıntılar var. Yani 5 tane 10 tane okutman arkadaşımız varsa her birinin dili farklı. Anlatım dili. Bunların kaleme aldığı notların kullanıldığını görüyoruz. Tabi bilimsel referansları iyi. Bunla ilgili bir sıkıntı yok. Ama geliştirebilmeli. Bence ortak bir dil kullanılmalı.

Öğretim Elemanı 3: *Öğretim materyallerini kendim hazırladım ve bu materyaller hazırlanırken daha önce yüz yüze anlattığım yıllardaki oluşturmuş olduğum notlar elimde o notlar vardı. O notlardan süzerek yani normalde örgün eğitim de yüz yüze eğitim de öğrenciye anlattığım notları derleyip toparlayıp uzaktan eğitimde kullandım. Burada tek bir fark vardı. Bunu yaparken çeşitli power pointlerle desteklemeye çalıştım. Normal uzaktan eğitim dersinden önceki süreçte zaten sunular kullanıyordum ama bu sunuların uzaktan eğitimde canlı yayında daha sistematik daha düzenli bir hal alması gerektiğini yaptık.*

Öğretim Elemanı 5: *Derste kullanılan öğretim materyallerini Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Bölümündeki okutman arkadaşlar hazırlıyorlar. Bu arkadaşlar deneyimli arkadaşlar. Birinci elden kaynaktan bakıyorlar. Atatürk'ün Nutuk başta olmak üzere Ergün Aybars, Kemal Arı'nın Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi dersleri ve diğer ikinci dil kaynaklar hazırlıyorlar. Görsel malzeme hemen hemen yeterli. Kaynaklar da yeterli. Öğrenci ne derece okuyor bakıyor bu biraz tartışılır.*

Bu bulgulardan da anlaşılacağı üzere materyal tasarlanması ve seçimi konusunda tam bir birlik olmadığı ve öğretim elemanlarının materyal seçimi ve kullanımını konusunda özgür oldukları sonucuna varılmıştır.

Tablo 13. Derste kullanılan kaynakların yeterli olup olmadığına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri

Tema	Kodlar
Derste kullanılan kaynakların yeterli olup olmadığına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri	Yeterli (7) Geliştirilmeli, ortak bir dil kullanılmalı(1)

Tema 4'ten yola çıkarak tablo 13'te derste kullanılan kaynakların yeterli olup olmadığına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanından 7'si kaynakların yeterli olduğunu bir kişi ise kaynakların geliştirilmesi gerektiğini ve kaynaklar hazırlanırken ortak bir dil kullanılması gerektiğini dile getirmiştir. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 1: : Bence kaynaklar yeterli oluyor. Çünkü yıllardır biz bu işi yürüttüğümüz için elimizde birçok materyal var. Makale olsun kitap olsun. Bunun hani örgün eğitim ya da normal öğretim ya da uzaktan eğitimle kaynaklar çok bir farklılık ifade edeceğini düşünmüyorum.

Öğretim Elemanı 6: Aslında sunduğumuz kaynaklar yeterli ama öğrenci bu kaynakları yeterince kullanmadığı için yeterli olmuyor.

Öğretim Elemanı 8: Kaynaklar her koşulda yeterli oluyor sıkıntı kaynaklara yaklaşımla ilgili konu ile ilgili hiçbir kaynak incelenip okunmuyor bu ciddi bir problem

Tablo 13 den elde ettiğimiz verilere göre öğretim elemanları ders materyallerinin yeterli buldukları sonucuna varılmıştır.

3.7. Öğretim Elemanları Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci-Öğrenci ve Öğretim Elemanı Etkileşimi Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular

3.7.1. Tema 5: Öğretim Elemanları Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci-Öğrenci ve Öğretim Elemanı Etkileşimi Konusunda Ne Düşünmektedir?

Tablo 14. Uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin öğretiminde öğrencilerle etkileşim kurulmasına yönelik görüşler

Tema	Kodlar
Uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin öğretiminde öğrencilerle etkileşim kurulmasına yönelik görüşler	Hayır (5) Çok sık değil (2) Canlı yayında oluyor (1)

Tablo 14'te görüldüğü üzere uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin öğretiminde öğrencilerle etkileşim kurabiliyor musunuz? Sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanından 5'i "hayır" şeklinde cevaplandırırken, 2'si "çok sık değil" ve bir kişi ise "canlı yayında olabiliyor" cevabını vermiştir. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 1: *Aslında açıkçası söylemek gerekirse çok fazla soru gelmedi dersle ilgili. Sınavlarla ilgili, ne zaman nasıl derse girme mecburiyeti var mı? Gibi sorularla karşılaştım. Ve bugüne kadar da düzenli olarak sadece bir öğrencim her hafta gelip dersle ilgili bana soru sordu. Onun haricinde çok fazla kişiyle iletişim kuramadım*

Öğretim Elemanı 3: *Yine dersten bağımsız bu soruya da yanıt vermek gerekiyor. Öğrencilerle etkileşim güz döneminde canlı yayınla oldu. Çünkü öğrenciler birebir sisteme giriş yapıp ki bunları görebiliyorduk. Hangi öğrenci ne kadar kaldığını teknik ekip bunları görebiliyordu. Bende görebiliyordum. Öğrencilerin soruları olabiliyordu. Bu sorulara yanıt vermeye çalışıyorduk ama elbette yüz yüze dersteki gibi öğrencilerin soru sorması sayısal olarak olmuyordu ya da hoca olarak benim o öğrencilere soru sorup o öğrencilerden bu soruya yanıt vermeleri de yüz yüze eğitim kadar olmuyordu. Şöyle bir şeyimiz vardı bizim her sunumun arkasında minimum 2 3 tane o anlattığımız haftaki konuyla ilgili sorular oluyordu öğrenciler bu soruları ben soruyordum. Canlı yayında yanıtlamaları gündeme geliyordu. Hangi öğrencinin bu sorulara kaç öğrencinin yanıt verdiğini kaçının hangi seçeneğe gittiğini kaçının doğru seçeneğe gittiğini seçenek dağılımına göre görebiliyorduk. Ama dediğim gibi katılım o derse o gün o hafta katılım %80'ler civarındaysa ya da %70'ler civarındaysa o günde benim sorduğum sorulara katılım %20'ler 30'lar civarında kalabiliyordu. Ama yüz yüze de böyle bir şey yok. Siz en azından istediğiniz takdirde cevap vermek istemeyen öğrenciyi dâhil konuşturma şansına sahipsiniz.*

Bulgulardan anlaşıldığı üzere, öğrencilerin, dersin içeriği, amacı, hedefi, kavramı ve konularla ilgili yeterli soru sormadıklarını görülmüştür. Yedi öğretim elemanı kendilerine ayrılan zamanda etkileşimli sınıfa girdikleri halde hiçbir soruyla karşılaşmamışlardır. Bu durum göstermiştir ki etkileşimli sınıfta yapılan eğitim yetersiz kalmıştır. Bu durum göstermektedir ki, sanal sınıf uygulanmasından da istenilen, beklenen ve hedeflenen verim elde edilememiştir.

Çoklu ortam uygulamasıyla derslerin işlenmesi, bilgilerin daha kalıcı, öğrenme zamanının daha kısa, iletişimin etkin olması ve öğrencilerin iletişim içerisinde bulunmasına katkı sağlaması beklenmesine karşın, öğrenciler derse etkin olarak katılmadıkları için yeterli iletişimin sağlanamadığı görülmüştür.

Öğretim Elemanı 4: *Ne yazık ki hiç soru sormuyorlar. Çünkü sisteme girmiyor arkadaşlar belki sisteme girip soru sorsalar daha iyi olacak ama yok ne yazık ki yok.*

Tablo 15. Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Öğretiminde Öğrencilerin Birbirleriyle Etkileşim Kurmasına Yönelik Görüşler

Tema	Kodlar
Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Öğretiminde Öğrencilerin Birbirleriyle Etkileşim Kurmasına Yönelik Görüşler	Hayır (7) Evet (1)

Tablo 15’te uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin öğretiminde öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurulmasına yönelik görüşleri sorulmuştur. Görüşmeye katılan 7 öğretim elemanı “hayır” yanıtını verirken 1 öğretim elemanı “evet” şeklinde cevaplamıştır. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 3: Öğrenciyle etkileşim kurabilme şansına sahipsiniz. Bu bir saatlik bir canlı yayındı. Normal yüz yüze derslerdeki kadar verimli olma şansı yok. O kadar uzun süre karşı tarafı dinleyip yanıt verebilme süreye dâhil olduğu için yüz yüze dersler kadar verimli gitmiyordu en azından bu öğrenciyle etkileşim kurulmasının uzaktan eğitimle sağlıklı olduğunu düşünmüyorum biraz zor olduğunu düşünüyorum.

Öğretim Elemanı 4: Etkileşim kurmasını sağlayamıyoruz. Şöyle sağlayamıyoruz aslında etkileşim şöyle kurula bilinir görsel olarak yani bir grup şeklinde bir programla bunların birbirlerini görmesi sağlana bilinir ama zaten çok fazla girip de soruları cevaplayamadığımız yapamadığımız için çok fazla bu yönteme başvurmadık. Ama bu iletişim ne kadar gerçek iletişim olur o da ayrı bir tartışma konusu. Bunun da gerçek iletişim olduğunu sanmıyorum böyle düşünmüyorum. Bu uzaktan eğitim tamamen sanal oradaki iletişim de tamamen sanal. Yani bir sınıf ortamındaki bir öğrenme öğretme şeyini becerisini ya da kabiliyetimizi burada kesinlikle gösteremiyoruz.

Öğretim Elemanı 5: Birbirleriyle etkileşim kurmasının bizimle bir bağlantısı var mı? Hayır. Çünkü online olarak bağlantı kuruluyor. Biz hangi öğrencilerin birlikte bulunduğunu göremiyoruz. Ancak sınavdan sınava ve hangi öğrenciler listemizdeseyse o. Sınavda

görüyoruz ya da hepsini bir istedikleri zaman kafalarında bir soru işareti olduklarında gelsinler birlikte böyle bir etkileşim oluyor.

Öğretim Elemanı 6: *Hayır, sağlayamıyoruz. Öğrencilerde birbirlerini tanımıyorlar öğrenci hocasını da tanımıyor.*

Bulgulardan hareketle gerek etkileşimli sınıfta gerekse sanal sınıfta öğrencilerle iletişim gerekli şekilde sağlanmadığı gibi tartışma ortamı oluşmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda yetkililer tarafından dersin veriliş şekli ve yöntemi konusunda bir tartışmanın yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 16. Konuların Derinlemesine Tartışılmasının Gerçekleşip Gerçekleşmediğine Dair Görüşler

Tema	Kodlar
Konuların Derinlemesine Tartışılmasının Gerçekleşip Gerçekleşmediğine Dair Görüşler	Gerçekleşmiyor (8)

Tema 5'ten yola çıkarak tablo 16'da dersi yürüten öğretim elemanlarına konuların derinlemesine tartışılmasının gerçekleşip gerçekleşmediği sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanının tamamı "gerçekleşmiyor" yanıtını vermiştir. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 3: *Öğrenciyle etkileşim kurabilme şansına sahipsiniz. Bu bir saatlik bir canlı yayındı. Normal yüz yüze derslerdeki kadar verimli olma şansı yok. O kadar uzun süre karşı tarafı dinleyip yanıt verebilme süreye dâhil olduğu için yüz yüze dersler kadar verimli gitmiyordu en azından bu öğrenciyle etkileşim kurulmasının uzaktan eğitimle sağlıklı olduğunu düşünmüyorum biraz zor olduğunu düşünüyorum.*

Öğretim Elemanı 4: *Hayır, kesinlikle olmuyor öyle bir şey. Çünkü çocukla iletişim kuramadan tartışma olmuyor. Sınıf ortamında olsa belki tartışma yaparsın. Bir de uzaktan eğitim bizde belki yeni başladığı için böyledir. Belki zaman geçtikçe tüm bu sorunlar aşıla bilinir. Bilemiyorum ama şu an itibariyle gözüküyor. Belki birkaç yıl sonra çok daha*

mükemmel bir sistem haline gelir. Bu sorduğunuz sorunların bir kısmı ortadan kalkmış olabilir.

Öğretim Elemanı 5: Gerçekleşmiyor. Çünkü soru soran olmuyor bizde. Bire bir anlatılanlar var öğrenciler oraya gidiyorlarsa ki onları da bilemiyoruz çünkü. Gidiyorlarsa öğrenciler serbest gidiyorlarsa o derste o yerdeki hocalar tarafından verilebiliyor. Ancak onun dışında bize online olarak dersimize kayıtlı olan öğrenci girerse soru sorarsa detaylı bilgileri kaynakları veriyoruz.

Öğretim Elemanı 7: Tartışma söz konusu bile değil

Öğretim Elemanı 8: Hayır olmuyor

Bulgulardan hareketle, derinlemesine tartışma bir yana yeterli bilgi alış verişi dahi yapılamadığı görülmüştür.

3.8. Öğretim Elemanları AİT Dersinin Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkında Ne Düşündüklerine Yönelik Bulgular

3.8.1. Tema 6:Öğretim Elemanları AİT Dersinin Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkında Ne Düşünüyorlar?

Tablo 17. Uzaktan Eğitimle Öğrencilere Proje ve Ödev Verilmesine Yönelik Görüşler

Tema	Kodlar
Uzaktan Eğitimle Öğrencilere Proje ve Ödev Verilmesine Yönelik Görüşler	Veremiyoruz (6) Notları düşükse ve isteyen olursa verilebilir(2)

Tema 6'dan yola çıkarak tablo 17'de dersi yürüten öğretim elemanlarına uzaktan eğitimle öğrencilere proje ve ödev verilmesine yönelik görüşlerinin neler olabileceği sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanımızdan 6'sı öğrencilere proje ve ödev veremediklerini söylerken, 2 öğretim elemanı eğer notları düşükse ve öğrencilerden isteyen olursa proje ve ödev verilebileceklerini söylemişlerdir.

Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 3: *Açıkçası uzaktan öğretimle öğrencilere proje veya ödev vermek gibi bir durumumuz olmadı. Ancak öğrencilere o dersle o anlattığımız konuyla ilgili bir takım makalelerden yer yer o derse ilişkin kaynaklardan söz ettik. Öğrencilerin bu kaynaklara ilgi duyarlarsa bakmalarını önerdik ama bunların ne kadar sağlanıp sağlanmadığını geri bildirimle kontrol etme şansımız olmadı.*

Öğretim Elemanı 4: *Genelde proje ve ödev konusunda çocukların notları düşükse bu öğrencilere veriliyor. Daha şu ana kadar vermedim ama büyük bir ihtimal finalden sonra böyle bir şey olabilir. Vizeden sonra olmadı ama finalden sonra olabilir. Notları düşük olacak öğrencilerden böyle bir teklif gelirse olabilir.*

Öğretim Elemanı 5: *Tabii isteyen öğrencimize proje ödevi verebiliyoruz ama şu ana kadar böyle birçok istekli bir öğrencinin katılması olmadı. Henüz yeni. Belki de vizeler geçtikten sonra bu tür iletişim daha iyi olacak. Öğrenci sistemi daha iyi tanıyacak. Bizler sisteme daha iyi uyum sağlamış olacağız. O zaman projede verebiliriz araştırma konuları da verebiliriz.*

Öğretim Elemanı 6: *Soru bile gelmediği için veremiyoruz maalesef*

Öğretim Elemanı 8: *Ödev vermiyoruz çünkü öğretim elemanı ödev verirse onu takip edecek örgün öğretime girsek 400 tane öğrencimiz olacak 400 öğrenciye ödev verip takibi mümkün olmaz bu ders için ödev yok maalesef İnkılap Tarihi üniversite gençliğinin tarihle buluştuğu tek derstir bu nedenle çok önemlidir.*

Yine tema altı doğrultusunda öğretim elemanlarına uzaktan eğitimle öğrencilere ödev veya proje verilmesine yönelik görüşleri sorulduğunda; öğretim elemanlarının %75'i öğrencilere ödev vermediğini belirtmiştir. %25'i ise notları düşükse ve isteyen olursa verebileceğini belirtmiştir. Derse katılmayan soru sormayan öğrencinin proje veya ödev hazırlaması, sorumluluğu üzerine alması ve bunun da takip edilmesi pek mümkün gözükmemektedir. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı final sınavı sonrası 11184 öğrenci bütünlüme sınavına kalmış ve sınava 6574 öğrenci girmiştir. Atatürk İlkeleri İnkılap Tarihi I dersinin başarı oranı % 30, Atatürk İlkeleri İnkılap Tarihi II dersinin başarı oranı %32 olarak gerçekleşmiştir. Rakamlardan da anlaşılacağı üzere uzaktan eğitimle ders alan

öğrencilerin başarı oranı düşüktür. Benzer bulgulara Özçelik (2016) tarafından yapılan çalışmada da rastlanmıştır.

Tablo 18. Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Ölçme ve Değerlendirilmesine Yönelik Görüşler

Tema	Kodlar
Uzaktan Eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Ölçme ve Değerlendirilmesine Yönelik Görüşler	Üniversite bünyesinde adüzem isimli bir kurumun hazırladığı çoktan seçmeli sınav uygulanıyor(8)

Araştırma konumuz olan 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında 18816 öğrenci sisteme kayıt yaptırmıştır. Güz ve Bahar yarıyılında her yarıyılıda 15 haftada işlenen ders içeriğine göre öğrencilere çoktan seçmeli 20 soru sorulmuş ve 10 soruyu yapan öğrenci başarılı sayılmıştır. Final sınavında sorulan sorulara verilen yanırlar doğrularını etkilememektedir.

Tablo 18’de görüldüğü gibi, uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini yürüten öğretim elemanlarına dersin ölçme ve değerlendirilme sürecine yönelik görüşlerinin neler olabileceği sorulmuştur. Görüşmeye katılan öğretim elemanlarının tamamını üniversite bünyesinde bulunan Adüzem’in hazırladığı çoktan seçmeli bir sınavın uygulandığını söylemişlerdir.

Diğer yandan, bir öğretim elemanın da belirttiği gibi sınavların geçerliğı ve güvenilirliğı tartışılmalıdır. Ayrıca; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi gibi bir ders çoktan seçmeli bir sınav yapılarak ezbere dönüştürülmekte, dersin amaç ve hedefine uygun sebep ve sonuç çıkarıp yorumlama yeteneğine sahip olması gerekirken tam tersi olmaktadır. Ayrıca; öğrenciler bu sınav sistemi nedeniyle ilköğretim ve ortaöğretimden elde ettiği bilgileri yeterli görmekte ve bilgilerini yenileme ihtiyacı hissetmemektedir. Bu da Türkiye Cumhuriyeti’nin geleceğı olan gençlerin geçmişi öğrenme, bugünü yaşama ve geleceğı hazırlanma konusunda yeterli bilgi ve gerekli donanıma sahip olmamasına sebep olmaktadır. Diğer yandan bu öğrenciler bu dersin her dönem açılması sebebiyle kayıt

yaptırabilmekte bu nedenle tatil için memleketine giden öğrenci yapılan merkezi sınava çoğunlukla gelmemekte bu da başarısızlığın temel sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer yandan sınavla ilgili her öğrenciye mecburen sınav açılmak zorunda kalınmıştır. Pek çok öğrenci sınava girmediği için çok sayıda evrak boşa gitmiş ve yüzlerce kâğıt israf olmuştur. Bu durum da çevreye duyarlı ve tutumlu olma konusunda rehber olacak eğitilmiş insanların düşünceleriyle çelişmektedir.

Çoktan seçmeli sınav uygulaması ile AİİT dersi kapsamında yer alan tarih konularını öğretmek mümkün görülmemektedir. Çoktan seçmeli sınavlar öğrencileri ezberciliğe itmekle birlikte öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine sahip olmalarını engellemekte, analiz, sentez ve ifade becerileri de yeteri kadar ölçmemektedir. Bu sınav türü ile AİİT öğretiminde öğrencide bilimsel düşünme becerilerine ulaşım ulaşılmadığı ve Atatürkçü tutumun oluşup oluşmadığı da ölçülememektedir (Safran, 2004, s. 119)Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 1: *Benim birebir uzaktan eğitimle kişisel bir sınavım olmadı. Tamamıyla üniversite bünyesinde adüzem isimli bir kurumun hazırladığı bir sınav kitapçıkla beraber sorular toplu olarak üniversite genelinde yapılıyor. Açık öğretim usulü okulda yapılıyor.*

Öğretim Elemanı 2: *Genellikle test yöntemi kullanılıyor. Soruların da kapsam geçerliliği çok yok. Genellikle yüzeysel. Zaten bu çocuklar çocukluklarından itibaren hep bir test kültürüyle yetişmiş çocuklar. Düşündüren, sorgulayan, analiz sentez yapmalarını sağlayacak geliştirici sorular yok. Çocukların kendilerini ifade edebilme yetenekleri de ellerinden alınıyor. Yani karşı çıktığı noktalar da olabilir. Eleştirebilmeli açıkça onları da ifade edebilmeli. Yok yani. Analitik değerlendirmeden analiz sentezden uzak amacına ulaşmayan dostlar alışverişte görsün mantığıyla hareket edilenmiş gibi yapılan dersler bunlar.*

Öğretim Elemanı 4: *Merkezi yapılıyor. Merkezi soru havuzu var. Merkezi soru havuzundan çoktan seçmeli test şeklinde bir ölçme aracı kullanılıyor. Ancak tabii ki ne kadar ölçüyoruz ne kadar ölçemiyoruz onu bilemiyoruz ama bu ölçme de sıkıntılı olabilir. Sıkıntılı olmasının da sebebi uzaktan eğitimden dolayı. Çünkü biz uzaktan eğitim yapıyoruz ama ölçmeyi sınıf ortamında yapıyoruz. Yani sınıfta yapmadığımız dersin ölçmesini sınıfta gerçekleştiriyoruz. Bu da kendi içerisinde çelişki. Öğrenciler soruyor bu dersi biz uzaktan eğitimle alıyoruz*

niye sınavını uzaktan eğitimle olmuyoruz diye sorsalar çocuklar haklı bence. Yani o da kendi içerisinde bir çelişki, tezat.

Öğretim Elemanı 5: Bu sınav tekniğini Atatürk İlke ve İnkılap Tarihindeki arkadaşlar çoktan seçmeli soruları hazırlıyorlar. Ve çoktan seçmeli de ölçme değerlendirme yöntemine göre çoktan seçmeli ders optik okuyucuyla okunuyor ve öğrenciye ilan ediliyor.

Öğretim Elemanı 6: Sınavlarımızı hem vize hem final olarak düşündüğümüzden normal test şeklinde sınav oluyor şıklı daha farklı bir sınav tekniğimiz olmadı.

Öğretim Elemanı 7: Sınav benim yaptığım bir şey değil sistem üzerinden yapılıyor sınav sorularını da görmüyoruz

Öğretim Elemanı 8: Sistemin bize verdikleri dışında hiçbir şey yapamıyoruz o da çoktan seçmeli sınav tekniği şeklinde olmaktadır

3.9. Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesinin Avantaj ve Dezavantajlarını Nasıl Algıladıklarına Yönelik Bulgular

3.9.1. Tema 7: Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesinin Avantaj ve Dezavantajlarını Nasıl Algılamaktadır?

Tablo 19. AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajları hakkında görüşler

Tema	Kodlar
AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajları hakkında görüşler	Avantajı yok(6) Teknoloji çağında kolaylık(1) Kurumsal anlamda avantajlı(1)

Tablo 19’da AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajlarının neler olabileceği sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanından 6’sı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan yürütülmesinin avantajlı olmadığını söylemiştir. 1’i teknoloji

çağında kolaylık olduğu şeklinde yanıt verirken, 1 diğeri de kurumsal anlamda avantajlı olduğunu söylemiştir. Yedinci tema doğrultusunda Öğretim Elemanları AİİT Dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesinin avantaj ve dezavantajlarını nasıl algıladıklarına yönelik görüşleri sorulduğunda; görüşmeye katılan öğretim elemanlarını %75'i daha önceki temalarda da belirtildiği gibi dersin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin bir avantajı olmadığını vurgulamışlardır. Geriye kalan %25 öğretim elemanı teknoloji çağında kolaylık sağladığı ve kurumsal anlamda avantajlı olduğunu vurgulamışlardır. Bir öğretim elemanı kurumun öğrenciye sınıf ve derse hoca atamada hocalara yapılacak ödemelerin daha az olması konusunda avantajlı olduğunu belirterek dersin uzaktan eğitim yoluyla işlenmesinde ekonomik ve idari etkenlerin rol oynadığını vurgulamıştır. Çağımızda en önemli yatırım insana yapılan yatırımdır. Çağımız insanının gerek duyduğu bilgi çağına ayak uydurabilen bilgili, donanımlı insanlara ihtiyacı vardır. Bu yüzden eğitime yapılan yatırımdan kaçınılmamalıdır. Eğitimden tasarruf eğitimsiz insanların ortaya çıkmasına neden olabileceği sonucuna varılmıştır. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 1: *Yani yaşadığımız dönemde teknoloji çok büyük önem taşıyor. O bakımdan uzaktan eğitimi seviyorum. Yani avantaj olduğunu düşünüyorum ama biraz önce de bahsettiğim gibi yüz yüze bir ders bir anlatım benim için daha zevkli ve verimli olur diye düşünüyorum.*

Öğretim Elemanı 3: *Dersin dışında söyleyelim ben uzaktan eğitim derslerinin açıkçası yüz yüze derslerle zorunlu olmadıkça uzaktan eğitim derslerinin verimli olduğunu düşünmüyorum.*

Öğretim Elemanı 4: *Şimdi bunun avantajı da var dezavantajı da var. Avantajı sadece şu dersin içeriği ile olan bir şey değil dersin planlanması ve dersin öğretimi ile ilgili kurumsal anlamda bir avantaj var. Bu kadar öğrenci için sınıf ayarlama işinden kurum kurtuluyor. Hoca ayarlama işinden kurtuluyor. Kendince bu hocaların yolluklarından yevmiyelerinden kurtuluyor. Tamamen ekonomik zaman ve mekânsal menfaatler bağlamında kurumsal çıkarların olduğu bir avantaj söz konusu.*

Öğretim Elemanı 5: *Avantajlı değil tam tersine dezavantajlı. Çünkü çok sayıda öğrenci herhangi bir soru sormaya çekiniyor ya da derse girmiyor. İlgi söz konusu değil. Ancak ders*

yüz yüze görülse etkileşim olacak farklı sorularla beraber öğrencinin hem vizyonu hem de misyonu genişleyecek.

Öğretim Elemanı 6: Avantajlı değil. Çünkü biz bu dersi aktif olarak anlatmak istiyoruz. Sonuçta bizim sunduğumuz notları da okumuyorlar. Bizim gösterdiğimiz yardımcı kaynaklara da hâkim değiller. Zaten bizimle de şu an dersi birebir yapmadıklarından bizim hedeflediğimiz düzeyde değil.

Öğretim Elemanı 7: Bence avantajlı değil Atatürk İlkelerini Anaokulundan itibaren öğretmeye başlıyoruz ama Atatürk'ü anlatmıyoruz T.C Kuruluşunu anlatmıyoruz Atatürk Devrimlerini anlatmıyoruz anlatamıyoruz sadece özet bilgilerle geçiyoruz ne gerek var bunu zaten biliyoruz deniyor ya da yıllarca bu bizi anlatıldı diyen bir kitle var karşımızda

Tablo 20. AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin dezavantajları hakkında görüşler

Tema	Kodlar
AİİT dersinin uzaktan yürütülmesinin dezavantajları hakkında görüşler	<p><i>Öğrenciyle iletişim kurulamıyor, derse katılım yok(2)</i></p> <p><i>Öğrenciyi görerek, dokunarak, hissederek ders yapmaktan çok uzak bir eğitim(2)</i></p> <p><i>Dersin hedef kitlesi açısından dersin kazanımları açısından ciddi sıkıntılar yaratıyor(1)</i></p> <p><i>Dersin ortaya çıkarılma amacı gerçekleşmiyor(1)</i></p> <p><i>Yüz yüze eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler uzaktan eğitimde kullanılamıyor(1)</i></p> <p><i>Dersin içeriği öğrenciler tarafından tam olarak kavranmıyor(1)</i></p>

Tablo 20’de dersi yürüten öğretim elemanlarına Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan yürütülmesinin dezavantajlarının neler olabileceği sorulmuştur. Görüşmeye katılan 8 öğretim elemanından 2’si “öğrenciyle iletişim kurulamıyor, derse katılım yok” cevabını verirken, 2 öğretim elemanı “öğrenciyi görerek, dokunarak, hissederek ders yapmaktan çok uzak bir eğitim” anlayışı olduğunu söylemiştir. “Dersin hedef kitlesi açısından dersin kazanımları açısından ciddi sıkıntılar yaratıyor(1)”, “Dersin ortaya çıkarılma amacı gerçekleşmiyor(1)”, “Yüz yüze eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler uzaktan eğitimde kullanılamıyor(1)”, “Dersin içeriği öğrenciler tarafından tam olarak kavranmıyor(1)” şeklinde cevaplamışlardır. AİİT dersini yürüten öğretim elemanlarına dersin uzaktan yürütülmesinin dezavantajları hakkındaki görüşlerinden hareketle görüşme yapılan öğretim elemanlarının öğrenciyle iletişim kuramadığı/kurulamadığı sonucuna varılmıştır. Özellikle etkileşimli sınıfta beklenenden şekilde iletişim kurulamadığı ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitimin dezavantajlarından olan dersi anlatan öğretim elemanının dersi işlevsel hale getirmek ve öğrenciyi derse katmak için kullanılan vücut dilini etkin kullanmadığı ya da kullanma imkânına sahip olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğretim elemanı yüz yüze olduğu gibi öğrenciyle iletişim kurmak ve öğrenme ve öğretme sürecinde kullanılan öğretim stillerini kullanmadığı görülmüştür. Bunun sonucu olarak öğrencilere Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin amacı, hedefi ve kazanımları aktarılamamaktadır.

Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 3: Genel olarak dersten yine bağımsız çünkü yüz yüze derste öğrenciye dokunma değme duygu iletişim mimik jest pek çok şey ile birlikte öğrencinin ruh halini görüp ona göre hareket etme öğrenciyi derse katma dersten kopan öğrenci varsa onu derse çekme şansına sahipsiniz. Ama uzaktan eğitim derslerinin hiç birinde bunlara ulaşma şansınız yok. Bu tamamen o uzaktan eğitime katılmış interaktif olmuş öğrencilerin o ders ve o hocayla ve daha doğrusu kendileriyle alakalı bir durum ne kadar katılıp katılmadığı ne kadar dinleyip dinlemediği ne kadar aktif olup olmadığı. Bunu ölçme şansınız yok. Sisteme girmiş olabilir ama sistemde gözüküyor olabilir o dersin uzaktan eğitimde o anlatılanları takip ettiği dinlediği anlamına gelmiyor.

Öğretim Elemanı 4: dezavantajına geldiğin zaman dezavantajı dersin ortaya çıkarılma amacının ben tam olarak gerçekleştiğini düşünmüyorum. En büyük dezavantajı yani. Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi dersinin bir amacı var. Biz bu amaçlarını uzaktan eğitimle gerçekleştiremeyiz. Yani bir cumhuriyeti bilmesi, bir Atatürk’ü bilmesi gerekiyor Atatürk

kurucudur. Kurucuyu tanıması gerekiyor. Uzaktan eğitimle tüm bunları yapamayız. Bir de şöyle bir algı oluşuyor ilkokuldan beri Atatürk anlat anlat sıkıldım bıktım gibi bir algı var böyle bir şey yok bu tamamen ders işleyiş tarzıyla da alakalı bir şey. O sınıf ortamında Atatürk ilkelerini anlattıysanız çocuk çok güzel dinler ve çocuk çok mutlu olur. Bu tamamen yöntemle alakalı bir şey. Atatürk'ü uzaktan eğitimle anlatamaz mısınız anlatırsınız ama o duyguyu o hissi verebilir misiniz? Veremezsiniz. Yani o bazen işte hocanın jest ve mimikleri gibi bir şeyler yapması gerekebilir. Sanal ortamda yapmanız zor. Kayıt altına alınmış olan bir derste yapmanız zor. Yani benim şahsi düşüncem Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersinin amaçlarına uygun bir şekilde dersin uzaktan eğitimle değil de yüz yüze verilmesi.

Öğretim Elemanı 5: *1.Yüz yüze bağlantı sağlanamıyor. 2. Öğretim yöntem ve teknikleri birebir tamamen kurulamıyor. 3. Rejimin özellikleri anlatılamıyor. Türkiye Cumhuriyetinin içinde bulunduğu durum Türk tarihi ile ilgili bağlantılar ve Cumhuriyetin nasıl kurulduğu gelişmesi ve Türkiye'nin şundaki birlik ve bütünlüğünün daha iyi anlatılması gerekir. Onlar anlatılmıyor. Yeteri kadar anlatılmıyor.*

Öğretim Elemanı 6: *Dezavantajı çok. Çocuklar verimli bir şekilde dersi öğrenemiyorlar. Dersin içeriğini, sosyal tarih içerisinde ya da güncel tarih içerisinde de bunu yerine koyamıyor. Bu anlamda memnun değiliz.*

Öğretim Elemanı 7: *Öğrenciyi görmüyorsun öğrencinin bilgi birikimi hk bilgi sahibi değilsin öğrenci derse katılmıyor sistem iyi işliyor mu bu bir soru sistemde hatalar oluşuyor bütün bunların dışında hocaların ücretleri ödenmiyor.*

Öğretim Elemanı 8: *Dersin amacına ulaşmayacağını gösteriyor bu dersi hissedemezsiniz İngilizceyi Türk Dili ve Edebiyatı dersini hissetmeden de öğrenebilirsiniz ama Atatürk'ün Samsun' a nasıl çıktığını hissetmek istersiniz ya da Kazım Karabekir'in Doğu'daki faaliyetlerini hissetmek istersiniz İsmet İnönü'nün batıdaki faaliyetlerini hissetmek istersiniz bu olmazsa doyuma ulaşamazsınız.*

Tablo 21. Derse Devam Zorunluluğunun Olmaması Konusunda Dersi Yürüten Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Tema	Kodlar
Derse Devam Zorunluluğunun Olmaması Konusunda Dersi Yürüten Öğretim Elemanlarının Görüşleri	<p>Bu sistemde derse devam zorunlu olsa da değişen bir şey olmazdı(3)</p> <p>Öğrenci isteyerek derse gönüllü katılmalı(3)</p> <p>Öğretmen öğrenciyle yüz yüze iletişime geçerek öğrencinin ilgi ve yeteneğini görüp ona göre dersi işlemeli(1)</p> <p>Bana göre her derste devam zorunlu olmalı(1)</p>

Tablo 21’de dersi yürüten öğretim elemanlarına derse devam zorunluluğunun olmaması konusunda görüşleri sorulmuştur. 3’ü “Bu sistemde derse devam zorunlu olsa da değişen bir şey olmazdı” cevabını verirken, 3’ü öğrenci “İsteyerek derse gönüllü katılmalı” demiştir. 1 öğretim elemanı “Öğretmen öğrenciyle yüz yüze iletişime geçerek öğrencinin ilgi ve yeteneğini görüp ona göre dersi işlemeli” cevabını verirken bir diğeri “derse devam zorunlu olmalı” yanıtını vermiştir.

Her ne kadar öğretim elemanlarının iyi niyetli olması ve derse öğrencinin tamamen katılımı beklense ve umulsa da uygulama da böyle olmamıştır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu etkileşimli ve sanal sınıfta uygulanan derse katılmamıştır. Bunun sonucu olarak da dersten beklenen hedef ve amaçlar gerçekleşmemiştir. Benzer şekilde uzaktan eğitim faaliyetleri sürdürülen İzmir Ekonomi Üniversitesinde devam zorunluluğunun olması tam katılımı sağlamasa da beklenen ölçüde katılımı sağlamıştır. Öte yandan derse bugünkü teknolojiyle, (cep telefonlarıyla) ulaşım sağlanamaması da derse katılımın çok düşük olmasının önemli sebeplerden biridir. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 4: Uzaktan eğitimde amaç zaten derse devam etmeme. Yani derse devam zorunluluğunu ortadan kaldırmak. Daha esnek bir ders işleme zaman anlamında düşünülmüş. Aslında bu iyi bir şey ama sıkıntı şurada. Öğrencilerin konu dersle alakalı ilgisizliği illa bir ders zorunluluğu olmasa bile bu dersle alakalı iletişime geçme zorunluluğu olmalı, soruşturmalı, araştırmalı, sorgulamalı ne yazık ki bunların hiç biri olmuyor yani illa zorunluluk olmamalı. Ben normal lisans derslerinde de devam zorunluluğunun olmasına karşıyım. Çünkü öğrenci ihtiyaç hissedecek gelecek öğrenmeye açlık hissedecek o şekilde.

Öğretim Elemanı 5: Genel olarak derse devam öğrencinin derste bulunması hocanın niteliği ile beraber ister istemez yüz yüze iletişim önemli. İletişim tek taraflı olmaz iki taraflı olur. Bir taraf açık diğer taraf kapalı olursa iletişim de olmaz. Otomatikman derse gelse öğrenci hocanın da bağlantısı görsel malzemenin de kullanılarak mutlaka bir teknikle beraber o öğrencisinin ilgi ve yeteneğini keşfedip ona göre ders işlememiz söz konusu olabilir. Ve bu konuda da bir sıkıntı çekmeyiz. Ama burada öğrenciyle bire bir sıkıntımız oluyor.

Öğretim Elemanı 6: Bu sistemde devam zorunluluğunun da ben faydalı olacağını düşünmüyorum. Bu tamamen öğrencinin sorumluluğu dâhilinde derse saatinde giriş yapıp bize soru sorabilmesi amacıyla bunu bile yapamadığı için hedeflediğimiz düzeyde değil.

Öğretim Elemanı 7: Derse devam zorunluluğu olsa gelirlerdi ama sisteme girmezlerdi sistemi açarlardı müdahil olmazlardı aynı örgün öğretimde olduğu gibi geliyorlar ya uyuyorlar ya başka şeylerle uğraşıyorlar.

Öğretim Elemanı 8: Derse devam zorunlu olmalı çünkü ben devamsızlıktan bırakırım o nedenle bütün derslerim doludur uygulandığı sürece derse devam zorunlu olmalıdır.

3.10.Öğretim Elemanlarının AİT Dersinin Uzaktan Eğitim yoluyla yürütülmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 22. Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?

Tema	Kodlar
Son Olarak Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?	Dersler yüz yüze yapılmalı(6) Uzaktan eğitim için çok yol alınmalı(1) Öğrenci derslere katılsa eğitimde üniversitenin sunmuş olduğu imkân değerlendirilir(1)

Tablo 22’de dersi yürüten öğretim elemanlarına son olarak uzaktan eğitim hakkında görüşlerinin ve eklemek istediklerinin neler olabileceği sorulmuştur. Dersi yürüten öğretim elemanlarından 6’sı “Dersler yüz yüze yapılmalı” cevabını vermiştir. 1 öğretim elemanı uzaktan eğitim konusunda çok eksiğimiz olduğu ve çok yol alınması gerektiğini söylemiştir. 1 öğretim elemanı ise, “Öğrenci derslere katılsa eğitimde üniversitenin sunmuş olduğu imkân değerlendirilir.” cevabını vermiştir. Aşağıda öğretim elemanlarının yaptıkları açıklamalardan örnekler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 1: *Uzaktan eğitim için çok yol alınması gerektiğini düşünüyorum. Belki bir elli yıl sonra çok farklı düşünebilirdim eğer yasaydım ya o dönemde gelen insanlar daha farklı düşünebilirler ama şu an için çok verimli olduğunu düşünmüyorum.*

Öğretim Elemanı 3: *Yani eğer zorunluluk çerçevesinde ki bu uzaktan eğitimin derslerinin mantığı budur aslında. Bir ders durumu gündeme geliyor ise o dersin o şekilde sürdürülebilir şansı vardır. Ama ben genel olarak eğitimlerin yüz yüze yürütülmesinden yanayım. Dediğim gibi sonuçta karşınızda birey var. Bütün bu bireylerin her biri ayrı bir dünya onların her birine hitap etme şansınız elbette yok ama o öğrencileri bir şekilde derste tutma şansına sahipsinizdir. Bunların yöntemleri vardır en azından eğitim deneyimim benim bunun böyle olduğunu söylüyor. Bu öğrencileri bir şekilde derste tutabilirsiniz aktif hale getirebilirsiniz dersten uzaklaşmasını önleyebilirsiniz ama uzaktan eğitimle bunları yapma*

şansının hiç birinin olmadığını düşünüyorum. Sadece ve sadece uzaktan eğitimde gerçekten öğrenci zorunluluktan iş koşulları ve benzeri şeylerden dolayı katılıyor ise bunu ciddiye alıyor ise sizi dinler aktarmak istediğinizi alır ama açıkçası bunu alsaydı bile o sınıftaki sizin daha esnekliğiniz kamera karşısında kamera üzerinden karşınızdakine hissettirme şansınız yok.

Öğretim Elemanı 4: *Başka bir şey şu bu zor da olsa kurumlara yük de getirirse kurumlar sınıf hoca ya da yol parası bağlamında en ufak bir menfaat düşünerek bu işi yapsalar da bundan vazgeçip Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi dersini yüz yüze sınıf ortamında yapılabilmesi için elinden gelen fedakârlığı yapmalı. Yani bu kurumlar zaten hocalar her türlü fedakârlığı yapıyorlar bu dersin okutmanı olan arkadaşlarımızın hepsi işte buradan Aydın için konuşuyorum Çine'den tutunda Nazilli'den tutunda Söke'ye kadar her yere gittiler. Hiç birisi de biz buraya ders anlatmaya gitmeyeceğiz demediler. Yani onlarda üzerine düşen fedakârlığı yapıyor bu nokta da bence uzaktan eğitimle alakalı çalışma yapıyorsun ama bu eğitimin yüz yüze yapılması taraftarıyım.*

Öğretim Elemanı 6: *Aslında sistem olarak daha verimli yapılabilse sınıfa giren öğrencimiz tamamen girebilse, okuyabilse sorunlu bireyler olsa belki üniversitenin sunmuş olduğu imkânda değerlendirilebilir. Ama biz bunları hiç yaşamadık. Dolayısıyla ben dersimizi aktif olarak işleme taraftarıyım. Uzaktan eğitimden biz tamam çok doyum alamıyoruz işimizden ancak şu anda bence bir sürü öğrencimizde verim alamadığından dolayı ben kendi adıma mutsuzum.*

Görüşme sonucu elde edilen bulgulardan hareketle, öğretim elemanlarının tamamı bugünkü şartlarda uzaktan eğitimin yararlı olmadığı ve derslerin yüz yüze yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Lloyd, Byrne, ve McCoy (2012) göre derse karşı motivasyonlarının düşük olan öğretim elemanlarının çevrimiçi derslere adaptasyonlarını kolaylaştırmak ve performanslarını arttırmak için teknik desteğin yanı sıra, pedagojik desteğinde verilmesi gerekmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi başta olmak üzere uzaktan eğitim yoluyla yapılan derslerin yapılış şekli ve programları, materyalleri gözden geçirilmeli ve yeniden tartışılmaya açılmalı ve öğrencinin ve öğretim elemanlarının görüşleri göz önünde bulundurularak yüz yüze eğitime geçilmelidir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölüm bulgularla ilgili sonuç ve önerileri içermektedir.

1. Öğrencilerin uzaktan eğitim algısına yönelik sonuçlar

Öğrencilerin 62%'si dersi hiç takip etmemiştir. Öğrencilerin sadece 14%'ü dersleri izlemekte olup konu özeti ve materyalleri yeterli bulmaktadır. Bu durum göstermektedir ki öğrencilerin derse olan algıları çok düşüktür. Gerek uzaktan eğitim sistemi gerekse ders ile ilgili materyallerle ilgisi ve bilgisi yoktur.

Zaman ve mekan sınırlıkları nedeni ile almak istedikleri dersleri alamayan üniversite öğrencileri için uzaktan eğitim cazip bir alternatif öğrenme aracı olması beklenirken elde edilen bulgular göstermektedir ki, AİİT dersini alan öğrencilere uzaktan eğitim yoluyla dersi işlemek cazip bir durumda değildir. Derslerin seslendirilme kalitesi hakkında kesin bir sonuca varmak mümkün görünmemektedir. Çünkü dersi yarıya yakın öğrenci hiç izlememiştir. Dersi izleyen öğrencilerin 78%'si ders materyallerini yeterli bulmaktadır. Buradan hareketle dersin seslendirilmesini istenen ölçüde olmasa da yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin derse karşı algılarının düşük olduğunu gösteren en önemli göstergelerden birisi de öğrencilerin 94%'ü öğretim elemanına konu ile ilgili hiçbir soru sormamıştır. Öğrencilerin 73%'ü dersleri uzaktan eğitim yoluyla işlenmesi taraftarı değildir. Bulgular göstermiştir ki öğrenciler sınıf ortamında yüz yüze ders işlemeyi istemektedirler.

2. Dersin Hedef Kazanımlara Ulaşıp Ulaşmadığı Konusunda Ne Düşündüklerine Dair Sonuçlar

AİİT dersi öğrencilerden elde edilen bulgulardan anlaşıldığı üzere bu haliyle hedefine ulaşmamaktadır.

3. Öğrencilerin, AİİT Dersinin Uzaktan Yürütülmesinin Avantaj Ve Dezavantajları Konusunda Ne Düşündüklerine Dair Sonuçlar

AİİT dersine uzaktan eğitim yoluyla işlenmesinin önemli avantajları zaman ve mekâna bağlı olmadan bilgisayar ile her yerden izlenebilmesi ve istendiği takdirde dersi çeşitli nedenlerle izleyemeyen öğrencilerin daha sonra uygun olduğu zamanda dersi izleyebilmesidir. Ancak bulgulardan elde ettiğimiz sonuçlara göre öğrencilerin büyük

çoğunluğu bu avantajlarını kullanmamaktadır. Diğer yandan öğrenciler uzaktan eğitim yoluyla aldıkları derse karşı ilgisiz olmaları başarı oranlarını da olumsuz etkilemektedir.

4.Öğretim Elemanlarının AİT Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesine Yönelik Algılarına İlişkin Sonuçlar

Özellikle; Çevrimiçi ders işleyen öğretim elemanlarını motive edecek bir faktör bulunmamaktadır. Çevrimiçi olarak etkileşimli ders işleyen öğretim elemanı devam zorunluluğunun olmamasının etkisi ile öğrencilerin derse katılmaması sonucu yeterli iletişim sağlanamamakta ve gereken bilgi akışı olmamaktadır.

5. Öğretim elemanları, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Hedef ve Kazanımlarına Ulaşıp Ulaşmadığı Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Sonuçlar

Sistemin doğru ve düzgün işlememesi sonucu beklenen hedef ve amaçlara ulaşılamamaktadır. Bunun sonucu olarak Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş felsefesinin ve günümüzde gelişen olayları tam olarak algılayamamaktadır.

6.Öğretim Elemanlarının Öğretimsel Materyallerin Tasarlanması ve Seçimi Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Sonuçlar

Dersi veren öğretim elemanları mesleki doyuma ulaşmamakta ve dersin yüz yüze verilmesini istemektedirler. Öğretim elemanları yeni öğretim yöntem ve tekniklerini öğrenme ve uygulama yapma ve bilgiyi farklı yöntemlerle paylaşma noktasında motive edilmediği sonucuna ulaşmıştır. Öğretim elemanları ders materyallerini yeterli bulmamaktadırlar. Ders materyallerinin hazırlanması ve kullanılması konusunda herhangi bir yaptırım söz konusu olmadığı ve öğretim elemanlarının ders materyallerinin kullanımı konusunda özgür oldukları sonucuna varılmıştır.

7. Öğretim Elemanları Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci-Öğrenci ve Öğretim Elemanı Etkileşimi Konusunda Ne Düşündüklerine Yönelik Sonuçlar

Çevrimiçi ve sanal sınıf uygulamasında öğretim elemanı ve öğrenci arasında etkil bir iletişim kurulamamış ve bunun sonucu olarak da öğrencilerle derinlemesine tartışılarak kalıcı bir öğrenme sağlanamamıştır.

8. Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilere Proje ve Ödev Verilmesine Yönelik Sonuçlar

AİİT derside öğretim elemanları öğrenciye her hangi bir ödev ve proje vermemiştir. Dersin ölçme ve değerlendirilmesi 15 hafta boyunca işlenen derslerden 20 seçmeli soru sorulmuş ve 10 soruyu bilen öğrenci, başarılı sayılmıştır. Dersin her dönem açılması öğrencinin derse kayıt yaptırma imkanının olması nedeni ile öğrenciler gerek vize gerekse final sınavına katılım noktasında gerekli özeni göstermemişlerdir. Bunun sonucu olarak da başarı oranı düşük olmuştur.

9. Öğretim Elemanları AİİT Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesinin Avantaj ve Dezavantajlarını Nasıl Algıladıklarına Yönelik Sonuçlar

Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu dersin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin avantajlı olmadığını belirtmiştir. Dersin başarı oranı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I dersinde 30%, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II dersinde 32% olması öğretim elemanlarının görüşünü doğrular niteliktedir.

ÖNERİLER

1. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin normal bir tarih dersinden farklı olduğunu ve Cumhuriyet rejiminin temel ideolojisi olduğu unutulmamalıdır.
2. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim yoluyla verilmesinden vazgeçilmelidir.
3. AİİT Dersi Uzaktan Eğitim yoluyla verilmeye devam edilecek olursa etkileşimli dersin her haliyle çok verimsiz olduğu kabul edilerek; ya bu uygulamadan vazgeçilmeli ya da daha işlevsel hale getirilmelidir.
4. AİİT Dersine Uzaktan Eğitim yoluyla verilmeye devam edilecekse İzmir Ekonomi Üniversitesinde olduğu gibi derse katılım zorunluluğu getirilmelidir.
5. AİİT Dersi daha etkin hale getirebilmek için teknolojiye yenilik yapılarak, dersi öğrencilerin cep telefonu ile de izleyebilecekleri hale getirilmelidir.

6. AİİT Dersinin içeriği başta Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsünde görev yapan öğretim elemanlarının olmak üzere yetkili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yeniden düzenlenmelidir.
7. AİİT Dersinin uygulamasında sadece teorik tarih bilgileri kazanılmakla yetinilmemeli, Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet ettiği Türk gençleri, Cumhuriyeti, demokrasi ve insan haklarını içselleştirmiş davranış kazandırılmalı.
8. AİİT Dersinin ölçme ve değerlendirilmesi sadece çoktan seçmeli olarak değerlendirilmemeli, açık uçlu sorularda sorulmalıdır.
9. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Uzaktan Eğitimle verilmeye devam edilecekse derse kullanılan materyallerin öğrencilerin dikkatini canlı tutacak şekilde görselliği artırılmalıdır.
10. Dersi anlatan öğretim elemanı dersi sunarken çok fazla örnekler vererek her öğrencinin anlayabileceği öğretim tekniklerini kullanarak dersi eğlenceli ve anlaşılabilir hale getirmelidir.
11. Derse katılan öğrencilerin dersi orta öğretimden beri gördükleri algılarını değiştirerek dersi sevdirmeli ve sisteme ders saati geldiğinde kendi istekleri ve ilgileri doğrultusunda girmeleri sağlanmalıdır.
12. Ders diğer aldıkları örgün dersler gibi ücretsiz hale getirilmelidir.
13. Sınavlarda sorulacak sorulara benzer sorular öğrencilerle birlikte çözülmeli anlamadıkları sorular ders sırasında öğrenciyle birlikte tartışılmalıdır.
14. Sisteme girdiklerinde internetten kaynaklanan sıkıntılar çözülmeli ve sistemde ders esnasında aksaklıklar veya kopmalar olmamalıdır.
15. Derste öğrencilere ödev ve proje dağılımı yapılarak takibi yapılmalıdır.
16. Her ders sonunda dersi canlı anlatan öğretim elemanı sunuyu bir soruyla bitirmeli bir sonraki derse öğrencilerin o soru üstüne araştırmalar gerçekleştirerek yeni işleyeceği konu üzerinde öğrencilerin ön fikre sahip olması sağlanmalıdır.

17. Dersi yürüten ğretim elemanları mail ya da oluşturacakları sosyal medya gruplarıyla ders ve sınavlarla ilgili her türlü bilgiye öğrencilerin erişimlerini sağlayarak kaygılarını gidermelidir.
18. Canlı dersi anlatan ğretim elemanı beden dilini düzgün kullanmalı ayrıca anlatacağı konuya hâkim olmalı öğrencilerden gelebilecek sorulara anında cevap verebilmelidir.
19. Öğrencilerin bireysel öğrenme yeteneklerine göre kendi kendine çalışabilecekleri çoklu ortam öğrenme materyalleri hazırlanıp AİT derslerinde kullanmaları sağlanmalıdır.
20. Çoklu ortam araçlarının (Kitap, görsel materyaller, video, vb.) akademik başarı, tutum ve kalıcılık üzerindeki etkileri araştırılmalı ve uygulamalarda bu durum göz önüne alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adem, Mahmut (1981). Atatürk Devriminin Yerleşmesinde ve Gerçekleşmesinde Eğitimin Rolü ve Yeri. *Atatürk ve Eğitim*. Türk Eğitim Derneği V. Eğitim Toplantısı. 4-6 Kasım 1981, 209-221.
- Akbaba (2008). Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar (Gazi Üniversitesi Örneği) *Akademik Bakış*, cilt: 1, Sayı: 3.
- Akbaba, B. (2009). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutumlara etkisi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Akçabol, R. (1999). *Cumhuriyet'in 75. Yılında Ortaöğretimimiz*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 177-192.
- Akgün, S. (1983). *Tevhid-i Tedrisat. Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. İstanbul.
- Akyüz, Y.(1978). *Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişimdeki Etkileri.(1848-1940)*. Ankara.
- Akyüz, Y.(1970). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e)* (Dördüncü Baskı) İstanbul: Anday, M.C. (1978). *Türk Abecesi. Cumhuriyet*
- Arı, A. (2002) *Tevhid-i Tedrisat ve laik eğitim*, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
- Arslan, E. (2010). Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Ders Kitapları. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 215-231.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1/1 *Türk İnkılâbının Hazırlık Dönemi ve Türk İstiklal Savaşı*. Ankara: YÖK Yayınları 1997, (Akt. Doğaner,2005: 2).
- Atatürk, Mustafa (1961). *Söylev ve Demeçleri*. Ankara: Cilt:I.
- Ateş, T. (2000). *Yaşasın Cumhuriyet (Konferanslar)*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ateş, T. (2014). *Siyasal Tarih*(Beşinci Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ateş, T.(2003). *Siyasal Tarih*.(Üçüncü Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ayas, N.(1948). *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Yayını.
- Aybars, E. (1985). Millileşme Ve Çağdaşlaşma Lideri Atatürk. *Atatürk Araştırmaları Dergisi Cilt I Sayı 3*, 863-871.
- Aybars, E. (1994). *Atatürk Çağdaşlaşma ve Laik Demokrasi*. İzmir, 163-175.
- Aybars, E. (1994). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*. Ankara.

- Aybars, E. (1998). Türk Devrim Tarihi Dersleri Üniversitelerde Nasıl Verilmelidir?. *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları*. (Haz. Salih Özbaran), Dokuz Eylül Yayınları, 295-305.
- Aybars, E. (2004). *Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihinin Amaç Ve Kapsamı, Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları*. Yediyıldız, B., Ertan, T.F., Üstün, K. (Ed), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, 13-58.
- Aydemir, Ş, S. (1988). *Tek Adam*. Ankara: 1988.
- Aydoğdu, H. (2009), Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve eğitimde gelişmeler, *Milli Eğitim*
- Aytaç, Ö. (2005). Kapitalizm ve Boş Zaman. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), s.6.
- Babaoğlu, R. (2013). Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi (Amaç, Kapsam ve Güncel Tartışmalar Işığında). *Tarih Okulu Dergisi*, 6 (16), 589-603.
- Başgöz İ. (2005). İstanbul Pan Yayınları.
- Berkes N. (1978). *Türkiye 'de Çağdaşlaşma*. 524, İstanbul.
- Bey, Satı. (1918). Meşrutiyetten sonra Maarif Tarihi. *Muallim*, 19(2), 230-231.
- Binbaşıoğlu, C. (1992). *Türkiye 'de Eğitim Tarihi*. 86-87, Ankara.
- Bolat, M. (2017). Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'nün Kuruluşu ve Misyonu. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 61, 47-74.
- Bozkurt, M.A., Peker, R. ve Tengirşenk, Y.K. (1997). *1933 Yılında İstanbul Üniversitesinde Başlayan İlk İnkılap Tarihi Ders Notları*, Haz.: Oktay Aslanapa, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Candan, A.S. ve Koçer, Ö. (2013). Tarih Dersindeki Kavramların Algılanma Düzeylerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Tarih ve Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 353-373.
- Cevat, M. (1338). *Maarif-i Umumiye Nezareti Tarihçe-i Teşkilat ve İcraatı*. İstanbul.
- Cicioğlu, H. (1982). *Türkiye Cumhuriyeti 'nde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi)* Ankara, 3-4.
- Cumhuriyet, 1 Eylül 2012.
- Çeçen, A. (1990). *Atatürk 'ün Kültür Kurumu Halkevleri*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Çelik, (2008). Çelik, H. (2008) Cumhuriyet dönemi vatandaşlık eğitiminde önemli adımlar, *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*, 10 (1), 359-36.
- Doğaner, Y. (2005). Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Dersi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.Xxi, Temmuz 2005, Sayı: 62"den Ayır, (589-611).

- Dooley, K. E. ve Murphrey, T. P. (2000). How the perspectives of administrators, faculty, and support units impact the rate of distance education adoption. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 3(4).
- Doyran, F., ve Doyran, M. (2013). Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Dersi Zorunlu Ders Olmalı Mı? Üniversite Öğrencilerinin Görüş Ve Önerileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Volume 8/3, s. 163-177.
- EB, (2010). *Cumhuriyet Döneminde Türk Milli Sistemindeki Gelişmeler*. Ankara: MEB Yayınları
- Erdaş, S. (2006). *Atatürk'ten Günümüze Türk İnkılap Tarihi Derslerine Genel Bir Bakış, Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi* (Editör: Yasemin Doğaner). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları. 11.
- Erden, (2011). Atatürk'ün Eğitim Liderliğinin Başarısı: Türk Eğitim Devrimi. *Belgi 2*, 163-181.
- Ergün, M. (1982). *Atatürk Devri Türk Eğitimi*. Ankara: AÜDTC.F.Yayımları, 15-16.
- Ergün, M. (1996). *II. Meşrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914)*. Ankara, 71-83.
- Ergün, M. (2014). Atatürk Devri Türk Eğitimi-II. *Türkiye Sanal Eğitim Bilimleri Kütüphanesi*. (<https://www.egitim.aku.edu.tr/ata2.html> Erişim tarihi: 19 Kasım 2019).
- Felsefe Ansiklopedisi, (2009). Eabil Yayıncılık.
- Feyza, Muhabbet. Doyran. (2013). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Zorunlu Ders Olmalı Mı? Üniversite Öğrencilerinin Görüş ve Önerileri, *Turkish Studies*, 8(3). 163-177.
- Gedikoğlu, Ş. (1978). *Kemalist Eğitim İlkeleri Uygulamalar*. İstanbul: Çağdaş Yayınları, 37.
- Georges L., Boismenu, J., Lefebvre, L., Regimbald, P., (2003). *20. Yüzyıl Tarihi*. İstanbul: Nehir Yayıncılık.
- Gökalp, Z. (1973). *Terbiyenin Sosyal ve Kültürel Temelleri* (Hazırlayan: Rıza Kardeş). İstanbul: Tercüman 1000 Temel Eser.
- Gözler, K. (2007). *Devletin Genel Teorisi*. Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Güldaş, İ. (1981). *Milli Kurtuluş Savaşında Öğretmenler*. Cilt I, İstanbul.
- Gürer, M. D., Tekinarslan, E. ve Yavuzoğlu, N. (2016). Çevrimiçi Ders Veren Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*. Volume 7, Issue 1, January 2016 / Cilt 7, Sayı 1, Ocak 2016, 47-78.

Hakan Özçelik ve Selcen Korkmazcan'ın (2016). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Sanal Ortam Tecrübesi (İstanbul Aydın Üniversitesi Örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*,5(2), 1-13.

Halkevleri Faaliyet Raporları (1933-1934-1935), Ankara: 1935.

Harris, D. A. ve Krousgrill, C. (2008). Distanceeducation: New technologiesandnewdirections. *Proceedings of the IEEE*, 96(6), 917-930. doi: 10.1109/JPROC.2008.921612.

Hatch, J. A. (2002). *Doing Qualitative Research in Educational Settings*. State University of New York Press. Albany

http://tr.wikipedia.org/wiki/Uzaktan_e%C4%9Fitimin_tarihsel_geli%C5%9Fimi. (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019).

<http://uzem.cbu.edu.tr/uzaktan-egitim-nedir>. (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019)

<http://www.uzaktanegitim.com/hbrd192-uzaktan-eğitim-radyo-ve-televizyon-donemi.aspx>. (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019)

<http://www.uzaktanegitim.com/hbrd67-mektup-ile-uzaktan-egitim-nasil-olur.aspx>. (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019)

<https://istatistik.yok.gov.tr/>(Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019)

<https://istatistik.yok.gov.tr/>: Erişim Tarihi: 20. 11. 2019.

https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=361

<https://www.nedirnedemek.com/federasyon-ne-demek>. (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019)

<https://www.nedirnedemek.com/federasyon-ne-demek>. Erişim Tarihi: 20. 10.2019.

Hühnerfeld, P. (2010). *Heideger, Bir Filozof, Bir Alman* (İkinci Baskı). İstanbul: Gündoğan Yayınları.

Hürriyet, 31 Ağustos 2012.

İhsanoğlu, E .(1992) Tanzimat Öncesi ve Tanzimat Dönemi Osmanlı Bilim ve Eğitim Anlayışı. *150. Yılında Tanzimat*, Ankara

İnan, M. R. (1975). Atatürk'ün Devraldığı Eğitim, Öğretim Durumu ve Kurumları (Eğitim Düzeni). *Atatürk Konferansları(1971-1972)*, Ankara: 117-163.

İşman, A. (2005). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık

Kadir, U. (2014). *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi İle Atatürkçülük Konularının Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Kaplan, İ. (1999). *Türkiye'de Milli Eğitim İdeolojisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Karacan, A.N.(1971). *Lozan*. İstanbul: . Milliyet Yayınları

- Karal, E. Z.(1983).*Osmanlı Tarihi* Cilt V, Ankara: TTK Yayını, 159-160.
- Karal, E.Z.(1986). *Atatürk'ten Düşünceler*. İstanbul: MEB Yayını, 82.
- Kaya, Z. (1993). *Uzaktan Eğitim*. Pegem A Yayıncılık.
- Koçer, H. A. (1992). *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923)*. İstanbul.
- Kodaman, B. (1991). II. Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi Ankara. 20-45.
- Koloğlu, O. (1995). *Türk Çağdaşlaşması (İslama Etki İslamdan Tepki 1919-1938)*. İstanbul: Boyut Yayınları.
- Kurat, Y. T. (1985). Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Atatürk İlkeleri ve Türk Kümbetoğlu, B.(2005). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Lloyd, S. A.,Byrne, M. M. ve McCoy, T. S. (2012). Faculty-perceivedbarriers of onlineeducation. *Journal of Online Learning andTeaching*, 5(1).
- MEB, (2012). *12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular- Cevaplar*, Ankara: Meb yayınları.
- MEB, (2019). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018/2019*.
- Metin, C. (2018). İnkılabı Ölçmek: Atatürk Döneminde İdeoloji Arayışı, Türk İnkılap Tarihi Dersinin Ortaya Çıkışı, Öğretimi ve Ölçme Değerlendirilmesi. *Tarihin Peşinde. Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırma Dergisi*. 20, 79-115.
- Nurhan Karadağ, *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1988.
- Okan, K. (1971). *Türkiye'de Alfabesizlikle Savaş Konusunda Bir İnceleme*. Ankara.
- Önk, Murat (2015). Atatürk DönemiEğitimSistemiGelişmelereBirBakış, *Journal of Academic Social ScienceStudies*, 37, 511-530.
- Öymen H. R. (1988).Cumhuriyet Eğitimine Geçişte Atatürk'ün Rolü. Ankara: *Bulleten* (Atatürk Özel Sayısı), Cilt 11, Sayı 204.
- Öztürk, A. A. (1999a).Armağan Ulusal Modernleşme İdeolojisi: Atatürkçülük, *Cumhuriyetimizin 75. Yılına Armağan. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları*. 3-23.
- Öztürk, A. A. (1999b).*Türkiye'de Modern Eğitimin Gelişimi ve Aydın İli*. Aydın: Aydın Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Cumhuriyetin 75. Yılı Kültür Eserleri Dizisi: 2.
- Radikal, 31 Ağustos 2012.
- Resmî Gazete*: 06.03.1924.
- Sabah, 1 Eylül 2012.

Sabah, 31 Ağustos 2012.

Safran, M. (2004). Eğitim Bilimi Açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretimi. *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları*. Yediyıldız, B., Ertan, T.F., Üstün, K. (Ed). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları. . 111-127.

Sakaoğlu, N. (1985). Eğitim Tartışmaları, *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*. Cilt II, İstanbul. 482.

Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı Eğitim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Selçuk, Ö. (1986). *Tanzimat'tan Günümüze kadar Türk Eğitim Yapısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri, Ankara.

Stanford, J. S. (1983). *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*. Cilt II, İstanbul, 78.

Sungu, İ. (1981). Tevhid-i Tedrisat İnkılabı, *Atatürk Devri Fikir Hayatı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını No 469, 506-510.

Şapolyo, B. E. (1966). Atatürk ve Maarif Misakı, *Türk Kültürü*. Sayı 40, 383.

Şimşir, B. (1992). *Türk Yazı Devrimi*. Ankara: TTK Yayınları.

T.C. Devlet Salnamesi, 1925-1926.

Tanilli, S. (1993). *Devlet ve Demokrasi Anayasa Hukukuna Giriş* (Yedinci Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.

Tanilli, S. (2006). *Uygarlık Tarihi* (23. Baskı). İstanbul: Alkım Yayınevi.

Tanrıkkurt, M. (1981). *Atatürk ve Laik Eğitim, Atatürk ve Eğitim*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayını. 35-42.

Taşdemirci, E. (1988). Medreselerin Doğuşu Kaynakları ve İlk Zamanları. Kayseri: *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı II.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 1, Cilt: I: 241-145, Atatürk'ün Milli Eğitim Politikası, 1980.

Tozlu, N. (1989). *İsmayil Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi*. İstanbul.

Turan, Ş. (1995). *Türk Devrim Tarihi Yeni Türkiye'nin Oluşumu* (3.Kitap) (1923-1938). Ankara: Bilgi Yayınevi

Turan, Ş. (1999). Etkin Bir Eğitim, Kültür ve Sosyal Dayanışma Kurumu Olarak Halkevleri, *Bilanço 1923-1998*. İstanbul.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri

Unat, F. R. (1964). *Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yılmaz, E.(1994). Millet Mektepleri, *Atatürk Haftası Armağanı*. Ankara: Genel Kurmay Askeri Tarih ve Strateji Etüd Başkanlığı Yayınları. 165-169.

Zaman, 8 Eylül 2012.

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Sezen Sığın

Doğum Yeri ve Tarihi: İzmir/ 28/02/1982

Eğitim Durumu

Lisans Öğretimi: Celal Bayar Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi/Tarih

Lisansüstü Öğrenimi: Adnan Menderes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ABD /Yüksek Lisans

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi

Öğretim Elemanı: (2018-2019) Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Aydın

Ücretli Öğretmen: (2009-2010) Mehmet Ali Lahur Ticaret ve Meslek Lisesi/İzmir

Öğretmen : (2004-2009) Pi Analitik Dershaneleri /İzmir

İletişim

e-posta Adresi: sezensigin@hotmail.com

Tarihi: 17.12.2019